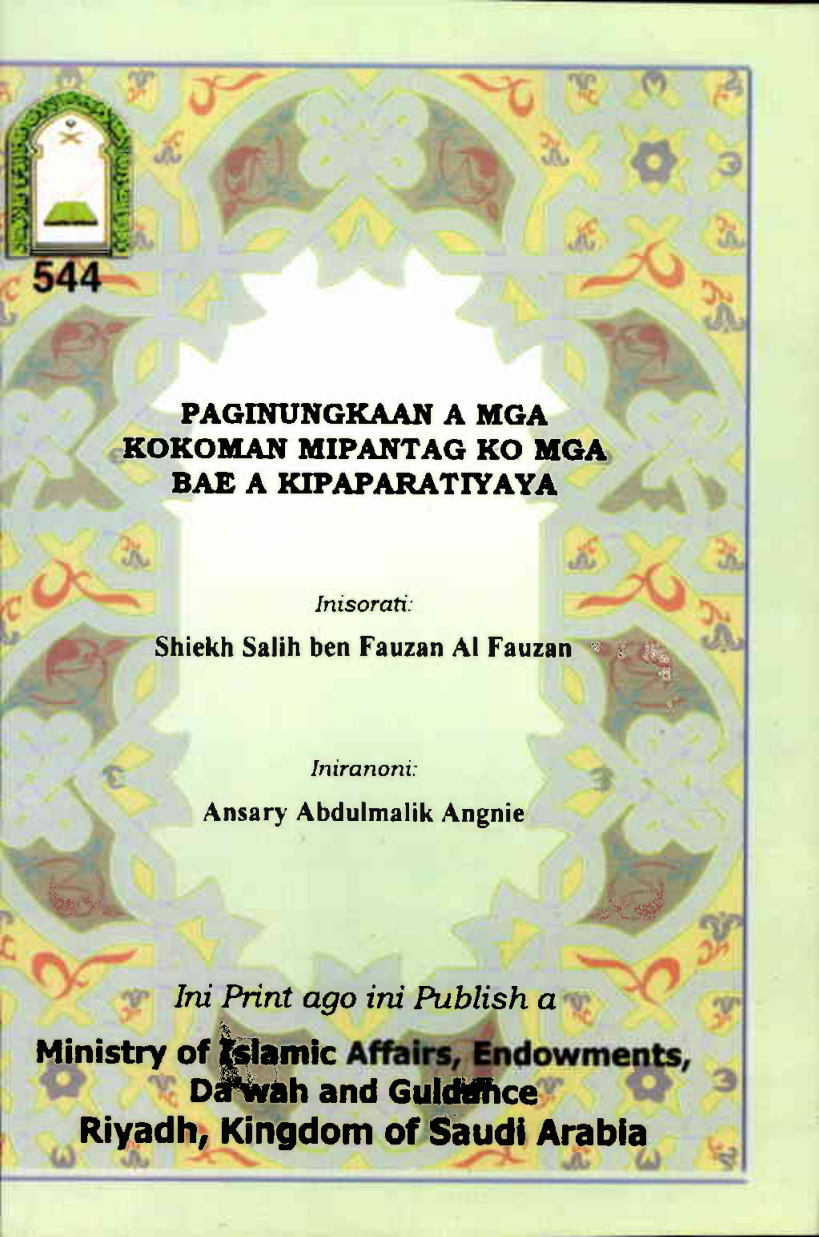

544

**PAGINUNGKAAN A MGA
KOKOMAN MIPANTAG KO MGA
BAE A KIPAPARATTYAYA**

Inisorati:

Shiekh Salih ben Fauzan Al Fauzan

Iniranoni:

Ansary Abdulmalik Angnie

Ini Print ago ini Publish a

**Ministry of Islamic Affairs, Endowments,
Da'wah and Guidance
Riyadh, Kingdom of Saudi Arabia**

Pud ko mga kitab a ini print a Ministry of Islamic Affairs, Endowments, Da'wah and Guidance.

**PAGINUNGKAAN A MGA
KOKOMAN MIPANTAG KO MGA
BAE A KIPAPARATYAYA**

Inisorati:

Shiekh Salih ben Fauzan Al Fauzan

Iniranoni:

Ansary Abdulmalik Angnie

So kini publish non na miyokit sa tandingan a Under-Secretariat for Publications and Research.

1424 H. – 2003

ح وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد. ١٤٢٤هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

الفوزان، صالح بن فوزان

تنبيهات على أحكام تختص بالمؤمنات باللغة الفلبينية . /

صالح بن فوزان الفوزان . - الرياض ، ١٤٢٤هـ

٢١٦ ص ، ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٨-٤٣٥-٢٩-٩٩٦٠

١- المرأة في الإسلام ٢٠ - العبادات (فقه إسلامي)

أ - العنوان

١٤٢٤ / ٥٠٩٥

ديوي ٢١٩.١

رقم الإيداع : ١٤٢٤ / ٥٠٩٥

ردمك : ٨-٤٣٥-٢٩-٩٩٦٠

الطبعة الأولى

١٤٢٤هـ

PITOWA

Pagariko/ Babayko, Phangninko ko ALLAH a kadnan a masalinggagao a makalimoon a giya kambatiya anka sa kitabai na kababayaan ka sa lagid o kiya babaya-i koron, rakus a makanggay ruka a gona, na goso salakao ruka, Pitowaan ko ruka a giyankai a kinitogalinun ami sankai a kitab ko basa tano a mranaw, ka aya sabapian na katawanami a ginawami na go ipkayaami so lagid ka, sabap sa kayto o kunalami na go so kaninit o sabotami, na goso kaito o miyaplamami sii ko basa tano, Ogaid na sabap puman ko panamarami a goso niyatami sa kapakanggaya gona o maito-a Ilmo ami, nago babayaami ko mapiya, na aya mala na arapami ko balas o kadnan tano, na dapay maito so Ilmo ami na tiglami a ginawami sa mizarakan kami ko kadnan tano, sabap ko inungka ami sa kanisisita tano ko lagidai a mga kitab.

Giyoto i sabap a pitowaanami suka sa oba adun a katalingomankaon a di domadait sii ko ilayanka na bugi kaminka roo a maaf ka manasia tano a ditano phaka tarotop, sa iphakapiya pun a ginawami a kapaki sabotinka rukamiron.

Pagarapunami ruka mambo a oba adun a katoon kaon a iphakapiya ginawanka na dikaminka phapasa ko balasian sa pangnianka ko Allah a baloiniyan a pud ko mga amalami a mapia a makanggay rukami a gona sii sa donya na go sii ko kaphangokom o Allah sa alongan a maori.

Aya malaa pagarapunami ruka na ngngolalanun ka so matatagoon a mapiya ka magontong ka; na monoton a thagompia so butad tano Insha ALLAH.

Ansary Abdulmalik Angnie

Marawi City

11- Jumada Al akhira, 1423 H

PAMKASAN

So Kalango-langowan o Podi na ruk o Allah. Sukaniyan so Miyokor a Minggonana-o. Inadniyan so Tiwalaya a Mama ago Babay, a phoon ko ig a popoyot igira mini pantos. Puzaksi anko a daa patot a zimbaan a rowar bo ko Allah a isaisa a daa sakotowa iyan, rukiyan so podi sii sa donya nago sa akhirat. Go Puzaksianko a mataan a so Mohammad na Oripun o Allah, go Sogo iyan, Piyaka lawiiyan sukaniyan sa langit na miya ilay niyan so mga ala a ayat o Kadnaniyan. So Rinao nago Sanang a daa ayatiyan taman a kakal na san rukaniyan, nago sii ko mga tonganay niyan, na goso mga bolayoka iyan a mga mamponay sa pamikiran nago mga bara bantoga.

Oriyananan: Sabap sa so Bae na Tantowa malai darpa sii ko Agama Islam. Go madakul a inisanggolayron a mga galbuk. Go sabap sa so Nabi (ﷺ) na puzunggayaniyan siran sa oras a ipuphamando iyan kiran. Go Inithananiyan a kasiyapa kiran sii ko kiya pangosiyatiyan sa palaw a Arafat a giyotoi Miyaka karina sa kipapaliyogat o kasiyapa kiran sii ko apiya antonaa masa. Batadi labaw sankai a masa tano

a tonganay ron a giyarobat so bae ka aniyar mipilak so munangiyan nago kaganata niyan so darpa iyan. Giyotoi Patot so gii ron kapaki tanodi ko piligro a misosogaton, nago aloynon so lalan a iphaka apasiyan.

Pagarapunko a giyanka i a kitab na mabaloy a palatiko sankanan a lalan sabap ko madadalmon a mga kokoman a manonompang rukaniyan a bae. Bunarai a mayto a panagontaman ogaïd na lakadana-i a paganay a ogop sii ko butad, a phagarapunko ko Allah a pakanggay niyan a gona, rakus a matondog a mga panagontaman a mala nago rankom nago mapiya.

Giyanka-i a miyatimo akun sankai a makamputa oras na matitimo sankai a phamaka talingoma a payagan:

1. *So payagan a paganay:* So mga kokoman a Rabray.

2. *So payagan a ikadowa:* So mga kokoman a manonompang ko gii kaparahiyasani o bae ko lawasiyan.

3. *So payagan a ikatlo:* So mga kokoman a manonompang sii ko Haydh, Nipas, Nago so rogo a puphaka liyo ko bae.

4. *So payagan a ikapat:* So mga kokoman a manonompang ko kombong na goso nditarun o bae.

5. *So payagan a ikalima:* So mga kokoman a manonompang ko Sambayang o bae.

6. *So payagan a ikanum:* So mga kokoman a manonompang ko kapapatay o bae.

7. *So payagan a ikapito:* So mga kokoman a manonompang ko Powasa o bae.

8. *So payagan a ikawalo:* So mga kokoman a manonompang ko Kapnayhadji o bae na goso kaphagomra niyan.

9. *So payagan a ikasiyaw:* So mga kokoman a manonompang ko Kakaromai nagoso kambabawata o bae.

10. *So payagan a ikasapolo:* So mga kokoman a phakasiyap ko bae nago phaka pindiyaon.

So paganay a payagan

SO MGA KOKOMAN A RABRAY

1. So Butad o bae Sii ko dapun so Islam:

Aya mapipikir tano san na so butad o mga arab ko masa a kadidiyahili ko katundo iyan, na goso butad o madakulataw ko kapaka rabrayaon. Sii ko kiyaluti ko mga sogo, na goso kiya lalamungi ko lalan, a aya kiyailayao Allah ko pagtaw na kaylay a rarangit. Mulagidon dun so mga Arab ago so kunaa arab- sa lagid dun o kiya aloy niyan sa hadith, ayabo a miya tabiya san na so lamba ko mga tao a tiyoronan sa kitab. Samasaoto na so bae na tonganay a margun a kapaka puphagintaw niyan batadi labao sii ko mga arab ka kagiya ipukagowadiran obasiran bawata sa babay, taman sa so sabaad kiran na ipulubungiyan so babay a oyagoyag sii ko lupa. So puman so sabaad na phagoyag niyan sa makadadapanas nago maaya sa kiyambawata iyan sa babay. Pitharoo Allah:

﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾ يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِن سُوءِ مَا بُشِّرَبِهِ ۚ أَيَسْكُرُ عَلَىٰ هُوتٍ مِّمَّا يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ ۗ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾﴾ سورة النحل: ٥٨ - ٥٩

"Igira a miyapanothol ko isa kiran (a mimbawata sa) babay na makarimung a parasiyan, a sukaniyan na tantowa makamboboko, puphagma ko pagtao, poon ko marata a miya panotholon, sa phuka dowadowaan o Ino phanagotiyapuniyan sa kaayaan odi na baniyan dun lubungun sii ko lupa (a bibiyag)? Tanodan ka sayana a marata so ipukokomiran?" (Surah # 16: 58-59)

Go pitharo Iyan pun:

﴿وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُئِلَتْ ﴿٨﴾ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ﴾ سور التكویر: ٨-٩

"Go amay kaso bagowa raga a inilubng a oyagoyag na iiza o Antonaai dosa a sabap a ini bonoon?" (Surah # 81: 8-9)

Giyanan so Babay a ipulubung a oyagoyag sii ko lupa taman dun sa ron matay? Na opuman odi milubung ka makapagintaw na aya kapaka phagintawniyan na maka

dadapanas, ka dadun a maytobo a kabnariyan sii ko tamok o lolotiyen a mini bagakiyan, apiyai kadakuliyen. Go apiyapun i kapaka kakailanganiyan, sabap sa aya adatiran na sii ran bo pumbugan so tamok sii ko mga mama na diron pud so mga bai. Kunapun a bagiyotobo ka so babay na puphangowarisan iran igira kiyaganatan i karoma niyan sa lagid dun a kapuphangowarisi ran ko tamok. So madakul a babay na pukatimo siran sii ko sakatao a mama sabap sa daa limiti o kadakul a karomairan sa diran dun pulilingayn a kapka ruguni ko mga bae nagoso kapka aniyaya iran.

2. So darpa o babay sii ko Agama Islam:

Sii ko kiyapaka talingoma o Agama Islam na inangkatian ankai a kalalalongan a minitalimbot ko babay, na inibgay niyanon so kamamanosiyairon, pitharoo Allah:

﴿يَتَأْتِيَ النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى﴾ سورة الحجرات: ١٣

“Hay manga Manosiya! Mataan a sukami na Inadnami sukano a phoon sa mama ago babai.” (Surah # 49: 13)

Inaloy o Allah a sukaniyan a babay na inampuda dun o mama ko kamamanosiyai sii ko kiyapaka poon, sa lagid dunanan a mulagid siran ko kambalasi kiran, go so kaziksaa kiran ko kiyanggalubukiran, pitharoo Allah:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أَنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ﴿٩٧﴾ سورة النحل: ٩٧

“Sadun sanggalbuk sa mapiya, Mama odi na Babai, a sukaniyan na Mapaparatiyaya, na mataan a pakapagintaon nami dun sukaniyan sa kapagintao a mapiya, go Mataan a ibalasami kirandun so balas kiran sii ko mapiya ko pinggolaola iran.” (Surah # 16: 97)

Go pitharoo Allah:

﴿لَيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ﴾ سورة الأحزاب: ٧٣

“Kagiya Shiksaan o Allah so manga Monapik a manga mama ago manga Monapik a manga babai, goso manga

pananakoto a manga mama agoso manga pananakoto a manga babai.” (Surah # 33: 73)

Go inisapar o Allah so kiphagitongun ko bae sa pud ko kaphangowarisan a tamok o Mama a miyatay. Pitharoo Allah:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا﴾

سورة النساء : ١٩

“Hay so miyamaratiyaya! Di rukano kapakai so kapangowarisi niyo ko manga babai sa tugul.” (Surah # 4: 19)

Biganiyan so babay sa laoda-paro sii sa ginawa niyan, sa biyaloy niyan sukaniyan a phakawaris sa kunao ba kaphangowarisi, inisunggay niyan ko babay so kabnariyan sii ko tamok a kaganatan o masipugiyen. Pitharoo Allah:

﴿لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا

مَّفْرُوضًا﴾ سورة النساء : ٧

“Adun a kipantag o manga Mama ko kiyaganatan ombalaa lokus goso manga

dadasug, go adun a kipantag o manga babai ko kiyaganatan ombalaa lokus ago so manga dadazug, ko kaito iyan odi na madakul.” (Surah # 4: 7)

Go pitharo iyan pun:

﴿يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ﴾
سورة النساء: ١١

“Inisogo rukano o Allah sii ko manga wata iyo, a bagian o isa Mama so lagid o kipantag o dowa babai. Na amay ka siran na manga babai a (dowa odi na kalawanan) so dowa, na bagianiran so dowa ko tulo bagi ko miniganatiyan, na amay ka sakatao na bagian niyan so midiya ko tamok.” (Surah # 4: 11)

Go so salakao san a miyaaloy sii ko kapaka phangowaris o babay; mulagid o ina, wataa babay, atawaa ka pagari odi na karoma.

Sii puman ko katiwalaya na biyaloy o Islam a ayabo a taman a maphangaroma o mama na pat katao a babay, sa di kasobraan, na aya

mambo a sharat na mipaginontolan siran, go inipaliyogatiyan a kapiyaa kipagoganapaan kiran, pitharoo Allah:

﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ سورة النساء: ١٩

“Go Paki pagoganapa kano kiran ko adat a mapiya.” (Surah # 4: 19)

Go biyaloy o Islam so mahar a kabnariyan, na inisogoian a kibganon langon sii ko babay, inontabo so iphangonotianon a phoon ko mapoti ko atay niyan, Pitharoo Allah:

﴿وَأَتُوا النِّسَاءَ صِدْقَتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا﴾ سورة النساء: ٤

“Buganiyo ko mga babai so manga butang kiran a pamumugayan a miyapunto, na amay ka mapiya sa ginawa iran a kapaka kowa niyoron, na paroliya niyo sa mapiyaa daa marugunon.” (Surah # 4: 4)

Go biyaloy sukaniyan o Allah a puphagipat, a puzogo nago puzapar sii ko solud a walay karoma niyan. Pukawnotan ko mga wata iyan, Pitharoo Rasoul (ﷺ):

(المرأة راعية في بيت زوجها، ومسئولة عن رعيتها)

“So Bae na puphagipat sii ko walay karoma niyan na ipagizaon so puphagipat niyan.”

Go ini paliyogat o Allah sii ko mama a kanggastowi niyanon, nago giya kapakanditara niyanon sii ko adat a mapiya.

3. So Kabaya-o mga ridoay o Islam imanto agoso mga salinggogopa iran sii ko babay sa kaphapasa iranon ko munangian na goso kabnariyan:

So mga ridoay o Islam imanto – a ridoay o kamamanosiyai a mga kapis nago mga monapik. Na goso mga tao a matatago ko mga puso iran so paniyakit- na ipagoolopiran so miya paroli o babay a Muslimah a munang nago siyap a inisakawron o Islam. Sabap sa so mga ridoay o Islam a mga kapis ago mga monapik na aya kabaya iran sii ko babay na mabaloy a kasangkapan a iphaminasa. nago mabaloy a salikat a izalikatiran ko mga lolobay i Paratiyaya a di phanga oonsuran. ka aniran kiran mitonay so babaya iran a dikapuno, sa lagid o kiya taroan o Allah:

﴿وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا

عَظِيمًا﴾ النساء: ٢٧

"Kabaya o siranoto a pangongonotaniran so mga kabaya a maka silai kano sa kapaka silai a mala. (Surah # 4: 27)

So siranoto a matatago ko mga puso iran so paniyakit a pud ko mga muslim na kabaya iran sii ko babay a mabaloi a dagangan a barato. Gii phasaan sii ko mga tinda o mga tao a mga alai babaya a pukisowa sowa ko shaitan, dagangan a talandiyang sii ko atobanganiran a giiran inggayagomaya a kapkailaya iranon, ago giya giiran kanggolaolaa ko sobra san sa karata.

Giyoto i Mananamar siran sa kapaka liyo niyan phoon ko walai niyan ka an siran maka onot ko mga mama sii ko mga galbukaniran sa tatarapika siran. Odi na an mabaloi a Nurse a puphananggowit sii ko mga mama sii ko mga hospital. Odi na mga stewardes sii ko mga plane, odi na mabaloi a iskuila odi na guro sii ko mga iskuilaan a sumboron so mga mama ago so mga babay. Odi na mabaloi a artesta sii ko mga sini, odi na pagiidaida, odi na announcer sii ko pimbarang a mga lugawan a somasawa, a talandiyang so sowara niyan ago so bontaliyan.

So mga magasin na biyaloyran so toladan o mga babai a talandiyang a lalan sa kagaan a gii niyan kaphasa. So mambo so sabaad ko mga padagang ago so mga factory na biyaloyran so babay a okit a magaan sa giiran kindagangun ko daganganiran sa tiyagoiran ankai a mga toladan a talandiyang ko mga daganganiran.

Minisabap sankaya a ribat a okit na inawaan o babay so titho a galbukiyang sii sa walay. na kominowa so mga datu sa mga talasogoai a diroyod, ka pakiritanon so mga watairan ago paki siyapon a solud a walay, a kiya sabapan sa pitna nago kiya sabapan sa kiyanggolaola o mga rarata ago mga awida akal.

4. Kuna oba tano zaparun a kapakangalbuk o babay sii ko liyo a walay niyan asar ka sii sankai a compasan a phaka talingoma:

a. Makailangan tano so galbuk, odi naso ingudi maka kailanganon na daa katoon a mama a maka punggalbukon.

b. Aya kanggolaolanan na sii ko oriyang o kanggalbuka niyan ko galbukiyang sa walay a giyotoi paka asal a galbukiyang.

k. Mabaloy a giyoto a galbuk a sii ko darpa o mga babay, ibarat o kaphagundaowa ko mga babay, goso kapuphamolongi kiran goso gii kiran kapanizakita, sa maaawat ko mga mama.

d. Lagidoto a kuna ba marata, Ogaid na paliyogat ko babay, a kapaganada niyan ko agama niyan. Go kunapun a marata a kipangundao niyan ko indaowan o agama a patot so kasabotiron, asar badun ka sii ko darpa o mga babay. Go dipun phakaino a kadarpaiyan ko mga indaowan sa masjid ago so salakaoron, asar ka kokombong sukaniyan a mawatan ko mga mama, sa lagid o mga bae gowani ko paganay so Islam a gii siran galbuk, go puphaganad siran nago pundarpa siran sii ko mga indaowan sa masjid.

So mga kokoman a mipantag ko gii kaparahiyasani o bae ko lawasiyan

1. Patot ko babay a kanggalbuka niyan ko ganat sa dalum a kandang a kaplompinyaon. Lagid o katatapa niyan ko kapuphanganoko niyan. Sabap sa kiyaopakatan ko mga Olama aso kapanganoko na sonat. Lagid o kiya aloyanan sa hadith, go sopun so kapanganoko na pudanan sa katatanos na go kalolompiyo, na so di kapanganoko na pud sa kapuruzik nago kandaboring, nago kapzayani sii ko mga binatang, nago puphakarun pun ko kapaka sampay o abdas sii ko kababaaniyan.

Minsan so sabaad ko mga bae a manga muslima na puphakat as niran so mga kanoko iran sabap sa kapzayaniran ko mga kapir nago sabap ko diran katawi sii ko Agama.

Go Sonat ko babay a kaphagopawa niyan ko bungut sii ko dowa irkiyan ago sii ko poona tiyaniyan, sa lagid o kiya aloy niyan sa hadith, go sabap sa kababaloyanan a pud ko kattanos, sa aya taralbi san na oman pito gawii, odi na di kasobraan so pat polo gawii.

2. So patot sii rukaniyan a kanggalbuka niyanon nago so diron kapatot o baniyan galbuka sii ko bokiyan nago sii ko kiray niyan, na goso kokoman o kaphagilsa ko bok nago so kapukoloriron:

a. Patot ko bae a Muslimah a kapuphaka tasaniyan ko bokiyan, go diron kapakay obaniyan opawi inontabo oba kanisisita.

Pitharoi Shiekh Mohammad ben Ibrahim Al-Shiekh a miyaona a mopti sii sa Saudi Arabia: So bok o mga bae na di kapakay oba opawi. Sabap ko hadith a miyapanotol o AlNasaie sii ko kitabian a miyaka titayan sii ko Ali ben Abie Talib (ﷺ) go miyapanotol pun o Bazzar sii ko kitabian a miyaka titayan sii ko Othman ben Affan (ﷺ), go miyaaloy pun o Ibn Jarier sii ko kitabian a miyaka titayan sii ko Ikrimah (ﷺ) a pitharo iran a:

(نهي رسول الله ﷺ أن تحلق المرأة رأسها)

“Inisapar o Rasuhullah (ﷺ) oba opawi o babai a olonian.”

So kasapar na igira sii miyaka poon ko Rasoul na aya mitotoro iyan na haram inontabo oba adun a katoon a phakasopakon.

Pitharoi Mollah Ali Qarie sii ko kitabiyan (Al mirqat Sharh Al mishkat): So Kiyataroa sa kinisaparun ko kaopawi o babai ko oloniyani; na aya sabap na kagiya so kaaadun a pinalot o bae na lagid o sompa sii ko mama, sii ko kataid na go sii ko bontal.¹

So puman so Kaputupudi niyan ko bokiyan na amay ka aya kakatupudi niyanon na sabap ko kakakailangana niyanon sa kunao ba katais, ka lagid igira a miyakatas, a tonganay ron a karurugunan, odi na diron kaparo oba niyan pakararawaa na kapakay ron a tupudaniyan sa diyanka a patot a tupudnon, sabap sa puzowaananan o mga karoma o Rasoul (ﷺ) a putupudaniran so mga bokiran sii ko oriyani o kiyapatay o Rasoul (ﷺ) sabap sa kinitagak niran ko katais, go tiyawarengiran so kapuphakatasa ko bok sa pantag sa katais.

Amay puman ka aya antap o babay sa katupudi niyan ko bokiyan na giya kazayani niyan ko mga babay a mga kapir ago so mga babay a mga baradosa. odi na giya kazayani niyan ko mga mama, na giyanan na miyatangkud a haram. a dikapakay. Sabap sa

¹ Ilayanka so Kitab Majmou Fatawie Shiekh Mohammad ben Ibrahim. (2/49)

kinisaparun ko kapuzayani sii ko mga kapid, na goso kini saparun sa kapuzayani o bae sii ko mama, Amay puman ka aya mapipikiron na katais na aya katawiron na di kapakay.

Pitharo o Guro tano asi Shiekh Mohammad Al Amien Al Shienquietie sii ko kitabian a "Adhwa Al bayan": Aya katawiron ko giiron kazinagadi sii ko kadaklan ko mga ingud na so kaputupudi o babay ko bok o oloniyen ka puphakaababa aniyen a tonganay na giyanan na adat o mga saruang.

Masosopakanan so olaola o mga bai a mga muslimah na goso olaola o mga bai ko mga arab gowani ko dapun so Islam. Giyanan na pudanan sa kapaka silai a romiabay ko pagtao a ititioba rukitano ko gii tano kapagagama, go so salakao san.

Orianian na aya inisumbagian sankoto a hadith a so mga karoma o Nabi (ﷺ) na *"Putupudaniran so mga bokiran sa taman sa puphakaoma ko titilung o mga tangilairan."* Tigiyan a so mga karoma o Nabi (ﷺ) na ayaman a kiya tupudiran ko mga bokiran na sii ko oriyen o kiyapatay o Nabi (ﷺ).

Aya sabapoto na babaloy niran so karawa a bok sa pud a diiran itanos sii ko masa o Nabi (ﷺ) sa pududun a kataidiran a pangararawa o mga bokiran, Sii puman ko kiyapatay o Nabi (ﷺ) na adun a manonompang kiran a kokoman a sii kiranbo a mga karoma nian a disiranon kaphangpudan o apiya antawaa bai sa donya a salakao kiran, giyoto so kiyatupud o kapipikirairan sii ko kapaki pangaroma, sa kiyadaan siranon dun sa panginam sa tarotop sa dadun pun a bairanon kakapikira, sa miyaka ibarat siran ko mga bai a kaiidaan a totonkopun a dayon sa dayon, sabap bo ko Nabi (ﷺ). Pithroo Allah:

﴿وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تُنْكِرُوا
 أَرْوَاحَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ
 عَظِيمًا﴾ سورة الأحزاب: ٥٣

“Di rukano kapatot oba niyo ringasaa so Rasoulollah, go obaniyo pangaromaa so mga karoma niyan ko oriyanian sa dayon sa dayon, Mataan a giyoto man na miyabaloi sii ko Allah a mala (a dosa).” (Surah # 33: 53)

Giyankoto a kiyada a kapipikira iran sii ko mga mama na mapakai a giyotoi sabap sa kiya

logariran ko ginawa iran sa ini tagakiran so katanos na tipda niran so mga bokiran, so salakao san a sabap na di kapakai.

Patot sii ko bae a siyapaniyan so bok o oloniyan, nago puzaldaya niyan, go putaliya niyan, sa obaniyan punggorongun sii ko tungo iyan odi na sii ko poro o oloniyan.

Pitharoo o Shiekh Al Islam asi Ibno Taymiya sii ko kitabiyan a “Majmou Al Fatawie” Aya lagidanan na so puzowaan o sabagi ko mga babay a darowaka a pututanuniyan so bokiyan kombalaa waga niyan.

Pitharoi Shiekh Mohammad ben Ibrahim a miyaona a mopti sa Saudi Arabia: Giyankaya puzowaan o sabagi ko mga babay a mga muslimah sii sankai a masa sa kapusuraya sii ko bok na ipunggorong sii sa tungo, odi na sii ko poro a olo, sa lagid o ipukidiaon o mga babay a mga saroang na giyanan na di kapakay. Sabap sa pudanan ko kapzayani sii ko mga babay a mga kapir. Miyapanotol o Abou Huraira (رضي الله عنه) sii sankoto a sabdan a marawa: aso Rasoulollah (ﷺ) na Pitharo iyan:

(صنفان من أهل النار لم أرهما: قوم معهم سياط كأذناب البقر يضربون بها الناس، ونساء كاسيات عاريات، مائلات مميلات، رؤوسهن كأسنمة البخت المائلة، لا يدخلن الجنة، ولا يجدن ريحها، وإن ريحها ليوجد من مسيرة كذا وكذا) رواه مسلم

"Dowa ka sinip a palaya tagoo naraka. Dako siran maylay: So pagtao a komokolang sa balala a lagido mga ikog a sapi a ipupamuntoliran ko madakulatao. Go so mga babay a kindiditar a talandiyang, komikiling a dii kiling-kiling. So mga olo iran na lagid o mga batobato a onta a makikiling, disiran phaka solud sa sorga, go diran kabaw so bao a sorga, a so baw a sorga na puphaka sampay ko pipira ragon a ilalakao ron." Piyanothol i Muslim.

Inosay o sabaad ko mga Olama a giyankoto a kiyataroa o Nabi (ﷺ) sa (komikiling a dii kiling-kiling) Giyoto so mga babay a di kabubulagan sa salday a ipuzalday niyan ko bokiyan a komikiling. Giyanan so mga darowaka a mga babai, a puzayanan o salakao kiran. Giyaya so mga babay a mga saroang ago so mga babay a puzayana niyan siran a pud ko mga muslimah.

Lagidoto a di kapakay ko bai a muslimah oba niyan opawi a oloniyen, ago obaniyan tupudi a bokiyan inontabo oba kailangan, na lagidoto mambo a di kapakay oba niyan sompati so bokiyan sa bok a diron pud. Sabap sa miya aloy sa hadith:

(لعن الرسول (ﷺ) الواصلة والمستوصلة).

“Pimorkaan o Rasoulollah so puphaki sompat ago so pupanompat).

Aya puphaki sompat na giyoto so babay a puphaki sompata niyan so bokiyan sa salakao a bok. Aya puman a pupanompat na giyoto so tao a gii san galbuk, sabap sa kapangakal anan. Go pud sankanan a isasapar na so kanditar sa barooka a giyanan so pagosarun o sabaad a pagtao sankai a masa, Miya panothol o Bokhary ago so Muslim ago so salakao kiran a so Moawiyah (رضي الله عنه) na gowani a maka talingoma sa Madinah na miyangosiyat rakus a inigumao niyan so kopiyor a pud sa piyanompat a bok na pitharo iyan: Antonaa i miyasowa o mga bae rukano a putagooniran ko mga oloiran so lagidankai, (kopiyor), . Miyanugakun so Rasoulollah (ﷺ) a gii niyan taroon:

(ما من امرأة تجعل في رأسها شعراً من شعر غيرها إلا كان زوراً)

“Da a babay a tagooniyan ko Oloniyan so bok o salakao ron inonta na miyadosa sukaniiyan.”

Giyankanan a Barooka na bokanan a piyangumbaalan a isasayan ko bok sii ko olo, na so kanditara san na kadostaan.

b. Isasapar ko bae a muslimah oba niyan opawi so dow a kiray niyan, odi na ba ayabo a kowaa niyanon na so sabagi on na itatagakiyan so sabaadon, mapiya antonaa i okit na go kasankapan a inosariyan. Sabap sa giyanan i putaroon a kapanuza, a ini paninta o Nabi (ﷺ) so tao a galbukuniyan.

(لعن صلى الله عليه وسلم النامصة والمتمصة)

“Inipaninta o Rasoulollah (s.a.w.) so tao a miyakiduz a ago so taw a miyanuza.”

Aya miyakiduz a na so tao a inopawaniyan so sabagi ko kiray niyan na initagakiyan so sabaadon, sa aya pipikir niyan na katanos, Aya miyanuza naso minggolaola roo. Giyanan na pud sankoto a kaphagalina ko kaadun o Allah a giyanan so inibugay a kapasadan o Shaitan a

izogo iyan ko mga watao Adam a kanggalbuka iranon. Pitharo-o Shaytan a puphanotolun o Allah:

﴿وَلَا مَرْئِيَهُمْ فَلْيَغَيِّرْتُ بَٰرِئًا مِّنْهُنَّ﴾ سورة النساء: ١١٩

“Go Sogoonko siran dun na pamagalinun niran dun so mga kaadun o Allah.” (Surah # 4: 119)

Gò Miyaaloy pun sa hadith a miyaka titayan ko Abdullah ben Mas-oud (رضي الله عنه) Pitharo iyan:

(لعن الله الواشحات والمستوشحات والنامصات والمتمصصات والمتفلدجات للحسن، المغيرات خلق الله عز وجل)

“Pimorkaan o Allah so puphanato nago so puphaki tato, goso puphanuza na goso puphaki duza, na goso gii mulagnas a pantag sa katanos a phagalinuniran so kaadun o Allah a maporo ago mala.”

Oriyanoto na pitharo iyan a tanodan ka sakun na iphaninta akun so tao a inipanintao Rasoulollah (ﷺ) ka matatago anan sii ko kitab o Allah a maporo ago mala. Giyanan so kataro iyan:

﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾ سورة

الحشر: ٧

“Sadun sa inibugay rukano o Rasoul na kowaniyo sukaniyan, go sadun sa inisapariyan rukano sukaniyan na gunukuniyo sukaniyan.” (Surah # 59: 7)

Inaloyanan i Ibno Kathier sii ko tapsier iyan [2/359]

Sabnar a initiyoba a giyankai a piligro a mga ala a dosa sii ko kadaklan ko mga bae sankai a masa taman sa miyabaloy so kapanuza a miyaka ibarat sa nisisitaa di mipundaraynon sii ko oman gawii. Go diron kapakay oba niyan onotun ki karoma niyan opama ka ba niyanon sogoon ankanan ka kagiya kadostaan.

k. Haram sii ko bae oba niyan pakilagnasi a ngipuniyan sa pantag sa katanos. Maana paki garogadi iyan so mga ngipuniyan ka an maka pamagawata sa mayto ka babaya sa kapaka taid. Amay puman ka so ngipun na marata, ka apid a kaylangan a mapaka ontol, ka an mada-a giyankoto a marata, odi na putitibun a patot so kaompiya iron ka aniyanoto miphokasa na giyanan na kuna o ba phakaino, sabap sa

pudanan ko kapamolong na go kipagawatun ko marata. Sa aya mambo a maka punggalbuk san na so doctor a mataoron.

d. Go Haram sii ko bae obaniyan panotodi a lawasiyan, sabap sa so Nabi (ﷺ) na pimorkaaniyan so puphakitotod ago so dii manotod. Aya puphakitotod na giyoto so tao puphakitubukiyan a limaniyan odina parasiyan a ragom oriyaniyan na pupatiyaraniyan odi na pundawataniyan agiyan koto a darpa. Aya puman a dii manotod na giyoto so tao a gii roo galbuk. Giyankanan na Haram go dosanan a mala a pud ko mga ala a dosa. Sabap sa inipamanintao Nabi (ﷺ) so tao a minggolaolaon ago so tao a pinggolaolaanon. Na inopun inipanintao Nabi ka karina sa mala a dosa.

e. So kokoman o kapamatiyar o bae, agoso kaphagilsa niyan ko bokiyan, agoso gii niyan kambolawan:

1. So Kapamatiyar: Pitharo i Imam Nawawie sii ko kitabiyan [Al Majmou] 1/324: So kapupatiyari sii ko dow a lima a goso dow a i sa patiyar na sonat sii ko bae a adun a karoma niyan. Sabap sa adun a mga sabdan san a lomalangkap so katawiron. Ayaoto a pipikirniyan na so hadith a miya panotol o Abou Daoud: a so

sakatao a bae na iniiizaiyan ko Aisha (ﷺ) so mipantag ko patiyar, na Pitharoo Aisha a: Di anan Phakaino. Ogaid na sakun na ipukagowadakun, sabap ko babayaakun ko Rasoulollah (ﷺ) sabap sa sukanian na ipukagowadiyan so bao niyan.

Go miya panotol pun o Al Nasaei a miyaka titayan sii ko Aisha a pitharo iyan: Inidogar o bae a tatapok a lima niyan a komakaput sa Sorat sii ko Rasoulollah (ﷺ). Na giyamak o Rasoulollah (ﷺ) a lima niyan na Pitharo iyan: Diko katawanai o lima ini a mama atawaa ka lima a bae? Pitharo iyan: kuna ka lima a bae, Pitharo iyan: Opama ka suka na babaika na alinun ka so mga kanokonka. Maana patiyaranka. Piyanotolanan i Abou Daoud ago si AlNasaie. Ogaid na so babay na diniyan kapatiyaran so mga kanoko niyan sa patiyar a putugason a puphakarun ko abdas.

2. So puman so kapagilsa o bae sii ko bokiyan; Na opama niyan ka ba miyaka poti na kapakai ron a ilusunian asar ka di maitum, sabap sa inisapar o Nabi (ﷺ) a kaphagilsaon a maitum.

Pitharo i Imam Nawawie sii ko kitabiyan [Riyadh Al Saliheen] P/626 So payagan sa kini saparun ko mama ago so bae obairan ilusa so bokiran a maitum. Go pitharo iyan pun sii ko kitabian a [Al Majmou] 1/324: Da ambidaan o mama ago so babai sa kini saparun kiran ko kapagilusa ko bok a maytum. Giyanan i Kupitami.

So puman so kapagilsa o bae ko bokiyan a maytum, ka baloy niyan a salakao a warna, na aya ilaya naknon na di anan kapakay, sabap sa daabaon kinanglan. Sabap sa so kaytum o bok na paramanisanan sa kuna oba pangunsi a patot so kaalinaon, go giyanan na pud dun sa kapzayani sii ko mga kapid.

3. Kapakay sii ko babay so kambolawan ago so kipaahiyasan niyan ko pirak, sii ko kalilid a kalalayaman. Kiya opakatan anan ko mga Olama. Ogaid na di rukaniyan kapakay oba niyan puphayaga so mga imbolawaniyan sii ko mga mama a kuna obaniyan mga mahram, sa aya kasowa na kasapunga niyan. Batadi labao igiraa muliyo sukaniyan ko walay niyan a kailai sukaniyan o mga mama, sabap sa giyanan na pitna.

Giyotoi kini saparun ko bae oba niyan puphaki nugun ko mga mama so sowara o imbolawa niyan a matatago ko ai niyan a kasasapungan sanditarun. Opama ka ba giyanan na Ay pandapat ka ko imbolawan a pukailay?

So mga Kokoman mipantag sii ko Haydh, Nipas, goso rogo a puphaka liyo ko bae.

Paganayron: **So Rogo a Haydh:**

1. So Putaroon a haydh (basa):

Aya Haydh sii ko basa arab na so putoga, Sii ko Agama na giyanan so rogo a puphaka liyo a phoon ko matris o babai sii ko gawii a matutundo sa kunao ba poon sa pali nago kasasakit. Ogaid na giyanan na iniruzza o Allah sii ko kiyaadnaniyan ko mga babay sii ko mga watao Adam. Inadnanan o Allah sii ko matris ka an mabaloy a pangunungkun o wata sii ko oras a karirimbit o bae. Oriyaniyan na pukabaloi a gatas sii ko oriyen o kakaritan, na go phoon so babai na kunaoba maogat go kunaba puzosowi na diniyan kapalagoyan a kaphaka talingomaon o rogo, sa phaka talingomaon sii ko masa a matutundo, a katawananan o babay. Sabap ko kiyalayamiron nago so kapuphakaoma niyanon oman saolan.

2. So Idad a ka haydh:

Aya idad a ka haydhon so babai sii ko kalilid a mga babay na (9) siyao ragon taman sa (50) limapolo ragon, Pitharoo Allah:

﴿وَالَّتِي يَسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ أَرْبَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَحْضَنْ﴾ سورة الطلاق: ٤

“So Mithaman kiran so haydh ko mga babai rukano, na amay ka kapaparampangan kano, na aya ida iran na tulo olan, go (lagidoto so) siran a dapun mahaydh.” (Surah # 65: 4)

Aya mga tao a mithaman kiran so haydh na giyoto so minisampay so idadiran sa lima polo ragon, Aya puman a dapun mahaydh na giyoto so mga wata a dapun masiyao ragon a idadian.

3. So mga kokoman o bae a mahahaydh:

a. Di kapakay (haram) so kapamakaya ko babay a dodon so haydh, sabap ko kataroo Allah:

﴿ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَأَعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴾

سورة البقرة: ٢٢٢

"Ipagiza iran ruka so Haydh. Na Tharoanka a sukaniyan na marzik. Na gunuki niyo mamakai so mga babai ko masa a haydh. Go di kano kiran pagobai sa (kanjima) taman sa di siran maka zoti. Na amay ka makazoti siran na song kano kiran sa sadun sa sogoan rukano o Allah, mataan a so Allah na pukababayaaniyan so mga bara taobat, go puka babayaaniyan so mga barasoti." (Surah # 2: 222)

Matatatap dun a kisasaparun ko kapamakaya ko babay taman sa diron mada so haydh, rakus a maka phaygo. Sabap ko katharoo Allah:

﴿ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ ﴾

“Go dikano kiran pagobai sa (kanjima) taman sa di siran makazoti, na amay ka makazoti siran na song kano kiran sa sadun sa sogoan rukano o Allah.”

Go kapakay ko karoma a mama o mahahaydh a babay a kapanaliya aniyen ko babai asar a diniyan pamakain so darpao haydh, sabap ko katharoo Rasoul (ﷺ):

(اصنعوا كل شيء إلا النكاح) رواه مسلم

“Golaolaaniyo so langowan taman inontabo so kakkaroma (kapamakay).”
Piyanottol i Muslim

b. Di maka puphowasa so babay a mahahaydh, go di maka puzambayang sii ko tundai a katatagoon o haydh, go haram rukaniyan obaniyanoto golaolaa, go diron kapakai oba niyan sowaa, sabap ko kataroo Rasoul (ﷺ):

(أليس إذا حاضت المرأة لم تصل ولم تصم؟) متفق عليه

“Badi igira miya haydh so babai na di maka puzambayang nago di maka puphowasa?” *Piyagayonan i Bukhari gosi Muslim.*

Na amay ka makazoti so babai a miya haydh na kabayada niyan so powasa, na di niyan kabayadan so sambayang. Sabap ko katharoo Aisha (رضي الله عنها):

(كنا نحض على عهد رسول الله ﷺ) فكان نؤمر بقضاء الصوم، ولا نؤمر بقضاء الصلاة متفق عليه

“Sukami na puka haydh kami sii ko masa o Rasoulollah (ﷺ) na ipuzogo rukami a kabayadi ami ko powasa na di rukami izogo a kabayadi ami ko sambayang.”
Piyanotol i Bukhari ago si Muslim.

Ayambidaa nanan na kagiya so sambayang na gii makakaso kasoy na giyotoi da mipaliogat so kabayadi ron sa kuna-o ba lagid o powasa. Wallaho a'lam.

k. Haram ko babay a mahahaydh oba niyan zukoa so Qur'an a di kaa-awiyen, sabap ko katharoo Allah:

﴿لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ﴾ سورة الواقعة: ٧٩

“Daa phaka sukoon inonta so miyanga sosoti.” (Surah # 56: 79)

Go sabap pun sa miya aloy ko sorat a inisorat o Rasoulollah (ﷺ) ko Amron ben Hazm:

“Daa phaka zuko ko Qur’an a rowar ko soti.” Piyanotol i Nasaie

Giyanan a hadith na madakul a miyaka panotolon, na tiyarima anan o madakulatao, Pitharoo Shiekhoh Islam asi Ibn Taymiyah: Aya kupit o pat katao a mga Imam na daa phakazuko ko Qur’an a rowar bo ko soti.

So puman so kapumbatiyaa o babay a mahahaydh ko Qur’an a kunao baniyan kakaputi na daanan pagayonayoni o manga olama, ogaid na aya taralbi na di sukaniyan batiya sa Qur’an inontabo oba kanisisita, ibarat obaniyan kalukun oba niyan badun kalipati.

d. Haram sii ko babay a mahahaydh oba tawap sa Baytollah, sabap ko katharoo Rasoul (ﷺ) sii ko Aisha gowani a mahaydh:

(افعلي ما يفعل الحاج، غير ألا تطوفي بالبيت حتى تطهري)
متفق عليه

“Nggolaolaanka so langowan a puzowaan o Nomanayk, ogaid na dika

badun putawap sa Baytullah taman sa dika makazoti.” Piyanotol i Bukhari ago si Muslim.

e. Haram sii ko babay a mahahaydh so katatarug sa masjid, sabap ko katharoo Rasoul (ﷺ):

(إني لا أحل المسجد لحائض ولا جنب) رواه أبو داود

“Mataan a sakun nadiakun phakain a Masjid sii ko babay a mahahaydh ago sii ko madidionob.” Piyanotol i Abou Daoud

Go so Katharo iyan:

(إن المسجد لا يحل لحائض ولا جنب) رواه ابن ماجه

“Mataan a so Masjid na di kapakay sii ko babay a mahahaydh, na goso Madidionob.” Piyanotol i Ibno Majah.

Kapakay ron a somagad sa masjid asar ka diron tomarug. Sabap ko hadith o Aisha (رضي الله عنها) a Pitharo iyan: Pitharoo Rasoulollah (ﷺ) a:

(ناوليني الخمرة من المسجد، فقلت: إني حائض، فقال: إن

حيضتك ليست بيدك)

“Dawagiakonka sa sambayanga sii sa masjid, Pitharo akun: a mahahaydhako, Pitharoian a kuna oba matatago so haydhka sa limanka.”¹

Di Phakaino a kapumbatiyaa o babai a mahahaydh ko mga podi-podi a piyakay o Agama. Lagid o kapzabot, goso kaptasbih, na goso kandowaa, go kapakay pun a pumbatiyaaniyan so mga dowaa ko kapita-pita nago sii ko kagabi-gabi, go sii ko kaphaka torog nago sii ko kapakanaw, go dipun phakaino a kapum batiyaa niyan ko mga kitab a tapsier, hadith, ago so fiqhi.

Pagimolungan sii ko kokoman o binaning ago mapoti a rogo:

Aya binaning a rogo na lagid o dana a mabinaning. Aya puman a mapoti a rogo na lagid o ig a marzik a marikut. Go phoon makaliyo ko babay so lagidaya a rogo sii ko gawii a kapka haydhiyan na kiitong dun oto sa haydh, sa ayadun a kokomaniyan na lagid dun o kokoman o haydh a miya aloy tano sa mona.

¹ Piyanotol o langowan a miyanimi ko Hadith inontabo si Bukhari. Miyaaloy ko Kitab [al-Muntaqa, 1/140].

Opuman o aya kapaka liyo niyan ko babay na sii ko kuna a masa a kapka haydhiyan na didunoto kalilingay, sa itongun dun o babay a ginawa niyan sa soti. Sabap ko katharoo Ommo Atiyyah (ﷺ):

(كنا لا نعد الكدرة والصفرة بعد الطهر شيئاً) رواه أبو داود

“Sukami na di ami pulilingain so binaning/ mapoti a rogo sii ko oriyan o kapakazoti ami.” Piyannotol i Abou Daoud

Miyapanothol punanani Bukhari na daon badn ankoto a oriyan o kapakazotiami. Samanan na kiitong ankanan a hadith sa hadith *Marpo* a inayonan o Nabi (ﷺ)

Aya kasabot san na so mapoti a rogo/ go so binaning a rogo na amay ka aya kaliyo niyan na sii ko dapun kapaka zoti o babai na giyoto na haydh na aya kokomaniyan na sodun so kokoman o haydh.

Puda pagimolungan:

Pakaiza: Antonaai kitokaw o babay ko kiyadaon o haydh?

Sumbag: Aya kitokao niyanon na mada so rogo. Sa aya toosiyan na isa sa dowaini:

Paganayron: Makatoron so ig a mapoti, giyanan na puphakatoron ko oriyen o kadao haydh a lagid o ig, pukasalak a kuna-o ba aya warna niyan na mapoti, sabap sa kambidabidao butad o mga babay.

Ikadowa: So Kamara niyan, maana komowa so babay sa togak odi na gapas na iyamuk iyan sa bungawan iyan, na maylay niyan a miyamara a daa rogoon go dapun a baon rogo a binaning odi na mapoti.

4. So Punggolaolaan o babay a mahahaydh sii ko oriyen o kadaon o rogo a haydh:

Paliogat ko babay a mahahaydh a kaphaygo iyan andai kadaon o rogo a haydh, rakus a puniniyatuniyan a kazotianian ko lawasian, sabap ko Kataroo Rasoulollah (ﷺ):

(فإذا أقبلت حيضتك فدعي الصلاة، وإذا أدبرت فاغتسلي)

(وصلي) رواه البخاري

"Igira miyakaoma ruka so haydh na gunukunka so kazambayang, na amay ka mada na phaygoka na zambayang ka."
Piyanotol i Bokhary

Aya ropa niyan: na puniyatanka a pulukat ka sa kadas, odi puzotika ka kagiya puzambayanka go so salakao san. Oriyaniyan na taroanka so bismillah, na bobosanka sa lawaska so ig. Go basaanka so mga itado o bok ka, sa kuna-oba paliogat a kaboka anka ko solampid ka opama ka baka sozolampid, sa kasanaan dun a kaododiron sa ig. Obaka pagosar sa sabon ago so salakao ron a dii iplompiyo na taralbi, go sonat a kakowanka sa gapas a adun a mamoton na tagoonka sii ko bungawan ka sii ko oriyen o kapaka phaygooka, sabap sa inisogo anan o Rasoulollâh (ﷺ) sii ko Asma. [Piyanotol i Muslim].

Importante a tanodan:

Go phoon mada so rogo a Haydh ago so rogo a Nipas sii ko babay ko dapun kasudup o Alongan, na paliogaton a kazambayangi niyan ko Lohor a goso Asar sii sankoto a gawii. O aya kasoti niyan na sii ko dapun kasubang o fajr na kapzambayanga niyan so Maghrib ago Isha sankoto a kagagawii. Sabap sa so wakto o sambayang a ikadowa na wakto pun o sambayang a paganay sii ko oras a kaoodiyor.

Pitharoi Shiekh Al Islam asi Ibno Taymiyya sii ko kitabian a [Al- Fatawie] 22/434: Giyanan

i Kupit o kadaklan ko mga Olama, lagid o Malik, Shafie ago so Ahmad, a omasoti so babay a mahahaydh sii ko kaposan ko kadaondao na kapuzambayanganiyan so Lohor agoso Asar langon, na o aya kasoti niyan na sii ko kaposan ko kagagawii na kapuzambayanga niyan so Maghrib agoso Isha langon, sa lagidanan a kini lakitiyan a poon ko Abdulrahman ben Auf, ago so Abou Huraira, ago so Ibno Abbas, aya sabapiyan na kagiya so wakto na katotompokan o dowo sambayang sii ko masa a kaoodiyor, na o aya kasoti niyan na sii ko kaposan ko kadaondao na so wakto a Lohor na malalamba, sa daaniyan a kapuzambayangan so Lohor na gobo so Asar, opman o aya kasoti niyan na sii ko kaposan ko kagagawii na so wakto o Maghrib na malalamba sabap ko kiya odior, na daaniyan a kapuzambayangan so Maghrib na gobo so Isha.

Opman o maka solud so wakto o sambayang oriyanian na baon badun miyakaoma so Haydh odi na Nipas sii ko daniyan pun kapaka zambayang. Na aya mabagur a kupit san na kunao baon paliogat a kabayadi niyan sankoto a sambayang a riyatoyan so paganay a wakto niyan oriyanian

na baon badun miyakaoma so Haydh odi na Nipas sii ko daniyan pun kapaka zambayang.

Pitharoi Shiekh Al Islam Ibno Taymiyya sii ko kitabian a [Majmou Al Fatawie] 23/335 mipantag sankai a masa-ala: Aya Marayag sankaya naso kupit o Abou Haniefa agoso Malik: Aso babay na daa baon paliogat a maytobo. Kagiya a so kabayad na aya kapka wajibiyan na igira adun a sogoan a miya bago, na daa basaya sogoan a pakapatoray ron sa kapaka bayadian. Kagiya sukaniyan a babay na giyabo a kiyapakaoria niyan ko kapakay a pakaorin sa kunaoba sukaniyan taksil. So puman so Totorogun odi na miyalipat – minsan kuna ba matataksil mambo-ogaid na giyankoto a zowaaniyan na kunao baoto bayad. Ogaid na giyoto dun so wakto o sambayang sii rukaniyan andadun i kapakanao niyan nago katanoda niyan.

Ikadowa: **So Istihadha.**

1. So mga kokoman o Istihadha:

Aya Istihadha na so kapaka liyo o rogo sii ko kunao baniyan oras, Tomioga a makapopoon ko ogat a pumbutowan sa adzil. Giyankaya na marugun sabap sa dii kapaka

pulingowa o rogo a Haydh ago so rogo a istihadha.

Go phoon so rogo na matatatap sii ko babay odi na sii ko kalilid a oras, na Antonaai ipagitongiyanon sa Haydh? Nago so sii niyan ipagitong sii ko Istihadha? So ipagitongiyanon sa Istihadha na diron phakalupas zambayang go diron pun phakalupas phowasa, sabap sa so bai a tatapon so rogo (*Mostahadha*) na miitong sukaniyan ko masosoti.

Sabap san naso babay a tatapon so rogo (Mostahadha) na tulo a pakabutadian:

Paganay ron a butad:

Sukaniyan a babay na katawaniyan so gawii a kapuphaka omaon o Haydh sii ko daon pun katatap o rogo, ibarat o sukaniyan na puka haydh sii ko (5) lima gawii odi na (8) gawii, oman paganay ko olanolan odi na sii ko kalookiron, katawa niyan so orasiyan go so kathay niyan, giyankaya lagidaya a babai na kitarugian so zambayangian ago so powasa niyan sii ko tunday o kalalayamaniyan a kazisiiron o haydh, na andai kapopos ankoto a kalalayamaniyan a adat na maka puphaygo

nago maka puzambayang sa ipagitongiyan a giyankoto a lamba a rogo sa Istihadha, sabap ko katharoo Nabi (ﷺ) sii ki Ommo Habibah:

(امكثي قدر ما كانت تحبسك حيضتك، ثم اغتسلي
وصللي) رواه مسلم

“Tarug ka sa diyanka o kapka haydh ka oriyanian na phaygoka na zambayanka.” Piyanotol i Muslim

Go so katharoo Nabi sii ki Fatmah binto Abie Hobaiish:

(إنما ذلك عرق، وليس بحيض، فإذا أقبلت حيضتك فدعي الصلاة) متفق عليه

“Giyankanan na rogo a tomiyoga, sa kunao ba Haydh, na amay ka makaoma so gawii a kapka haydh ka na tarugunka so kazambayang.” Piyanotol i Bokhary ago si Muslim.

Ikadowa a butad:

Sukaniyan a babai na daa kalalayamaniyan a adat a kapka haydhiyan, ogaid na so rogo iyan na maka zusinggaya ka

so sabagion na bontal a Haydh ka maytum a madatum, ago mado, naso sabagion na kunao ba bontal a Haydh ka mariga, a daa baw niyan, go kuna ba madatum, sii sankai a lagidaya a butad na kiitongiyan so rogo a lagid o Haydh sa haydh, na kitarugiyan so sambayangian ago so powasa niyan. Na kiitongian so salakao roo sa Istihadha, sa maka puphaigo sii ko kapopos o rogo a lagid o bontal a haydh, na maka pupowasa, go maka puzambayang, go kiitong suka niyan sa Soti. Sabap ko katharo-o Nabi (ﷺ) sii ko Fatma bint Abie Hobaish:

(إذا كانت الحيض فإنه أسود يعرف، فأمسكي عن الصلاة،

فإذا كان الآخر فتوضأي وصلي) رواه أبو داود والنسائي، وصححه

ابن حبان والحاكم

“Opama ka giyoto na Haydh na aya tooson na maytum a marominsung, na tarug ka zambayang, opuman oba salakao na pagabdas ka na zambayangka.” Piynotol i Abou Daoud ago si Nasaie, na Sahih sii ko Ibn Hibban agosi al-Hakim.

Miyasabot roo a so babay a tatapon so rogo na pagilai niyan so ropaan o rogo, na

paka puzunggaya aniyen so rogo a Haydh ago so salakao ron.

Ikatlo a butad:

So babay na daa kalalayamanian a adat a kapka haydhiyan, go diniyan pun mapaka puzunggaya so rogo a haydh ago so salakao ron. Aya kasowa iyan na phaka tarug sukaniyan ko tunday o (6) num gawii, odi na (7) pito gawii sii ko oman saolan. Sabap sa giyai kalilid a ipuka haydh o mga babay. Aya Sabapanan na so katharoo Nabi (ﷺ) sii ki Himnah binto Jahsh:

(إِنَّمَا هِيَ رَكْعَةٌ مِنَ الشَّيْطَانِ، فَحِيْضِي سِتَّةَ أَيَّامٍ أَوْ سَبْعَةَ أَيَّامٍ،
ثُمَّ اغْتَسِلِي، فَإِذَا اسْتَنْقَأَتْ فَصَلِّي أَرْبَعَةً وَعِشْرِينَ أَوْ ثَلَاثَةً
وَعِشْرِينَ، وَصُومِي وَصَلِّي، فَإِنْ ذَلِكَ يَجْزُئُكَ، وَكَذَلِكَ فَافْعَلِي
كَمَا تَحِيْضُ النِّسَاءُ) رواه الخمسة، وصححه الترمذي

“Giyanan na galbuk a Shaytan, na tarugka sa num gawii odi na pito gawii, oriyanian na phaygoka, na andai katuruniyan na zambayanka sii ko tunday o dowa polo ago pat gawii, odi na dowa polo ago tulo gawii, na powasaka go

zambayanka, kagiya giyanan na phaka tiyokop ruka, sa lagidoto a golaolaanka so lagid o kapka haydh o mga bae.” Piyanotol o lima ka tao, na Sahih sii ko Termidzie.

Aya kiyatimbulan sankanan a miyaaloy na so babay a katawaniyan so adat a kapuphaka omaon o haydh na sii niyan katanodi ko kalalayamaniyan a adat. Na sopuman so babay a matutundo iyan so ropaan o haydh na giyotoi kakowa niyan, na so babay a da a kalalayamaniyan a adatiyan, go diniyan pun mapaka puzunggaya so haydh ago so salakaoron na phaka tarug sukaniyan sa (6) num gawii odi na (7) pito gawii. Samanan na miyatimo tano so mga sabdan a miyanga aaloy a poon ko Nabi (ﷺ) mipantag ko babay a tatapon so rogo.

Pitharoi Shiekh AllIslam Ibno Taymiyya: Aya mga toos a miyaaloy sankanan na (6) num: Adnoto a so kalalayaman a adat. Giyanani mabagra toos, kagiya aya paniasal na so kapaka tarug o mahahaydh. Adun pumanoto a aya tooson na so diiron kapaka zunggayaa, kagia so rogo a maytum a madatum a marominsung na taralbi a aya mabaloy a haydh a diso rogo a mariga. Adun pumanoto a aya kaitong na so

kalilid a kapka haydh o mga babay, kagiya aya paka asal na si-i puphakaanonot so sakatao ko kadaklan. Giyankai a tulo a toos na aya miyakanggonanao sii na so Sonnah ago so isipan. Oriyaniyan na inaloi nian ankoto a mga pud a toos a miya aloy san, oriyamoto na pitharoiyan sa kaposan a Aya makasosogat sankai a mga katharo na giya kakowaa a takus ko minitalingoma o Sonnah, na pakadaan so salakao ron.

2. So Paliogat ko Babay a tatapon so rogo (Mustahadha) sii ko butad a kababaloi niyan a soti:

a. Paliogaton a Kaphaygo iyan sii ko kapopos o pipikirniyan a kapukadaon o Haydh sa lagido kiya osaya tanoron sa mona.

b. Onabaniyan so bungawaniyan ka anon mada so langowan a phakaliyo ron sii ko kapzambayangian, rakus a tagoaniyan sa gapas odi naso salakaoron so bungawaniyan ka anon pukarun so phakaliyo ron, oriyaa niyan na magabdas oman dun maka solud so wakto a sambayang, sabap ko katharoo Rasoul (ﷺ) sii ko babai a tatapon so rogo (Mustahadha).

(تدع الصلاة أيام أقرائها، ثم تغتسل وتوضأ عند كل

صلاة) رواه أبو داود وابن ماجه والترمذي، وقال: حديث حسن

“Tarugunka so Sambayang sii ko mga gawii a kapuphakaoma niyan ruka, oriyanian na phaygoka na pagabdas ka sii ko oman sambayang.” Piyannotol i Abou Daoud, gosi Ibno Majah go si Termidzie.

Go pitharo pun o Nabi (ﷺ):

(أُنت لك الكرشف تحشين به المكان)

“Iropako ruka so gapas na amukun ka ko darpa o rogo.”

Kapakai ko babay a osarnian so pimbarang a pagosarun imanto o mga babay a iphagamukiran sa ginawa iran.

Ikatto: **So Nipas.**

a. So Osayaniyan ago so Kattay niyan:

Aya Nipas na sukaniyan so Rogo a puphaka liyo a poon ko matris sii ko kapumbawata, ago sii ko oriyanian. Giyoto so malalamba a rogo sii ko matris sii ko tunday o kiyarimbit o babay, na

anda i Kapakambawata iyan na puliyo a giyankaya rogo sa maito-maito. Goso rogo a puphakaliyo ko babay sii ko daniyan pun kambawata na giyoto na Nipas. So mga olama na inaloyran a aybo a kathay niyan sii ko dapun kambawata na (2) dowa gawii odi na (3) tulo gawii. Ogaid na aya kalilid na aya gii niyan kaphoon na sii dun ko kapumbawata. Aya kiitong a kambawata naso kakatokawi ko kiya adun o manosiya. Aya minos a kapka tokawi sa kiya adun o manosiya na (81) walo polo ago isa gawii, na aya kalilid a kapka tokawiron na (3) tulo olan. Go poon adun a makaliyo a rogo ko onaan ankai a miyaaloy na didun kalilingay, sa diniyan dun kitarug so kazambayang ago so powasa sabap sa giyoto na rogo a binasa odi na pali. Sa ayadun a kokomaniyan na lagid o kokoman o babay a tatapon so rogo (*Mustahadha*).

Aya kathay a kalundo o Nipas na (40) pat polo gawii, giyanani kalilid, ipagpoon ko kambawato o babay odi na (2) dowa gawii, (3) tulo gawii a dapun kambawata o babai sa lagid o kiya aloya tanoron, sabap ko hadith o Ommo Salamah (ﷺ):

(كانت النفساء تجلس على عهد رسول الله ﷺ أربعين يوماً)

رواه الترمذي وغيره

*“Aya butad o mga babay a dodon so Nipas na puphaka tarug siran sa (40) pat polo gawii sii ko masa o Rasoulollah (ﷺ).”
Piyanotol i Tirmidzie.*

Miya opakot san so langowan a mamponay sa kátao, sa lagid a kiya panotholaon i Tirmidzie ago so salakao ron.

Go phoon masoti so babay ka madaon so rogo ko dapun kaganap o (40) gawii na maka puphaygo nago maka puzambayang sukaniyan, ka daa limitado o kayto iyan. Sabap sa daanan maaloj. Go phoon puman maganap a (40) gawii na da mada a kapuphaka liyo o rogo na o aya miya tabo na sokapuphakaomaon o haydh na giyoto na Haydh. Na o kuna bagiyoto so kapuphaka talingomaon o haydh na go da mada a kapuphakaliyo o rogo na giyoto na Istihadha. sa diniyan kitarug so gii niyan kazambayang ago so powasaniyan nagoso mga simba niyan. Opuman o kasobrai so (40) gawii na da matatap so rogo nago dapun mitalabok ko

kapuphakaoma niyan ko babay na pizopasopakan anan o mga olama.

b. So mga kokoman a manonompang ko Nipas:

So mg kokoman o Nipas na lagid dun o mga kokoman o Haydh sii sankai a phakatalingoma:

1. Haram so kakaromaa ko babay a dodon so Nipas. Lagid dun a di kakapakay a kakaromaa ko babay a dodon so haydh, ogaid na kapakay so kapuphanaliya aon asar ka diniyan karomaan.

2. Haram ko babay a dodon so Nipas so kaphowasa, goso kazambayang, go haram rukaniyan oba tawap sa kaaba sa lagid dun o miya haydh.

3. Haram ko babay a dodon so Nipas oba niyan zukoa so Qur'an. Go obaniyan batiyaa, Inontabo obaniyan kalukun obaniyan badun kalipati. Sa lagid dun o babay a mahahaydh.

4. Wajib sii ko babay a dodon so Nipas a kabayadi niyan ko kiyabokaaniyan ko powasa sii ko tunday o kiya pakaomaon o Nipas sa lagid dun o mahahaydh.

5. Wajib sii ko babai a dodon so Nipas a a kaphaygo iyan andaduni kadaon o Nipas sa lagid dun a kipapaliogatiyan ko babay a mahahaydh.

Aya mga dalil san na so:

1. Hadith o Ommo Salamah (ﷺ):

(كانت النفساء تجلس على عهد رسول الله (ﷺ) أربعين يوماً)

رواه الخمسة إلا النسائي

“Aya butad o mga babay a dodon so Nipas na puphaka tarug siran sa (40) pat polo gawii sii ko masa o Rasoulollah (ﷺ).”
Piyanotol o Lima ka tao Inontabo si Nasaie

Pitharoi Al Majd Ibno taymiyah sii ko kitabian [Al Montaqā]: 1/184: Aya maana a giyankanan a hadith na so babay na isosogoon a katatarugiyān taman ko kapatpolo gawii niyan, para di mabaloy a hadithanan a kabokag, sabap sa di kapakay oba makapagayonayon so mga babay sii ko kapuka haydh nago sii ko Nipas.

2. So Hadith o Ommo Salamah (ﷺ)
Pitharoiyan:

(كانت المرأة من نساء النبي ﷺ) تقعد في النفاس أربعين

ليلة لا يأمرها النبي ﷺ بقضاء صلاة النفاس) رواه أبو داود

"Aya masosowa o isa a babay a pud ko mga karoma o Nabi (ﷺ) na iputarugian so Nipas sa patpolo gawii, na diron izogo o Nabi (ﷺ) o banyan bayadi so sambayang."
Piyanotol i Abou Daoud

Tanodan a mala-i Gona:

Amay ka mada so rogo sii ko babay a dodon so Nipas sii ko dapun katarotop o pat polo gawii nago miphaygo rakus a mizambayang go miphowasa oriya niyan na goron komiyasoy so rogo sii ko dapun kapopos o pat polo gawii. Aya bunar na kiitongiyano sa Nipas a kitarugian, na so piphowasa aniyang sii ko kiyasoti niyan a minilut sankoto a Nipas na ontol dunoto sa diniyan kabayadan. Ilayanka so kitab [Majmou Fatawie a ruk i Alshaikh Mohammad ben

Ibrahim] 2/102¹, go so kitab [Al Fatawie] ruki Shiekh Abdulazis ben Baz 1/44, go so hashiyat Ibn Qasim Ali Sharh al Zad 1/405, go so Risalah Fiddima Al tabiiyah linnisa P/55-56, goso [Al Fatawie Al saadiyah] P/137.

Pud pun a Tanodan a mala-i Gona:

Pitharo i Shaikh Abdulrahman ben Saadie: Miyakarayag poon sankanan a miyaaloy sa mona a so Rogo a Nipas na aya pooniyan na kambawata. Naso rogo a Istihadha na rogooto a sagad a poon sa kasasakit ago so salakaosan, na so Rogo a Haydh na giyoto i Rogo a pakaasal. So Allah i lubi a matao.²

¹ Ogaid na Pitharoiyan: Kabayadaniyan so Powasa, kuna-o baso Sambayang. Giyanan na katharo a mablang na daniyan pakarayaga o antonaa powasa i kabayada niyan. Ino baso Powasa niyan a kiya phowasaa niyan ko kiyasoti niyan a minilut ko Nipasiyan, atawaa ka baso da niyan kaphowasai ko oriyen o kiyakasoy ron o rogo? Mararani giyanan i mapipikiriyan.

² Ilayanka so Kitab a Irshad oli AlAbsar wal Albab P/24.

So kaphaginom sa Tablitas:

Kunaba Phakaino a kainom o babay sa tablitas a phakarun ko kaphaka talingomaon o rogo a Haydh amay ka giyoto na diron kamoralaan. Go phoon makainomon na miyada so rogo a Haydh na makapuzambayang sukaniyan go maka puphowasa go maka putawap, ka palayaon dunoto kapakai, sa lagid dun o salakao ron a mga babay a masosoti.

So Kokoman o kapumbobosa ko ikaogat [Abortion]:

Hay babay a Muslimah Suka na isasarig ruka o Agama so inadun o Allah sii ko tiyanka a ikaogat, na obanka pagmaa, Pitharoo Allah:

﴿وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنَنَّ
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ سورة البقرة: ٢٢٨

“Di kiran kaphakai ibairan pagma-a so inadun o Allah ko mga tiyaniran, o siran na paparatiyaya airan so Allah agoso Alongan a Maori.” (Surah # 2: 228)

Obanka pagakali a kapatay niyan nago giya kipagawaan kaon apiya antonaa okit, sabap sa

kagiya so Allah na biganka niyan sa laoda-paro sa kapakabokanka sii ko Ramadhan amay ka baka karuguni phowasa sii ko butad a karirimbitka, odi na oba aya kabinasai na so wataaka. Giyankai a romarabray sii sankai a masa a kapumbobosa ko ikaogat (*Abortion*) na giyaya na galbuk a Haram, go phoon so ikaogat na kiyaniyawaan na aya kapatay niyan na sabap sa kiyabobosaon, na giyoto na kiitong sa kapumbonoa ko ginawa a isasapar o Allah so kapumbonoaon a daa kabnaron. Siyogat iyan a kokoman so tao a punggolaola san sa phakadiyat sa lagid o kiyaosaya ko diyankaiyan. Go maka pukiparat sukaniyan, sii ko kupiton o sabagi ko mga Imam sa sakatao a bisaya a mapaparatiyaya, na oda a katoon na makapupowasa sa dowa olan a tondo-tondog, So sabagi a mga olama na bithowaniran a lagidanan a galbuk sa kapamono a maito. Pitharoi Shaikh Mohammad ben Ibrahim sii ko kitabian [Majmou] 11/151: So puman so gii kanggalbuka sa kapuphaka liyoa ko ikaogat na di anan kapakay, inontabo oba katanto a kapapatay niyan, na go poon matanto anan na kapakay.

Kiya opakatan ko mga alaa Olama sii ko kiyatimo iran no: 140 Pitsa 20 Jumada al Akhira 1407 H. a Giyankai:

1. Di kapakay so kabobosa [kaaborta] ko ikaogat apiya antonaa butad, inontabo oba aya sabap naso Agama, go sii bo pun ko miyaka simpi-simpit a butad.

2. Amay ka so ikaogat a dapun maganap a pat polo gawii na aya kambobosaon na sabap sa kawan ko mga rurugun sii ko gii kiran kambiata, odi na kawan sa obabadun di magaga so gastowiran sii ko kakan na go sii ko kapaganad sa katao. Odi na kawan ko bobolosiran, odi na sabap sa kiyatabowan so maa-adun a mga wata-o tiwalaya- na giyoto na di kapakay.

3. Di kapakay so kabobosa ko ikaogat igira dapun mabaloi inontabo oba putaro-a o mga doctor a kasasarigan a kabinasaanon so Inaiyan, ka iphatay niyan so katatapiyan, ka kapakay a kabinasaaon, sii mambo ko oriyen o kaosara sii ko langowan a okit sa kapalagoyi sankoto a piligro.

4. Sii ko kapaka sobra o ikaogat sa pat (4) olan na di kapakay so kabobosaon. Inontabo o

baso grupo o mga doctor a mga specialist a kasasarigan na putaroa iran a so katatatapian ko tiyani Inaiyan na kasabapan sa kaphatay niyan. sii pun ko oriyen o kalungan o langowan a okit sa kaoyagiyan. Ayabo a kiyapharoa sa kabinasaaon na mokit sankai a mga sharat na kagiya pangali ko mala a kabinasaan, nago arap sa kaparoli o masla ko kamapiyaan.

Giyankaya Opakat o mga ala-a mga olama na sii ko kiya opakati kiran sankaya miyaaloy na ipagosiyatiran a kikalukun ko Allah sii sankai a lagidaya, rakus a iputaneniran so katakna sii sankaya a galbuk.

Miyaaloy pun sii ko [Risalat fiddima al-tabiiyah linnisa] a inisorati Shiekh Mohammad ben Othaimen: Amay ko aya mapipikir sa kambobosaon na giyabo a kapagilangaon na opama kaba kiya niyawai na giyanan na Haram sa daa baon sankaan. Sabap sa pudanan sa kapumbono-a ko ginawa sa di ontol, na so kapumbono-a ko ginawa a isasapar so kabonoaon na haramanan a minggolalan ko Qur'an ago sii ko Hadith, ago kiya opakatananan ko langowan a Olama.¹

¹ Ilayanka so p.60 sii sankanan a kitab a miyaaloy.

Go Pitharoi Imam Ibn Al-Jauzie sii ko kitab [Ahkam AlNisa] P/108-109: Sabap sa aya kapuphangaroma na arap ko kambabawata. Go kunaba langon a ig a toga a phaka poon ko mama na pukabaloi a wata. na Go phoon manggolaola a miyaadun so wata na miyakowa so antap ko kapangaroma, na so kanggalubuka sa kabobosiyen na masosopakiyan so pamikiran ko kapangaroma, ogaid na o aya kanggolaolaa san na sii ko dapun kapansiri sa niyawa ko wata na giyanan na dosaa mala sabap sa kakatarotop o kakaadniyan, badun diniyan kasowa so kiya niyawaan, opuman o sii ko kaniyawairon na tibabaan a kabonoaon na dadun a baoto mbidaan ago so kabonoa ko Moumin, sabnar a Pitharoo Allah:

﴿وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُئِلَتْ ﴿٨﴾ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ﴾ سورة التكويد: ٨ ، ٩

“Go amay kaso bagowa raga a inilubung a oyagoyag na iiza o Antonaai dosa a sabap a ini bonoon?” (Surah # 81: 8, 9)

Kalukun ka so Allah hay babay a Muslimah, sa obanka galubuka a lagidaya a galbuk a kadostaan apiya antonaai mapipikiron, go obaka maikmat ko mga

panolon a ipundadag ko pagtao a daa
kaphapasoda niyan a Agama go dipun
katarima-o Akal.

So Payagan a ikapat

So mga kokoman a mipantag ko kakombong agoso nditarun o bae

Paganairon: **So Ropaan a piyakai o
Agama an ditarun o babay a Muslimah:**

1. Paliogat a mabaloi so nditarun o babay a Muslimah a mablang, a kasapunganiyan so langowa lawasian san ko mga mama a kuna-o baniyan mga mahram. Go di makapusawa ko mga mahramian inontabo so kalalayaman a adat a kapsawa iron lagid o dowo palada lima, paras ago so dowo palowa ai.

2. Mabaloi son ditaruniyan a makasapung ko siyapunganon, sa kuna-oba phagalong a puka alongon so kobaliyan.

3. Di mabaloi a mainus a maphakarayagian so kala-o anggaota iyan, Miyaaloi sa hadith aso Nabi (ﷺ) na pitharo iyan:

(صنفان من أهل النار لم أرهما، قوم معهم سياط كأذناب البقر يضربون بها الناس، ونساء كاسيات عاريات، مائلات

مميلات، رؤوسهن كأسنمة البخت المائلة، لا يدخلن الجنة،
ولا يجدن ريحها، وإن ريحها ليوجد من مسيرة كذا وكذا)

"Dowa ka sinip a palaya tagoo naraka dako siran maylay: So pagtao a komokolang sa balala a lagido mga ikog a sapi a ipupamuntoliran ko madakulatao, goso mga babay a kindiditar a mga talandiyang, komikiling a dii kiling-kiling, so mga olo iran na lagid o mga batobato a onta a makikiling, disiran phaka solud sa sorga, go diran kabao so bao a sorga, a so baw a sorga na puphaka sampay ko pipira ragon a ilalakao ron."

Pitharoi Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah sii ko kitabian a [Majmou Al Fatawie] 22/146: Miyaosay so katharoo Nabi (ﷺ) a [kindiditar a mga Talandiyang]. Sa punditarun o babay so nditarun a diron phakasapung. Samaoto na bunar andiditar sukaniyan ogaid naso kamataaniron na sukaniyan na talandiyang. Lagid dunanan o punditar sanditarun a manipis a phagalongon so kobaliyan, odi na minditar san ditarun a magagut a migagandaon so pakatoa lawasiyan. Lagid o pitotiyon, ago so pamaklawo niyan ago salakao

san, Ayaman anditarun o babay na so phaka sapungon, a diren pagalong a lawasian, go diren kiganda so anggaota iyan sabap ko kakapaliyan nago so kablangiyan.

4. Diniyan kasayanan so mga mama sii ko nditaruniyan, sabap sa pimorkaan o Nabi (ﷺ) so mga babay a puzayananiyan so mga mama, go pimorkaaniyan so dii tamama ko mga babay. Na aya kapuka sayani niyan ko mama sii kon ditaruniyan na so kanditara niyan ko nditarun a matutundo a ruk a mama sa lagid o katawiron o phagingud.

Pitharo-i Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah sii ko kitabiyan [Majmou Al Fatawie] 22/148-149-155: Aya mbidaan onditarun o mga mama agoso mga babay, Na sii anan phagundod ko domadait sii ko mga mama ago so domadait sii ko mga babay. a somosokod ko inisogo ko mga mama ago isosogo ko mga babay. So mga babay na isosogo kiran a kazapungiran ago giya kakolobiran sa oba siran tabayag. Giyoto-i sabap a dapakaya o Agama sii kiran obairan poroon a sowara iran sii ko kapagubang go sii ko kaplabbayk, goso kapupha manik sa safa ago sa marwah, go so kapangunda sanditarun sii ko kapagihram sa lagid o kapuphangunda o mga

mama. So mama na isosogoon a kasawai niyan ko oloniyen, go di maka punditar ko pamamanain an ditarun a kalilid. Sukaniyan puman a bae na sukaniyan dun i Pundidiyanka ko punditarniyan a kasokodan ko mga anggaota iyan. Di maka pumbankala so mama, go di maka puzaroar, dipun maka putotob, go dipun maka putalompa... Taman sa kiyataro aniyan sa Sopuman so babay na dadun a baon inisapar a punditar niyan. Sabap sa kisosogoonon ko kakolob nago so kazapung, sa daa baon inisogo a salakao san, giyabo a kinisaparnon oba punikab, ago obanggulab, sabap sa kagiya giyoto nan ditarun a siyatri sii ko anggaota iyan a matutundo na daa kailanganianon.... Oriyaniyan na inaloi niyan a sukaniyan a babay na kasapunganiyan a parasiyan sa salakao sankanan a miyaaloy [Nikab ago Glab] sii ko mga mama. Taman sa kiyataroa niyan sii sa kaposan sa Kagiya miyakarayag a kipapaliogat a kapakambida-o nditarun o mama ago so babay a mapaka puzunggaya iyan so mama ago so babai. go mabaloi sonditarun o babay a phakasapung ko lawasiyan. ka giyanan i Paniasal a bitiyara tano sii, na samaoto na miyakarayag a sonditarun na amay ka aya kalilid a diiron ditar na so mga mama na inisaparoto ko

mga babay. Taman sa tigiyan: Amay ka sonditarun na miyaasaon a di phaka sapung nago misasayan ko nditarun o mga mama na inisapar oban ditara sabap sa downan a miyaaloy. So Allah i lubi a mata-o.

5. Di matago kon ditarun so phakagawi ko pangilay-layan igira lominiyo sukaniyan ko walay niyan, ka an sukaniyan di kapud ko mga babay a dii tabayag a aya sabap na so style on ditaruniyan.

Ikadowa: **So Kakombong ago so mga dalil sa kinisogo onon goso mga gona niyan:**

Aya putaroon a kakombong na so kasapungi o babay ko lawasiyan san ko mga mama a kuna-o baniyan mga mahram, sa lagid o kiyatharo-aon o Allah :

﴿وَلَا يَدِينُ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبَنَّ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يَدِينُ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ﴾ سورة النور: ٣١

“Diran puzawa-i so Parahiyasaniran inonta so miyapayagon, go sapunguniran so mga kombongiran ko mga lig o

bangkalairan go diran phuzawai so Parahiyasaniran inontao sii ko mga karomairan odi naso mga amairan,odi naso mga ama-o mga karomairan, odi naso mga wata iran a mga mama odi naso mga wata a mama o mga karoma iran odi naso mga pagariran a mga mama.” (Surah # 24: 31)

Go Pitharo Iyan pun:

﴿وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسَلُّوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ﴾ سورة

الأحزاب: ٥٣

“Igira aduna ipagiza iyo kiran a kadiyat na izaaniyo kiran ko liyo o runding.” (Surah # 33: 53)

Aya mapipikir sankanan a Runding na so langowan a phakarunding ko babay, kulub, odi na paytao, odi nanditarun. Giyankanan a kinilapiyat a Ayatanan na apiyapun sii manonompang ko mga karoma o Nabi (ﷺ) Ogaid na giyankanan a kokoman na lankap ko langowan a babay a mapaparatiyaya, sabap sa aya biyaloy ron a daowa na so kiyatharo-a o Allah:

﴿ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ﴾ سورة الأحزاب: ٥٣

"Giyotomani tanto a phakasoti ko mga poso iyo a goso mga poso iran." (Surah # 33: 53)

Giyankai na katharo-a lankap a maka-kakarina sa kababaloi a giyankanan a kokoman a lankap.

Go Pitharoo Allah:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ﴾ سورة الأحزاب: ٥٩

"Hay Nabi! Tharo-anka ko mga karomanka goso mga wata aka a mga babay goso mga babay ko miyamaratiyaya, a sapunguniran ko mga olowiran go sii ko mga parasiran so manga nditaruniran goso mga sapungiran ka an kadilongi so mga parasiran agoso mga rarubiran agoso mga olowiran." (Surah # 33: 59)

Pitharoi Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah sii ko kitabiyen [Majmou Al Fatawie] 22/110-111: Aya Jalbab na giyanan so Abaya, a aya ipumbutoron o Ibno Mas'oud a goso salakaoron na Tambud,

naso kadakulan ko tao na aya ipumbuto iranon na malong. Giyanan so malaa malong a ipukolob o babay sa oloniyen ago sii sa lawasiyan, Piyanotoli Abou Obaydah agoso salakao ron: So babay na ikolobiyen ko Oloniyen na daa paka gugumao niyan a rowar ko mata niyan, sa aya lagidanan naso Nikab.

Aya Dalilanan sii ko Hadith sa kababaloi a paliogat a kasapungi o babay ko parasiyan san ko kuna baniyan mga mahram. Naso Hadith o Aisha (رضي الله عنها) a Pitharo iyan:

(كان الركبان يمرون بنا ونحن مع رسول الله ﷺ محرمات،
فإذا حاذوا بنا سدت إحدانا جلبابها من رأسها على
وجهها، فإذا جاوزنا كشفناه) رواد أحمد، وأبو داود، وابن ماجه

“Aya masosowa o kikokoda a mga mama na puzagadankamiran a pudami so Rasoulollah (s.a.w.) a kipagiihram kami na igira miyapantag kamiran na tutanun o isa rukami so rantamiyan poon ko oloniyen sii ko parasiyan, na amay ka malupas kamiran na somawa kami.” Piyanothol i Ahmad, Abou Daoud, ago si Ibno Majah.

So mga dalil sa Qur'an ago sa Hadith sa kipapaliogat a kasapungi o babay ko parasiyan na madakul, sa bako suka badun babayko a Muslimah pagagaka sii sankoto a kitab a mayto a miyagosay san [Hijab Al-Mar'at waliba'soha fissalat] Inisorati Ibno Taymiyah, goso kitab [Hokmo Assofour wal hija'b] Inisorati Shiekh Abdulazis Ben Abdullah Ben Baz, go so sorat [AlSarim Al Mashhour ala Almaftounien bissofour] Ini sorati Shiekh Hamoud Ben Abdullah Al Towayjiriy, goso kitab[Risa'lat AlHijab] Inisorati Shiekh Mohammad Ben Salih Al Otsaimien, sabap sa miyaasa sankai a mga kitab so phaka tiyokop sankaya.

Takikanka ko ginawanka Hay babayko a Muslimah! A so siranoto a mga Olama a piyakayran ruka-a kasawainka ko paraska, minsan so kupitiran na kadadaoban, na inisankotiran ko kataroiran a amay ko da-a pitnah. Na so pitna na di kaphalagoyan balabao sankai a masa a mikorongan so kapagagama sii ko mga mama nago sii ko mga babay. Somiyalum so kaya, na mindakul so puphanolon sii ko marata. Miyanobra so mga babay sa kadakul a tagooniran ko mga parasiran a parahiyasan a phakagawi sa pitnah. Na pananggilainkanan hay babayko a Muslimah. sa

aya tatapanka na so kataidka a phakalinding ko pitnah, Insha Allah, ka daa katoon ko mga Olama ko mga Muslim a pukatarima so kataro iran miyaona – miyaori a baniyan phakaya sankaya mga bai a miyanga iikmat ko masa a giyankaya puzowaaniran, sabaad ko mga babay a mga Muslimah a dii manangin sii ko kakombong, amay ka sii siran ko Ingud a gii kokombong na kombong siran, na amay ka sii siran ko ingud a di pukokombong na disiran mambo pukombong, adun puman a ayabo a kakokombongiyan na igira sii ko darpa a bundagan sa tao, na amay ka miyaka solud ko mga darpa a dagangan odi na sii ko mga hospital, odi na amay ka adun a ipumbitiyarainiyan a padagang sa bolawan, odi naso dii manatri san ditarun na sawaaniyan a parasian barokaniyan sa ayankadun tadmi oba si karoma niyani madadanga iyan, odi na so isako mga mahramiyan, sa kalukun ka so Allah hay bae a dii saya nggolaola, ka sabnar a kiyamasaanami so sabaad a mga babay a phaguda ko mga diplano a phoon sa liyo a ingud a disiran pukolob odi amay ka phakatana so diplano sii ko isa ko mga landing sankai a Ingud, sa ayankadun tadmi oba so kakolob na babadun miyabaloi a adat a kuna-oba sogoan o Agama.

Hay babayko a Muslimah! So kahijab na kapaliharaka niyan poon ko mga pangilaylayan a marata a puphaka poon ko mga mama mga raratai ongar, ago so mga mama a zasakit so mga poso iran. Kapokas ka niyan sankoto a somozokayao a babaya a di kapuno, na tatapanka sa ginawanka go panagotiyapanka, sa dinka pulilingaya so mga panolon a phakaikmat a pumbinasa ko kakombong odi na puphaka itooniyan, sabap sa aya kabaya iyan ruka na so marata sa lagid o kiya tharoaon o Allah:

﴿وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ ثَمِيلُوا مِثْلًا

عَظِيمًا﴾ سورة النساء: ٢٧

“Kabaya o siran a pangongonota niran so mga kabaya a makasilai kano sa kapaka silai a mala.” (Surah # 4: 27)

So payagan a ikalima:

So mga Kokoman a manonompang ko sambayang o bae

Siyapanka hay bae a Muslimah so sambayangka sii ko mga wakto niyan, a matatarotopon so mga Sharatiyan goso mga rokonian, na goso mga paliogaton, Pitharoo Allah sii ko mga karomao Rasoul a mga inao miyamaratiyaya:

﴿وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾

سورة الأحزاب: ٣٣

“Tinduguniyo so sambayang nago tonaya niyo so zakat go onoti niyo so Allah ago so Sogo iyan.” (Surah # 33: 33)

Giyankaya na sogoan a rabray ko langowana babay a kipaparatiyaya. So Sambayang na aya ikadowa rokon o Agama Islam. Sukaniyani polaos o Islam, naso kitagaknon na ikakapir a ikada ko Agama. Ka daa Agama go daa Islam o tao a daa sambayangian ko mga mama ago so mga babay, na so kaptaakhira ko sambayang a daa

ba sabap a piyakai o agama na katagakoto so sambayang, Pitharoo Allah:

﴿ خَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا ﴿٥٩﴾ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ﴿٦٠﴾ ﴾ سورة مريم: ٥٩ ، ٦٠

“Na Adun a miyaka salono ko oriyahiran a miyaka sambi a inilangiran so sambayang, go piyanganotaniran so mga kabaya a ribat na maolog siran dun ko landung, (ko Naraka), Inonta so tao a mithaobat go miyaratiyaya go minggalubuk sa mapiya, na siran man i phamaka solud ko Sorga, go disiran kasalimbotan sa maito bo.” (Surah # 19: 59, 60)

Inaloi AlHafidh Ibno Kathier sii ko Tafsiriyen a phoon ko kadaklan ko mga Mofasssireen a aya maana kaphagilanga ko sambayang: na giya kaphagilanga ko wakto niyan, ka aya kapzambayangiron na sii ko kaipos o wakto niyan, go inosay niyan so landung a kaologan kiran sa giyoto so Kalogi, a giyoto so landung sii ko Naraka.

So babay na adun a mga kokoman sii ko sambayang a manonompang rukaniyan a diron pud so mga mama, sa aya kapakarayaganan na giyankai a phangaaaloi:

1. Daa bang nago kamat a paliogat sii ko babay, sabap sa so kapagbang na pukiporoon so sowara, na so babay na di rukaniyan kapakai obaniyan puporoon so sowara niyan, Pitharo o Kiruk ko [Al Mughnie] 2/68: Daa katawanami a basan makasosopak.

2. So Babay na palaya dun Awrat sii ko sambayang inontabo so parasian, so puman so dowa palada-lima niyan goso dowa palo niyan na daanan pagayonayoni o mga Olama, giyanan langon na amay ka da-a baon puphakailay a mama a kuna-o ba niyan mahram. Amay puman ka ba adun a puphaka ilayron a mama a kuna-o ba niyan mahram na paliogaton a kasapungi niyanon. Lagid dun a kipapaliogaton a kasapungi niyanon sii ko mama sii ko kuna-o ba sambayang, paliogaton a kakombongi niyan ko oloniyan agoso ligiyan sii ko sambayang, go so kasapungi niyan ko langowa lawasian taman ko paloniyan. Pitharo-o Rasoul (ﷺ):

(لا يقبل الله صلاة حائض - يعنى من بلغت الحيض - إلا

ببخمار) رواه الخمسة

"Di Tarimaan o Allah so Sambayang o bae a miyaka omaon so basa inontaboo maka kombong." Piyanothol o Lima ka tao.

Aya putharoon a Kombong naso kombong a miyaka sapung ko oloniyan ago so ligiyan.

Go Miyaka Tithayan ko Ommo Salamah (r.a.a.) a mataan a sukaniyan na iniiza iyan ko Nabi (ﷺ): Ino kapakay ko babay a makazambayang a sodun so bangkalaiyan ago so kombongiyan apiya daa malongiyan? Pitharoiyan:

(إذا كان الدرع سابغاً يغطي ظهور قدميها) أخرجه أبو داود،

وصححه الأئمة وقفه

"Amay ka so bangkala iyan na kasasapunganiyan so mapayag ko paloniyan." Piyanothol o Abou Daoud na Sahieh ko mga Imam a giyangkaya a Hadith.

Aya Minitoro a giyangkaya a Hadith na so babay na patot sii rukaniyan ko kapzambayangian a kakombonga niyan so

oloniyan goso ligiyan. lagid a kiya aloiniyan sankotoa hadith o Aisha, go patoton a kasapunganiyan so lawasiyan taman ko mapayag ko paloniyan, sa lagid a kiyaaloi niyan sankoto a hadith o Ommo Salamah, go kapakai ron a sawaaniyan so parasiyan amay ko daa baon puphakailay a mama a salakao, sabap sa kiya opakatananan ko mga mamponay sa Ilmo.

Pitharoi Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah: sii ko kitabiyan [Majmou Al Fatawie] 22/113-114: Opama ka so babay na zambayang a daa pudiyon na isosogo rukaniyan a kapaka kombongiyan. Opuman oba sii ko liyo o sambayang na kapakay rukaniyan a sawaaniyan a oloniyan sii ko walay niyan. Sabap sa so kapharahiyasan sii ko sambayang na kabnaranan o Allah, na di kapakay ko tao ibatawap sa kaaba a lomulukas, apiyapun sukaniyan bo i dii tawap a kagagawii pun. Di mambo makapuzambayang oba sukaniyan lulukas apiya daa pudiyon. taman sa kiyatharoaniyan sa: Sabap sa kunia ba mitotompok so aurat sii ko sambayang sii ko kakailayaon ago sa di.

Pitharoo Kiruk ko [Al Mughnie] 2/328: So langowa lawas o Babai a mapiyaatao na

paliogat rukaniyan a kasapungi niyanon sii ko sambayang, na o adun a kasawaanon a maito na di kapakay so sambayangian, inontabo so miyakaito-ito, Giyanani katharooi Malik, Al-Awzaie, ago si Shafiiy.

3. Miyaaloy sii ko [Al Mughnie] 2/258: So Babay na Igira Muroko ago Sojod na diniyan ikayang so dowaga niyan, sa ititimo iyan ko lawasian, go magontod a manonombilang, odi na papalowa a pakagugumaoniyen sa tampar sa kawatan so dowaga niyan, sambian anan o katawarok ago kapagiptirash, sabap sa phakasapungon anan.

Pitharoi Nawawie sii ko kitabian [AlMajmou] 3/455: Pitharoi Shafiiy sii ko [Al Mokhtasar]: Da ambidaan o Mama ago so Babai sii ko mga galbuk ko sambayang. Ogaid naso Babay na Sonat rukaniyan a kiptimooniyen ko sabagi ko lawasian sii ko sabaad, odi na idudukutiyn a tiyaniyan sii ko dowaga boboniyen sii ko kasojodiyen ka pakasapungon oto, nago tomooniyenoto sii ko kapuroko iyan nago sii ko langon o sambayang.

4. So dii Kazambayang o mga babay sa barajuma a magiimam so isakiran na kasoza-sopakan anan o mga Olama ka adun a

puphakairon na adun a puzaparon. So kadaklan kiran na papakay niyan anan sa daa ba san phakaino sii ko mga babay sa kapunggolaolaa iran san. Sabap sa so Nabi (s.a.w.) na Inisogo iyan ki Ommo Waraqah a kapuphagimami niyan ko solud a walai niyan.¹ So Puman so sabaad kiran na aya ilaya niran san na kunakon anan a ba sonat ko babai, So puman so sabagi na paka mamakroniran anan. So puman so sabagi kran na sii niyan bo papakaya sii ko Sambayang a sonat na diran phakain sii ko sambayang a paliogat. Sa mararani aya taralbi na so kasosonat ankanan, sa para kaomanan so sabot tano san na batiyaan so kitab a Al Mughnie [2/202] ago so Al Majmou a ruk i Nawawie [4/84-85].

Maphakatanog o babay so kambatiyaiyan igira daa makadadarpaa mama a Salakao a kunao baniyan Mahram.

5. Kapakai ko Babay a lomiyo phoon ko walai niyan na somong sa Masjid ka zambayang a pud o mga mama, ogaid naso kazambayangiran sii ko mga walairan na giyotoi tomo kiran, sabap sa miya panothol o

¹ Piyanothol i Abou Daoud, Sahieh ko Ibno Hozaimah

Muslim sii ko kitabiyan [Sahieh] a Phoon ko Nabi [s.a.w.] a mataan a Pitharo iyan:

(لا تمنعوا إماء الله مساجد الله)

“Diniyo Zapari so mga oripun o Allah a mga babay sii ko kazongiran sa Masjid.”

Go pitharo iyan:

(لا تمنعوا النساء أن يخرجن إلى المساجد، ويوقن خير هن)

رواه أحمد وأبو داود

“Diniyo Zapari so mga babay ko kazongiran sii ko mga Masjid, ogaid naso mga walairan na giyotoi tomo kiran.”
Piyanothol i Ahmad ago si Abou Daoud

So kaka-kadniran sa walai goso diiranon kazambayang na taralbi kiranoto sabap sa giyotoi pakasapung kiran.

Opama ka so babay na muliyo ka zong sa masjid na nisisitaa masiyapiyan ankai a mga dadabiatan a pagaloin tano:

a. Makakombong sukaniyan sa tarotop, Pithroo Aisha (ﷺ):

(كان النساء يصلين مع رسول الله ﷺ)، ثم ينصرفن متلفعات
بمروطهن ما يُعرفن من الغلس) متفق عليه

*"Aya masosowa naso mga bae na dii
siran zambayang a pud o Rasoulollah (ﷺ)
oriyaniyan na maling siran a ikokolobiran
so mga kombongiran sa disiran kakilala
sabap ko kalibotungiyan."* Piyanothol i
Bokhary ago si Muslim

b. Lomiyo Sukaniyan a kuna-o ba
mikakamotan, sabap ko katharoo Rasoul (ﷺ):

(لا تمنعوا إمام الله مساجد الله، وليخرجن تفلات) رواد أحمد
وأبو داود

*"Diniyo Zapari so mga oripun o Allah a
mga babai sii ko kazongiran sa Masjid,
Liyo siran a daa bairan ikakamotan."*
Piyanothol i Ahmad ago si Abou Daoud.

Go Miyaka titayan ki Abou Horairah (r.a.a.)
Pitharoiyan a Pitharoo Rasoulollah (ﷺ):

(أيما امرأة أصابت بخوراً فلا تشهدن معنا العشاء الآخرة)
رواد أحمد ومسلم وأبو داود والنسائي

“Sadun sa babai a mikakamotan na oba pundarpa a pudami sii ko sambayang ko kagabi a pukaori.” Piyanothol i Ahmad ago si Muslim, gosi Abou Daoud gosi Nashaie.

Go Miya panothol pun o Muslim a hadith o Zainab a Karomao Ibno Mas-oud: *“Igira domiarpa so isa rukano a mga babay sii sa masjid na oba kakamotan.”*

Pitharoi Imam AlShawkanie sii ko kitabian [Naylol Awtar] 3/140-141: Matatago sankanan so karina sa so kapzong o mga babay sii ko mga Masjid na ayabo a kiya pakayaon na igira daa baon pitnah. Go daa miprarakziyan a phakaoyag sankanan a pitnah. Ibarat o ikakamotan, go Pitharoiyan: Giyanan i miyaparoli sankanan a mga sabdan, a so kipangonotun o mga mama ko mga babai sa kapakasongiran sa Masjid na igira daa ba phaka imbitar sii ko pitnah sankoto a kapliyo iran, lagid o ikakamotan, imbolawan nago so salakao san a imo.

k. Di sukaniyan lomiyo a bandiditar nago mbobolawan sa phaka birahi, Pitharoo Ommo Al Mouminien aso Aisha (ﷺ):

(لو أن رسول الله (ﷺ) رأى من النساء ما رأينا لمنعهن من
المسجد كما منعت بنو إسرائيل نساءها) متفق عليه

“Opama bo ka so Rasoulollah (ﷺ) na kiyamasaaniyan ko mga babai ankai a kiyamasaan tano na isapariyan kiran so kazongiran sa Masjid, sa lagid a kinisaparunon ko mga babai ko mbawataan o Israel.” Piyanothol i Bukahry ago si Muslim

Pitharoi Shawkanie sankanan a Katharoo Aisha: (Opama ka kiyamasainiyan so kiyamasaan tano) Maana giyankaya kiyanditariran sa manga pipiya, go giya kiya kakamotaniran, go giya kiya tabayagiran, ago kiyapagimo iran, sabap sa kagiya gowani na aya kapliyo o mga babay na kokolob siran go zasapung siran sa mga kakapal a sapung.

Go Pitharoi Imam Ibno Al Jawzie sii ko kitab (*Ahkam An Nisa*) P/39: Patot ko babay a pananggila sa kapliyo niyan apiya pun i Kapaparo niyan sabap sa o milidasiyan a ginawa niyan. Ogaid na daniyan kilidas so salakao ron. Na oba kanisisita a phakaliyo na liyo sukaniyan a makaaayon si karoma niyan,

a aya butadiyan na mathanka. Na baloya niyan so lalaniyan a sii ko darpa a korang so taoron, sa oba okit sii ko mga padian ago so bundagan sa tao, rakus a pakawatani niyan oba pukanug so sowara niyan, go sii okit ko kilid a lalan sa kuna-oba sii ko lumbak a lalan.

d. Opama ka ba sii ko kapzambayang o babay sii sa Masjid na daa pudiyan ka sukaniyan bo na sii sukaniyan zaap sii ko talikodan o mga mama. Sabap ko Hadith o Anas (ؓ) sii ko kinizanbayangun kiran o Rasoul (ﷺ) a pitharo iyan a: *Tominindugako a goso wata-a ilo sii ko talikodaniyan na komiyadun mambo so lokus a babai sii ko talikodanami.*¹

Go Miyaka poonon pun a tothol a tigiyan: *“Mizambayangako a goso wataa ilo sii ko walayami sii ko talikodan o Nabi (ﷺ) na so Ina akun na katatalikodanami a so Ommo Solaim.”* Piyanotol i Bokhary.

¹ Piyanotol i Bokhary, Muslim, Abou Daoud, Nasaie ago si Termidzie.

2 Piyanotol i Muslim, Abou Daoud, Nasaie, Termidzie Inontabo si Bokhary.

Opuman oba siran madakul a phaka darpa sii sa Masjid na maka puzaap siran ko talikodan o mga mama. Sabap sa so Rasoul (ﷺ) na Aya puzowaaniyan na puphaka onaaniyan so mga mama, na gobo so mga wata sii ko talikodaniran, na so puman so mga babai sii ko talikodan o mga wata). Piyanotol i Ahmad.

Go Miyaka titayan pun ko Abou Horairah (رضي الله عنه) a Pitharo iyan: Pitharoo Rasoulollah (ﷺ):

(خير صفوف الرجال أولها، وشرها آخرها، وخير صفوف

النساء آخرها، وشرها أولها) رواه الجماعة إلا البخاري

“Aya Pirmiro ko mga saap o mga mama naso matatamparon sa onaan, na aya marataon na so maooriron, na aya taralbi ko saap o mga babay na so maooriron na aya marataon naso maoonaon.” Piyanotholi Muslim, Abo Daoud, Nasaie, Termidzie, inontabo si Bokhary.

Matatago sa dowan an a hadith so karina sa so mga babay na sii siran maka puzaap ko talikodan o mga mama. Kuna-o ba aya kapuzambayangiran na basiran puporaporak, igira mizambayang siran sii ko talikodan o mga

mama. Mulagid o giyankoto a sambayang na paliogat atawaa ka sonat ka lagid o tarawi.

e. Igira Miaribat so Imam sii ko sambayang na so babay na maphakatokao niyan so Imam sa mokit sa kapundaopay niyan, sabap ko katharo-o Rasoulollah (ﷺ):

إذا نابكم في الصلاة شيء فليسبح الرجال، وليصفق

النساء) رواه أحمد

“Igira Adun a Phakitadmaniyo ko sambayang na tasbih so mga mama na daopay so mga babai.” Piyanothol i Ahmad

Giyaya na karina sa kiya parowa kiran a mga babay sa kapakandaopay ran sii ko sambayang igira adun a kapakitanodan ko Imam, aya lagidanan na sii ko karibat o Imam, aya sabapanan na kagiya so sowara o babai na phaka pitnah sii ko mga mama. Giyoto i kini sogoonon ko kandaopay sa disukaniyan makaputaro.

f. Andai kapaka zalam o Imam na nggagaan dun lomiyo so mga babay poon sa Masjid na so mga mama na moontod siran sa Masjid, ka aniran di karungan so mga babaiy. Sabap ko

Hadith a miyapanothol o Ommo Salamah a Pitharoiyan: Mataan a so mga babay na igira miyaka salam siran poon ko sambayang a paliogat, na gomanat siran. Na so Rasoulollah (ﷺ) ago so mga pudian a mizambayang a mga mama na malalamba siran, taman sii ko kabaya-o Allah, na Anda i Kaganat o Rasoulollah (ﷺ) na gomanat siran mambo.

Pitharoi Zohry: Aya ilayanami san: – So Allah i Matao- na aya sabapanan na an daan makabaling so kabayaa maling ko mga babay) piyanotol i Bokhary. [Ilayanka so kitab AlSharh Al kabeer] P/422.

Pitharoi Imam AlShawkanie sii ko kitabian [Naylol Awtar] 2/328: Matatago sankaya a Hadith a kasosonatiyan sii ko Imam a kasiyapa niyan ko butad o mga ma'moumiyan, na goso kaalistowi niyan sa kapananggilai sii ko langowan a pakagawi sii ko inisapar. Go matatago san pun so kapananggilai sii ko mga darpa a mapziyantaon, go so karata o gii kizumborun o mga mama sii ko mga babay sii ko mga lalan, dikapun ko mga walay.

Pitharoi Nawawie sii ko kitabian [AlMajmou] 3/455]: Makambibida so sambayang o babai ago

sambayang o mga mama a bara juma sii sankai a phanga aaloy:

1. Kuna-a ba siran iiloti sa ba lagid a kiyailotiron sii ko mga mama.

2. So Imam sii kiran na sii phakaganat ko lumbakiran.

3. So sakatao kiran a tawantawan na sii phakaganat sa talikodan o mama sa kunaoba sii ko takilidaniyan.

4. Igira mizambayang siran a madakul siran nago iran pud so mga mama na so saapiran na aya taralbi naso maoriron a diso maonaon.

Phoon sankanan na kiyasabotan a kisasaparun ko kapaka zumbora ko mga babai ago so mga mama.

g. So Kapundarpa-o mga babay ko Sambayang a boka, Miyakatitayan ko Ommo Atiyyah (ﷺ) Pitharoiyan:

(أمرنا رسول الله ﷺ أن نخرجهن في الفطر والأضحى:

العواتق والحيض، وذوات الخدور، فأما الحيض فيعتزلن

الصلاة - وفي لفظ المصلي - ويشهدن الخير، ودعوة

المسلمين) رواد الجماعة

"Inisogo rukami o Rasoulollah (ﷺ) a kapakaliyoami kiran a mga bai, a kikasusundod, ago kihahaydh, ago miyanga babalo, sii ko Boka sa Powasa ago so Boka sa Hariraya. Na so kihahaydh na disiran maka puzambayang, - isaa kinilapiyatiyan na disiran phaka kadun ko puzambayangan - sa phakadarpa siran sii ko mapiya go sii ko panolon ko mga Muslim." Piyanothol o Jamaah

Pitharoi AlShawkanie: Giyankaya a Hadith ago so mga lagidiyan sa maana a mga hadith na miyakanggonana-o sa kakapakai a kapaka darpao mga babai sii ko dowa boka. Daa basan bidaan o bagoatao, bitoanun, matoa, agoso raga a mahahaydh, ago so salakao kiran, asar ka kuna-o ba iidai odi na oba sii ko kapliyo niyan na kaadun so pitnah odi na oba adun a odiorian. Ilayanka so [Naylol Awtar] 3/306.

Pitharoi Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah sii ko kitabiyan [Majmou Al Fatawie] 6/458-459: Sabnar a Miyaaloy a so sambayang o mga

babay a kipaparatiyaya sii ko mga walairan na taralbi kiranoto a diso karpas iran sii ko sambayang a jumuat, goso barajuma. Inontabo so sambayang a boka ka kagiya isosogo kiran a kapaka darpa iranon na mararani – wallaho A'lam- aya sabap na:

1. Kagiya makadowa-dowa manggolaola sii ko saragon, na giyoto kiya tarimaaon sa kuna-o ba lagid o sambayang a Jumuat agoso barajuma.

2. Sabap sa daa sambiiyan, Kunaba lagid o Jumuat ago so Barajuma a so sambayangian ko lohor sii ko solud o walai niyan na giyoto dun i jumuatian.

3. Giyankoto a kapliyo niyan ko walai niyan na zong sii ko darpa a mamamayas ka pantag sa kaphagaloyaloya ko Allah, na lagid booto o kapnay hadji. Giyotoman i Aya daa lagidiyan a fiesta (boka) a mala sii ko masa a inanayk na giyankoto a kapuka ayoni ko mga kadi.

So mga Olama a Phagonot ko Imam Shafii na inisankotiran a kaphakadarpao mga babay sii ko sambayang a boka sii ko mga babai a kunaba tatanos phiyapiya.

Pitharoi Nawawie sii ko kitabian [AlMajmou] 5/13: Pitharoi Shafiiy ago so mga bolayoka Ikalimo siran o Allah: Sonat sii ko mga babay a kunaba kitatanos phiyapiya a kapaka darpa iran sii ko sambayang a boka. So puman so mga babay a tatanos phiyapiya na makrouh so kadarpa iranon. Taman sa kiyatharoa niyan sa Amay ka muliyo siran na sonat a aya kaliyo iran nandiditar siran sanditarun a kalilid sa oba siran ditar sa marayag. Go sonat a kapamngonabiran sa ig, na marata sii kiran oba siran kakamotan, Giyankaya na palaya kokoman a manonompang ko mga lokus a daa bakiran kabaya na goso mga lagidiran. Sopman so bago atao a mataid ago so lagidiran a pukababayaana na marata kiran oba siran darpa, sabap ko kaluk sa oba siran badun ma pitnah, odi na sirani maka pitnah, Opama ka ba putharoa a giyaya na maka sosopak ko hadith Ommo Atiyyah a miyaaloy , aya sumbagmi na miya aloi sa hadith a poon ko Aisha (ﷺ) a Pitharoiyan a o Kiyamasai o Rasoulollah (ﷺ) so pimbabago o mga babai na saparaniyan siran sa lagida kiya sapari ko manga babai ko bawataan o Israel).go so pun so pitnah sankai a mga masa a go so mga rarata na miyaka dakul, sa kuna ba lagid o miyanga oona a masa. Wallaho A'lam.

Pitharo akun: Sii sa masa tanowai na sobra ko miya nagompot.

Go Pitharoi Ibno AlJawzie: sii ko kitabian a [Ahkam AlNisa] P/38: Pitharo akun: Miyaaloy tano a so kapliyoo mga babay na kapakay. Ogaid na oba kawanun so kapitna iran odi naso kapaka pitna iran na so diran kaliyo na aya kiran taralbi. Sabap sa kagiya so mga babay ko miyaona a masa sankai a Agama na kuna ba lagidankai a kamamasaan tano a butad o mga babay imanto, sa lagid mambo o mga mama. Aya maana ini na Siran na mga alai pananggila.

Sabap sankai a mga katharo a miyangaaloi tano: na Katawan ka babay ko a muslimah a so kandarpaaka ko sambayang a boka na piyakay rukanan o Agama. Aya sharat na sosonkadun ka so okit o Agama. Gondiditar ka sa mablang. Go aya ipliyonka na anka makarani sii ko Allah. Go anka makaogop sii ko mga Muslim sa kaphangangarapaniran ko Allah, nago anka makaogop sa kapuphayaga ko toos o Agama, sa kunao ba aya mapipikirka na giya kambidanganka ko mga imonka nago giya kapumbaal ka sa pitnah, sa obankanan puphaka lipati.

So payagan a Ikanum:

So mga Kokoman a manonompang ko kapapatay o bae

Biyaloi o Allah so Kapatay a kisogat ko langowa bara niyawa, na ayabo a kakal na sukaniyan bo a Allah (ﷻ) Pitharoo Allah:

﴿وَبَقِيَ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَلِ وَالْإِكْرَامِ﴾ سورة الرحمن: ٢٧

“Na Ayaboa kalamba naso Dat O Kadnan ka, a kiruk ko kabsaran ago so kapangalimo.” (Surah # 55: 27)

Go Inisunggay o Allah ko bankay o Manosia so mga kokoman a paliogat ko mga bibiyag a kinggolalan niranon. Sa pagaloyin tano sii so manonompangon ko mga babai. Sabaadon so:

1. Paliogat a aya maka rigo ko bae a miyawafat na so mga bae. Go di kapakay ko mga mama obairan rigoa so bae. Inontabo so karomaa mama ka kapakay ron a karigoa niyan ki karoma niyan. Aya mambo a phakarigo ko mama a miyawafat naso mga mama. Go di kapakay ko mga bae obairan rigoa so mama.

Inonta bo so karomaa babai ka kapakay ron a rigooniyen so karoma niyan a mama. Sabap sa so Ali (ﷺ) na rinigo iyan so karoma niyan a Fatimah a watao Rasoulollah (ﷺ). Go so Asma a wata o Omays (r.a.a.) na rinigo iyan so karoma niyan a so Abou Bakr Al Siddik (ﷺ).

2. Sonat a kapanun so bae a lima lapis a mapoti. Tambud a paki putambudon, go salimot a tagoon ko oloniyen, go ditarun a paki punditaron. Go bonkos a dowa lapis a imbonkoston ko kikapanunon sankoto a miyaaloi. Sabap ko miyapanotol o Laila Al Thaqafiyyah Pitharo iyan: *"Pudako ko miyakarigo ko Ommo Kalthoum a watao Rasoulollah (ﷺ) sii ko kiyapatay niyan. Na ayadun a paganay a idawag rukami o Rasoulollah (ﷺ) na tambud, oriyanian na bankala, oriyanian na salimot, na gobo so sapung, oriyanian na gobo kapana sa dinis a salakao."*²

Pitharoi Imam Al Shawkanie sii ko [Naylol Awtar]: Giyankaya hadith na maka nggogonanao sa aya kapakay a kapan o babai na: Tambud, go sanggalay, go salimot, nago sapung nago kapan. [Naylol Awtar] 4/42.

² Piyanothol o Ahmad ago so Abou Daoud

3. So Ikidia ko bok o babai a miyawafat: baloyin a tulo ka solampid, na tamparun sa likodiyan. Sabap ko hadith o Ommo Atiyyah a iniropa niyan so ropaan a kiya rigo airan ko wata a babai o Nabi (ﷺ): *"Sa siyolampidami so bokiyan sa tlo ka solampid, na tiyamparami sa talikodaniyan."*

4. So Kokoman o Kaphagonot o mga babai sii ko bankay o bae a miyatay igira ipulubung:

Miyakatitayan ki Ommo Atiyyah (ﷺ) Pitharoiyan: *"Inisapar rukami obakami phagonot ko kipulubungun ko miyatay, sa darkami oto pakailota."*

Giyankanan a kiyatharoa sa Inisapar rukami na aya kasaboton na Haram. Giyapuman ankanan a kiyatharoa niyan sa (Darukami oto pakailota) na aya katharoon i Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah: sii ko kitabiyan [Majmou Al Fatawie] 24/355: Kapakay a aya mapipikir san na darukami pakailota a kini saparunon. Ogaid na kuna oba niyan maphakada a kahaharamiyan, go kapakay pun a aya antanga niyanon na kunaoba aya kinisaparnon na ba Haram, ogaid na aya puka kowaa dalil a katharo na so katharo o Nabi sa kunao ba so matag antangan o salakao ron.

5. Isasapar so kapuphamisita o mga babay sii ko mga koba: Miyaka titayan ko Abou Horaira (ﷺ) a mataan a so Rasoulollah (ﷺ) na *"Pimorkaaniyan so mga babay a dii mamisita sii ko mga koba"*.¹

Pitharo i Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah (Ikalamo sukaniyan Allah): Aya Katawiron na so Babay na gopphoonon lukai so paytao ankai na pumboko sukaniyan go phangangaloi nago korusuk. Sabap ko kalobay niyan, na mala rukaniyan so kapanundit, na maytoon so kazabar. Na kasabapan sa kakasiksao miyatay sabap sa kiyagoraoka niyanon. Nago kapitnah so mga mama ko sowara niyan nago so bontaliyan. Lagid o kiya aloi niyan ko pud a hadith (kagiya a sukano na puka pitna niyo so bibiyag na puka ringasa iyo so miyatay). Na kagiya so dii kapamisita o mga babay sii ko mga koba na kutodan nago kasabapan sa kapunggolaola o inisapar sii kiran a mga bae nago so inisapar sii ko mga mama. Nago kagiya di katakus so diyankaa a kalaa mapunggolaola sankanan a lagidanan- nago dimapaka puzunggaya sa bapaka putatatadinisaa. Na so Agama na aya kupityan a paniasal na igira di

¹ Piyanothol i Ahmad, Termidzie, ago si Ibno Majah

makararayag so hikmah/pamikiran sii ko Shay ka mapaguunus odi na di mabubumbar na so kokoman na sii katarasanday ko kutodaniyan. Giyotoi kiya haram a kapuphamisitao mga babay sii ko mga koba a pangali oba manggolaola so mala a digiyoto, sa lagid dunanan a kini saparun sankoto a kaphagilaya ko imo a misosolun ka kagiya phakagawi sa pitnah, go lagid pun a kini saparun ko dii kambitiyarai o mama ago so babai a daa bairan pud , ago so salakao san a pangilai layan , nago sabap pun sa daa malaa tonganay a kamapiyaan a kakowa san a rowar sa kiphamanguni niyan ko miyatay, na giyanan na kapakay dun a sii niyan golaolaa sii ko walai niyan. [Ilayanka so Majmou Al Fatawie] 24/355-356.

6. Isasapar so Kagoraoka ko Miyatay: Giyoto So kagoraok a kapangangaloy, goso kapuphangisia konditarun, so kapuphanupiya sa paras,goso gii kanggagansinga ko bok, goso kaphagoringi saparas goso kapuphangarosaon, sabap sa rataa ginawa sii ko miyatay,na goso kaphagaloya ko kabinasa, na goso salakao san a yaa mitotoroiyan na kazundit nago di kasosoat sii ko okoran o Allah, na goso di kaphakasabar, giyanan na palaya dun haram nago dosaa

mala,sabap sa miyaaloy sa hadith sii ko sahiehayn a so Rasoulollah (ﷺ) na pitharo iyan:

(ليس منا من لطم الخدود، وشق الجيوب، ودعا بدعوى الجاهلية)

“Di rukami pud so tao a dii manupi sa paras, go puphangisii niyan so mga bolsa, go initawatawagian so tawatawag a kadidiyahili.”

Go miyaaloy pun sangkanan a so Rasoulollah (ﷺ): na Angiyas sii ko taw a pukorisuk, goso taw a phagopawa niyan a oloniyen, ago so taw a puphangisiiniyan sa lawasiyan sonditaruniyan igira miyasogat a tiyoba. [Go miyaaloy pun sii ko Sahieh Muslim] a so Rasoulollah (ﷺ) na pimorkaaniyan so puphangangaloi, nago so puphamamakinugon a pukababayaon.

Paliyogat ruka babayko a Muslimah a kapananggilainka sankai a galbuk a isasapar so kaphagokitiron sii ko kapkasogat o tao a tiyoba. Go paliogat ruka a diinka kazabar nago giya kapupikiranka ko balas o Allah, kaan mabaloi so tiyoba a pukisogat ruka a sabap sa kapkalalas

rukao dosanka nago ipagomarug o mga kamapiyaan ka. Pitharo-o Allah:

﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ
وَالْأَنْفُسِ وَالْثَمَرَاتِ وَبَشِيرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ
مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ
مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْتَخُونَ﴾ البقرة: ١٥٥-١٥٧

“Mataan dun a putupunganami sukano sa shay a kaluk, go kaor, go so kapukakorangi ko mga tamok, goso mga ginawa, goso mga onga, na puphamanotholinka sa mapia so mga papantang, a siran na igira miyasogat siran a tiyoba na tharooniran a mataan a sukami na kapaar o Allah, nago mataan a sukami na ron kami ron phakandod, Siran man i kiya patotan ko mga maap a phoon ko kadnan niran ago limo ago siran man na siran · Miyamakakudug ko ontol.” (Surah # 2: 155-157)

Oway, Kapakay so kagoraok a daa baon kapangangaloy, go daa baon manga galbuk a isasapar, go daa baon di kasosoat sii ko okoran o Allah. Sabap sa so kapuphaka

goraok na karina sa kipkalimoon ko miyatay,
go ipulumuk o poso, go dipunanan katigur, sa
giyotoi giyanan na kapakay, go adun pun a
kakabaloy anan a Sonat.

So Payagan a Ikapito:

So mga Kokoman a manonompang ko powasa o bae

So Kapowasa ko Olanolan a Ramadhan na Paliogat sii ko Muslim a mama ago Muslim a babay. Pudanan ko rokon o Agama Islam, na go malaanan a watang o Agama, Pitharoo Allah:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى
الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَمَّا كُنتُمْ تَقْفُونَ﴾ سورة البقرة: ١٨٣

“Hay so miyamaratiyaya na inipaliogat rukano so powasa sa lagid a kini paliogatnon ko siran a miyaonaaniyo ka ankano maka pananggila.” (Surah # 2: 183)

Andaduni kabaligi ko babai sanggolalan ko isa ko mga toosiyan, lagid o kapakaomaon o basa, *“Haydh”* na miphoon dun a mini paliogaton so Powasa. Pukasalak a so babay na makaomaon so basa a aya idadian na (9) siyao ragon, na so sabaad ko mga bago atao na diniyan sasabotun na minipaliogaton so powasa na di puphowasa. Ka aya pipikir niyan na kagiya

sukaniyan na mayto, na diron mambo izogo o mga loksiyan a kapowasa niyan. Giyanan na karibatan a mala ka ayadun a mini bagak naso rokon a miyakalalla a pud ko mga rokon o Agama Islam, na satao a manggolola niyan so lagidanan na paliogaton a kabayadi niyan ko powasa a mini bagakiyan sa kipoon ko kiya paka talingomaon o basa “*haydh*”. Apiya pun i Kiyathay niyan sabap sa bayada niyan dun anan a maooto niyan taman sa di kabayadan.²

Antawaa i mga taw a minipaliogaton a kapowasa niyan sii ko Ramadhan?

Andadun i Kapaka solud o Ramadhan na minipaliogat ko langoan a Muslim a mama ago Muslim a babay a kiyabaligan go mapipiya ginawa niyan a kapapantagan sa Ingud a kapowasai niyanon. Sa puman sa aya butadiyan ko kapaka solud ankaya olanolan na pukasakit odi na zisii sa lakawan na phaka boka na kabayada niyan so kadakul a kiyabokaaniyanon sii ko mga pud a gawii, sabap sa so Allah (ﷻ) na Pitharo iyan:

² Phakabayad sukaniyan go maka phagana sa sakatao a miskin ko omani salonganon sa diyanka a midiya sa gantang a pangunungkun

﴿فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ سورة البقرة: ١٨٥

“Sa tao a romaot rukano ko olanolan a Ramadhan na Phowasaon, na sa tao a kapantagan a phukasakit odi na zi sii sa lakawan (na go makaboka na bayadi niyan) so kadakul o (kiyabokaaniyan sii ko) mga alongan a salakao.” (Surah # 2: 185)

Lagidoto a satao a raotun o olanolan a Ramadhan nago sukaniyan na miyakatoa a lokus a diniyan kagaga so kaphoasa na odi na pukasakit sukaniyan sa paniyakit a kakal a daa ba arap sa kiphokasa aniyanon sii ko mga pud a gawii na sukaniyan na phakaboka. Mulagid o mama atawaa ka babay, na maphaka kaniyan so sakatao a miskien sa midia sa gantang sii ko kalilid a pukun ko ingud omani salongan a kiabokaaniyanon. Pitharoo Allah:

﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَ فَدِيَةً طَعَامُ مِسْكِينَ﴾ البقرة: ١٨٤

“Na adun a ini paliogat ko siran a diron phamakagaga a pidiya a pangunungkun o miskin.” (Surah # 2: 184)

Pitharoi Abdullah ben Abbas (ﷺ): Giyaya na sii ko Miyakatoa a dadun a ba kaa-arapa sa kakapiya niyan. Piyanotol i Bokhary. So puman so pukasakit a dadun a ba arap sa kapiya o paniyakitiyan na aya kokomaniyan na lagid sa kokoman o lokus a miyakatoa, na disiran Phakabayad sabap ko diranon kakagagaa.

Adun a mga odiyor o bae a miyapakay niyan ko babai a kapaka boka niyan sii ko Ramadhan ogaidd na kabayada niyan so kiyabokaaniyanon sii ko mga pud a gawii a salakao.

Giyankai a mga odiyor na giyai:

1. So kapakaomaon o *“Haydh ago Nipas”*: Haram ko babay o ba phowasa sii ko katatagoon o Haydh ago Nipas, go wajib rukaniyan a kapaka bayadian sii ko mga gawii a salakao. Sabap ko kiya aloi niyan sii ko hadith a Sahieh a phoon ko Aisha (ﷺ) a Pitharo iyan: *“Sukami na puka haydh kami sii ko masa o Rasoulollah (ﷺ) na ipuzogo rukami a kabayadi ami ko powasa na di rukami izogo a kabayadi ami ko sambayang.”* Giyoto sii ko kiya izairon o sakatao a babay o Inoto so babay a mahahaydh, na kabayadaniyan so powasa na diniyan kabayadan so sambayang?

Piyakarayagon o Aisha (ﷺ) a giyoto na pud ko mga galbuk adikaalin ka aya phagonotanon na so rukon o Agama a totononan a dalil.

Aya Hikmat san:

Pitharoi Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah (Ikalimo sukaniyan Allah) sii ko kitabiyen [Majmou Al Fatawi] 25/251: So Rogo a puphaka liyo sabap ko Haydh na giyoto na rogo a lominiyo. Naso Babay a mahahaydh na kapakay ron a phowasa sii ko salakao a gawii a daa baon puliyo a rogo, samaoto na giyankoto a powasa niyan sankoto a oras na phowasa a kaontol ka daa baon phakaliyo a rogo, a giyanani Kutodan a ipuphaka bagur o lawas, go ayaniyan iphagandar. Na so kaphowasa niyan sii ko kahahaydhiyan na phaka liyoron so rogo a giyotoi lphagandar o lawasian na kasabapanoto sa kakakorangi ko lawasiyan nago phaka lobay. Na miyada sukaniyan sii ko kathanka, giyotoi kinisogoonon sa aya kaphowasa niyan na sii ko kunaa gawii o Haydh.

2. So Karimbit ago so kambaromitan (maana kapuphakasosowa ko wata): Giyaya a dow na o phowasa so babai na pukasabapan sa morala sii rukaniyan odi nasii ko wata, odi

na sii kiran dun a dowā, giyoto i sabap a phakaboka sukaniyan sii ko karirimbityan, na go sii ko kapuzosowiron, na o aya kapaka boka niyan na sabap sa oba kamoralai so wataiyan sa kuna oba sukaniyan, na kabayada niyan so kiyaboka aniyan go maphaka kaniyan so sakatao a miskin sii ko oman i salongan a kiyabokaaniyan, Opuman o aya sabap na sukaniyan ka kawan sa oba sukaniyan kamoralai na bastante rukaniyan a kabayadiyan sa giyotobo, sabap sa so maririmbit ago so puzosowan na mararankom siran ankoto a katharoo Allah:

﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَ فِدْيَةَ طَعَامِ مَسْكِينٍ﴾ البقرة: ١٨٤

“Na adun a ini paliogat ko siran a diron phamakagaga a pidiya a pangunungkun o miskin.” (Surah # 2: 184)

Pitharoi AlHafidz Ibno Kathier (Ikalimoo Allah) sii ko Tafsiriyan [1/379] Aya phakasolud sankaya a maana a ayat na so maririmbit ago so puzosowan igira ini kawaniran a ginawa iran, odi naso watairan.

Pitharo-i Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah (Ikalimo sukaniyan Allah): Opama ka baso

maririmbit na ikalukiyan oba kamorala-i so wata sa tiyaniyan na phakaboka sukaniyan, na kabayadaniyan so omani salongan a kiyabokaaniyan sa salongan mambo, nago maphaka kaniyan so sakatao a miskin ko omani salongan a kiyaboka aniyan sa diyanka a isaka pansing a pangunungkun.[25/318].

THANODAN:

1. So (Al Mustahadha): Giyoto so Babay a tatapon so rogo a kuna o ba Haydh- lagid o kiya osaya tanoron- na paliogat rukaniyan a kapaka phowasa niyan sa dirukaniyan kapakay oba boka sa baaya imboka niyan na kagiya tatapon so rogo.

Pitharo-i Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah (Ikalimo sukaniyan Allah)sii ko kiya aloya niyan sa kaphaka boka o babay a mahahaydh na pitharo iyan: Aya Salakao san na so babay a tatapon so rogo, sabap sa so katata-tapon o rogo na daa punayao niyan a masa a kapaka puphowasa niyan, na diniyanpun anan kapalagoyan ka lagidanan o kapaka gowa, go lagid o kaptogao rogo igira kiyapalian so tao, go lagid pun o kaptogaiyan igira pundumut so pali, go lagid pun o kathataginup, na goso

salakao san, a daawakto niyan a matutundo a kapakay a kapalagoiron, Giyaya na da aya mabaloy a balamban o powasa sa balagid o rogo a Haydh.

2. Paliogat ko babay a Mahahaydh, ago so maririmbit, goso puzosowan igira miyaka boka siran a kabayadiran ko kiyaboka aniran ko powasa, sii ko pagulutan o Ramadhan a miyaka boka siranon ago so Ramadhan a phakatalingoma. Aya taralbi sii kiran na so kapuzambotiran mamayad. Na igira ayabo a lamba sii ko Ramadhan a phakatalingoma na so lagid sa kadakul o mga gawii a kiyaboka aniran na paliogat kiran a kaphowasa iran sa bayad ka aniran kabayadi so bayadaniran a powasa ko onaanpun oda kapaka solud o Ramadhan a bago. Na odirananan sowaa ka makasolud so bago a Ramadhan a adun a bayadaniran a powasa sii ko miyaona a Ramadhan sa daa bayran odior sa kiya tataalika iranon na paliogat kiran a kapaka bayadiran go maphaka kaniran so sakatao a miskien sii ko omani salongan a bayadaniran. O puman oba aduna odior iran sa dairan kapaka bayad na ayabo a paliogat kiran na giya kaphaka bayadiran, Giyanan dun i kokoman o tao a adun a bayadaniyan a

powasa sabap sa kiyapakabokaniyan ko kiasakitian odi na kiaplayalayagian.

3. Di kapakay ko babay oba phowasa sa sonat a si karoma niyan na kababalayan sa ingud inonta o kabayaiyan. Sabap ko hadith a miya panothol i Bokhary ago si Muslim ago so salakao kiran a miyaka titayan ko Abou Horairah (رضي الله عنه): a so Nabi (ﷺ) na Pitharoiyan:

(لا يحل لامرأة أن تصوم وزوجها شاهد إلا بإذنه)

“Di kapakay ko babai oba phowasa a si Karoma niyan na kababalayan inontabo o pangonot niyan.”

Sii puman ko sabaad a tothol i Ahmad ago si Abou Daoud na aya kiya paka okitiyan na *“Inontabo so Ramadhan.”* Amay puman ka baon phangonotun i karoma niyan a kapaka phowasa niyan sa sonat odi na kagiya da sukaniyan kabalayi sa walai, odi na kagiya daa karoma niyan, na sonat sii rukaniyan a gii niyan kapamowasa batadi labao sii ko mga gawii a sionat so diiron kaphowasai. Lagid o Alongan a Isnien, goso alongan a Kamis, goso tlo (3) gawii ko oman saolan, goso num (6) gawii ko Shawwal, goso sapolo gawii ko Dzul Hijja, goso

alongan a ipagokop sa Arafat, goso ika sapolo ko Moharram (Ashoura) rakus o salongan ko onaaniyan odi na salongan sii ko oriyaniyan. Ogaid na dirukaniyan patot oba dii pamowasa sa sonat a adun a bayada niyan a powasa sii ko Ramadhan taman sa diniyan kabayadan.

4. Igira miyasoti so Babay a mahahaydh sii ko kadaondao ko Ramadhan na kitapulukiyen so kakan/kainom sankoto a solud a kadaondao ka sula-sulaiyan ko masa, na kabayadaniyanoto a pud o mga gawii a kiyabokaaniyan ko kiya haydhiyan.

So payagan a ikawalo:

**So mga kokoman a manonompang
ko kapnayhadji o bae na goso
kaphagomra niyan**

So Kaplawi-a sii sa Baytullah Alharam oman ragon na Paradho Kipaya sii ko langowan a Ommat o Islam: Paliogat sii ko Muslim a miyatarotopon so Sharat a kapnayhadji a kapaka pnayhadji iyan sa makaisaisa sii ko tunday o Omor. na so langowa puka sobra roo na palaya dun Sonat. So Kapnayhadji na isanan a Rokon o Agama Islam. Giyanan i Jihad o babai a Muslimah, Sabap ko hadith a Miyapanothol o Aisha (رضي الله عنها) a mataan a sukaniyan na Pitharoian:

(يا رسول الله، هل على النساء جهاد؟ قال: نعم، عليهن)

جهاد لا قتال فيه: الحج والعمرة) رواد أحمد وابن ماجه بإسناد صحيح

“Hay Rasoulallah, Baadun a Paliogat ko mga babai a Jihad? Pitharo iyan: Oway, Aduna Paliogat kiran a Jihad a daa baon kathidawa: Giyanan so Kapnayhadji ago so Kapagomra.” Piyanothol i Ahmad ago si Ibno Majah.

Go Miyapanothol pun o Bokhary a miyaka titayan sii rukaniyan a mataan a Pitharoian:

(يا رسول الله، نرى الجهاد أفضل العمل، أفلا نجاهد؟ قال: لكن أفضل الجهاد حج مبرور)

"Hay Rasoulallah! Pukailayami so Kanjihad a daa lagidiyan a mapiya a galbuk, Ino bakami Punjihad? Pitharoian: Ogaid na aya daa lagidiyan a Jihad na so Haj Mabrouur. So Nayhadji a Soti a Miyatarima."

Matatago ko Kapnayhadji so mga hokoman a manonompang ko bae sabagion ankai:

1. So Kaadun a Mahram: Aya mga Sharat a kapnayhadji omama ago so babai na: So Islam, aduna akalian, kiyabaligan, Mapiyaatao, kagaga niyan atamok. So babay na miphagomanon a kaadun a Mahram a miphagonota iyan sa kapnayhadjiian. Lagid i Karoma niyan, odi na so taw a masipugiyen a diren kapakay obaniyan pangaromaa sa dayon sa dayon ka sabap ko kathonganaya iran lagid i Amaian, goso wata iyan, so laki niyan, lagid pun o laki niyan sa sosowa, goso

karomai ina iyan, goso wata-o karomaniyan.
(Maana Patalilowaniyan).

Aya Karinasan na so Hadith a miya panothol o Ibno Abbas (ؓ) a mataan a sukaniyan na Miyanugiyar so Nabi (ﷺ) a Puphangosiyar na dii niyan Tharoon:

(لا يخلون رجل بامرأة إلا ومعها محرم، ولا تسافر المرأة إلا مع ذي محرم، فقام رجل فقال: يا رسول الله، إن امرأتي خرجت حاجة، وإني اكتبت في غزوة كذا وكذا، قال: فانطلق فحج مع امرأتك) متفق عليه

“Oba diimbityarain o mama so babai sii ko darpa a daa bairanon pud inontabo o adun a mahramiyan, go oba playalayag so babai inontabo o aduna mahramiyan¹. Tominindug so isaa mama na pitharoiyan: Hay Rasoulallah! So Karomako na lomiyaalakao ka punayhadji, na sakun na miyasogoako sii ko kaputidawa sii ko lagidayaa darpa, Pitharoo Rasoulallah: Tikaras ka na punayhadji ka a pudi karomanka.” Piyanotholi Bokhary ago si Muslim

¹ Piyanotholi Bokhary ago si Muslim

Go miyaka titayan ki Ibno Omar (رضي الله عنه):
Pitharoiyan a Pitharoo Rasoulollah (ﷺ):

(لا تسافر المرأة ثلاثاً، إلا معها ذو محرم) متفق عليه

*“Oba pulayalayag so babay ko solud o
tulo gawii inontabo o aduna Mahramiyan.”
Piyanotholi Bokhary ago si Muslim*

Madakul dun so mga sabdan a miyaaloi saya a isasapariyan so kaplayalayag o babay a punayhadji a daa Mahramian. Sabap sa so babay na malobai na pukisogaton so pukisogat ko dii mulayalayag a mga rurugun nago dokao a daa phakagaga on a rowar ko mga mama. Oriyaniyan na sukaniyan na mapangiindao o mga mama a mga baradosa, giyotoi kanisisitao adun a mahram a phakasiyapon, nago phaka lindingon phoon ko karataaniran.

Isasarat ko Mahram a iphagonotao babay sa kapnayhadji iyan a kababaloi niyan a baraakal, kiyabaligan, ago Islam, sabap sa so kapisir na diron kisarig so babay, na amay ka daa katoon a mahram na patot rukaniyan a komowa sukaniyan sa taw a phakaganti sii rukaniyan ko kapnayhadji iyan.

2. Amay ka aya ipnayhadji o babay na sonat na isasharatona kapakaidin i karoma niyan sa kapnayhadji iyan, Sabap sa kapapasianon so kabnariyanon, Pitharoo kiruk ko kitab [Al Mughnie] 3/240: So puman so Nayhadji a sonat na kabnar o mama a kisaparuniyanon siirukaniyan, Pitahroi Ibnol Mondzir: Miyataayon so langowan a katatanodanko ko mga mamponay sa katao sa kabnar rukaniyan o mama a kasapari niyanon amay ko aya iplalakao niyan na nayhadji a sonat, Aya sabapoto na kagiya so kabnar o karoma a mama na wajib, na di rukaniyan kapakay oba niyanoto rukaniyan papasa, sa ba aya sabap naso kapunggolaolaa niyan ko kunaa ba wajib sii rukaniyan, sa aya lagidanan na so kadnan o oripun ko kipapantagnian ko bisayaiyan.

3. Kapakay a kasaliantian o babay so Mama sii ko kapnayhadji, ago sokaphagomra:

Pitharo-i Shiekh Al Islam Ibno Taymiah (Ikalamo sukaniyan o Allah) sii ko [Majmou Al Fatawie] 26/13: Kapakay ko babay a kasaliantii niyan ko babay a salakao sii ko kapnayhadji. Kiyaopakatananan ko mga olama. Mulagid o wataiyan atawaa ka kunao baniyan wata, Lagidoto a kapakay a

kasaliantian o babay so mama sii ko kupiton o kadaklan ko mga olama, ago sii ko pat a Imam. Lagid a kinisogoon o Nabi (ﷺ) sii ko bae a Familya Khatsamiyyah a kapnayhadji iyan sa saliantii amaiyan, gowani a iizaiyanon: Hay Rasoulallah! Mataan a so Paliogat o Allah sii ko mga oripuniyan a kapnayhadji na aya kiya raota niyan ki Ama na daan a miyaka toa, sabap roo na inisogoon o Nabi (ﷺ) a kapnayhadji iyan a saliantii amaiyan, a obadi so Ihram o mama na tarotop a diso Ihramian.

4. Go phoon sii ko katatago sa lalan o babay ka punayhadji na makatalingomaon so Haydh odi na Nipas na kitarosian dun so lalakao niyan. Na o aya kapaka talingoma niyanon na sii ko kaphagihramian na pagihramdun sa lagid o kaphagihram o mga pudian a mga babai a kikasosoti, sabap sa so kapagihram na kuna-o baon sasaratun so kasosoti.

Pitharoo kiruk ko kitab [Al Mughnie] 3/293-294: Aya kiyatimbulan san na so kaphaygo sii ko kaphagihram na pudanan sii ko Agama a kapakay sii ko mga babai na kapakay pun sii ko mga mama. Sabap sa pudanan ko kapnayhadji, ogaid na so kapuphaygo o mga

babay a zisii kiran so basa “Haydh” ago so Nipas na mabagur a kisosogoon kiranon. Sabap sa adun a mga sabdan a miyaka karinasan. Pitharoi Jaber: “Kagiya makaoma kami sa Dzal Khulayfah na mikaritan si Asma Bint Omays, inimbawataiyan si Mohammad ben Abou Bakr, na piyakisogo aniyen so Rasoulollah (ﷺ) o Antonaa i Zowaaniyan? Pitharoo Rasoulollah (ﷺ):

(اغتسلي، واستثفري بثوب، وأحرمي) متفق عليه

Phaygoka na ndapik ka sa togak na goka pagihram.” Piyanotholi Bokhary ago si Muslim

Go Miyaka titayan pun ki Ibno Abbas a poon ko Nabi (ﷺ) a Pitharoiyan:

(النفساء والحائض إذا أتيا على الوقت يحرمان ويقضيان

المناسك كلها غير الطواف بالبيت) رواد أبو داود

“So mga babai a gopun mikaritan ago so kihahaydh na igira miyakaoma siran ko darpa a miykat na maka pamagihram siran na go mipunggolalaniran so langowan a galbuk ko kapnayhadji

inontabo so katawap sii sa Baytullah.”
Piyanotholi Abou Daoud

Go sopun so Nabi (ﷺ) na inisogo iyan ko Aisha a Kaphaygo iyan sii ko kapnayhadji iyan a sukaniyan na mahahaydh.

Aya hikmah sa kapaka puphaygoa ko babay a mahahaydh agoso gopun mikaritan a bae a dodon pun so rogo sii ko kaphagihramiyan na so kalolompiyo. Go adun mada so pangungubawan a di mapiya ka aniran di puka ringasa so madakulatao sii ko diiran kiran kitimoon, nago an kakorangi so najis a matatago kiran, na oba kisuko so rogo sii ko ihramiran na kunaoto a ba phakaino sii ko kapagiihramiran. Mitataros dun a kapaka pagiihramiran, go kapanananggilaaniran so phananggilaan sii ko kapagihram, sa disiran badun. maka putawap sa Baytullah taman sa disiran masoti a mada kiran so rogo a haydh ago Nipas rakus a maka phaygo siran. Oba phaka talingoma so kapagokop sa Arafat a dasiran maka zoti phoon ko kiya haydhiran nago aya mini pagihramiran na Omrah, maana Tamatto, na maka phagihram siran sa ihram a Haj sa kisoldiran sii ko Omrah a ihramiran na pumbaloy a aya ihramiran na Quiran.

Aya karina san na so Aisha (ﷺ) na Miyahaydh na aya mini pagihramiyan na Omrah, na miyakasoldon so Rasoulollah (ﷺ) na miyaoma niyan a puzugad, Pitharoiyan:

(ما ييكيك، لعلك نفست؟ قالت: نعم، قال: هذا شيء قد
كتبه الله على بنات آدم، افعلي ما يفعل الحاج غير أن لا
تطوفي بالبيت) أخرجه البخاري ومسلم

“Antonaa i pukisugad ka? Baanda rukaini miyaka oma? Pitharoiyan: Oway, Pitharoo Rasoulollah (ﷺ): Giyanan na okoran a ini okor o Allah sii ko langoan a babay a watao Adam, na Golaolaanka dun so langoan a puzowaan o Nomanayk na dika badun putawap sa Baytullah.”
Piyanotholi Bokhary ago si Muslim

Go miyaaloy pun sii ko Hadith o Jaber a miyapanotol o Bokhary ago so Muslim:
“Oriyaniyan na Kiyasoldan o Rasoulollah (ﷺ) so Aisha na miyatalingoma niyan a puzugad, Pitharoiyan a: Antonai Masosowaaka? Pitharo iyan: Aya masosowa akun na miya haydhako, na langowan a tao na miyaka kukkang sa ihram na daako maka kukkang sa ihram,

go daako pun makatawap sa Baytollah. na katii imanto a so madakulatao na toron siran ka punayhadji siran, Pitharoo Rasoulollah: (Mataan a Giyanan na okoran a ini okor o Allah sii langoan a babai a watao Adam, Phaygoka nago ka pagihram.” Pinggolaolakoto na miyaka okopako ko langowan a phagokopan, na kagiya maka zotiako na mitawapako sa Kaaba go mizaiyako sa Safah ago sa Marwah. Oriyaniyan na Pitharo iyan a: *“Miya tarotop ka so Nayhadjiika ago so Omranka langon.”*

Pitharoo Malaa Alim a si Ibno Al Qaym Al Jawziyah sii ko kitabiyan a [Tahdzieb AlSonan] 2/303: Giyankaya mga hadith a Sahieh na marayag a tonganay sa so Aisha na aya ini pagihramiyan sa paganay na Omrah. Oriyaniyan na inisogoon o Rasoulollah (ﷺ) gowani a makaomaon so “Haydh” a pagihram sa ihram a Haj, na miyabaloy sukaniyan a Qarin. Giyotoi sabap a kiyatharoaon o Nabi (ﷺ): *“Bastanti rukadun a Katawap ka sa Baytullah, ago (kasainka) sii sa paglutan a Safah ago giya Marwa sii ko Nayhadjiika ago so Omranka.”*

5. So Punggolaolaan o babay sii ko Kaphagihramiyan: Ayadun a zowaaniyan na lagid o punggolaolaan o mama sa kaplompियो niyan, go giya kapuphaygoiyan, mokit sa kiphagawaa niyan ko langowan a kapoonan a mado sa lawasiyan lagid o kanoko, ago so kapagopawaniyan ko patot a pagopao niyan ko bok sa lawasian, kaaniyanoto di kaphangundodi ko kapaka solotiyen sa ihram, sabap sa dironoto kapakay, opuman oba oto di kailangan na kunaoto a ba paliogat, go kuna pun a baanan sankot o kaphagihram, sa kuna ba phakaino a kakakamotani niyan ko lawasiyan sa mamot a kuna ba matonongi baw, sabap ko Hadith o Aisha (ؓ): *"Sukami na puliyo kami agoso Rasoulollah (ﷺ) na putagoan o isa rukami a bunungiyan sa kastori, sii ko kaphagihramiyan, na igira inatingan so isa rukami na putoga sii ko parasiyan, na pukailayotoo Nabi (ﷺ) na di niyan rukami izapar."* Piyanotholi Abou Daoud

Pitharoi Shawkanie sii ko kitabiyan a [Naylol Awtar] 5/12: So daon kisaparun o Nabi (s.a.w.) na karina sa kakapakay niyan, sabap sa di niyan tantangan so ribat.

6. Sii ko kapniyatian sii ko kaphagihramian na kandaa niyan so Nikabian ago so salakao san a putagoo niyan sii sa parasiyan - opama ka basukaniyan puninikab. Sabap ko katharoo Rasoulollah (ﷺ): *"Di maka punikab so babay a magiihram."* *Piyanothol i Bokhary.*

Go kalowasiyan sa dow a lima niyan so glabian, Amay ka ba sukaniyan gugulab ko daniyan pun kapagihram. Kapakay a sapunga niyan a parasiyan sa kuna-o ba niqab lagid o salimot odi nanditarun igira adun a mga mama a miya ilay niyan, a kunao baniyan mga mahram. Lagidoto a kapakay a sapunga niyan a lima niyan sa kunao ba glab, lagid o kapumbonkosi niyanon a ditarun, sabap sa so paras ago dow a palad a lima na awrat a patot so kasapungiron sii ko mga mama sii ko kapagiihram ago sii ko kuna aba kapagiihram.

Pitharo i Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah (Ikalamio sukaniyano Allah): So Babay na palaya Awrat. Giyoto i Kiyapharoa sa kanditara niyan ko ditarun a phaka sapung rukaniyan, go piyakay ron pun a kasirongiyan sii ko Ootoniyan, Ogaid na inisapar rukaniyan o Nabi (ﷺ) oba sukaniyan

punikab, odi na oba sukaniyan glab. Opama ka ba so babay na ba sukaniyan purantam sa rantam a di misusuko ko parasiyan na kapakayanan ka kiyaopaakatananan ko mga olama. Opman obaon misuzuko na aya pun a kataro san a ontol na kapakay pun anan. Go kuna ba paliogat ko babay a katagoi niyan a ponit odi na giya lima niyan sii sa para siyan ka anon di kizko so rantamiyan. Sabap sa so Nabi (ﷺ) na piyaka plagidiyan so parasiyan ago so dowa lima niyan. Na giyankoto a paras o babay ago lima niyan na lagid o lawas o mama, sa kuna o ba lagid o oloniyan. Go so mga karoma o Nabi (s.a.w.) na pututhanuniran sii ko mga parasiran so rantamiran sa kuna o bairan sisiyapa a kakisuko iyan sii ko parasiran. Go dapun a baon miyaka tharoa sakatao bo ko mga olama sa ba so Nabi (s.a.w.) na baniyan pitharo a: *“Aya Ihram o babay na sii ko Parasiyan.”*, ka giyaya na katharo-o miyanga oona.

Pitharoo Malaa Alim a si Ibno Al Qaym Al Jawziyah sii ko kitabiyan a [Tahdzieb AlSonan] 2/350: Daa miyaka poon ko Nabi (ﷺ) a sataga bo a katharo sa kipapaliogat o kazawai ko paras o babay sii ko kaphagihramiyan, rowar bo sa kini saparuniyan ko kapniqab....Taman sa kiyatharoa niyan: Miya tanto a phoon ko

Asma a sukaniyan na puzapunganiyan a parasiyan sii ko kapagiihram iyan, go pitharo o Aisha (ﷺ): *“Aya masosowa o kikokoda a mga mama na puzagadankamiran a pudami so Rasoulollah (ﷺ) a kipagiihram kami na igira miyapantag kamiran na tutanun o isa rukami so Rantamiyan poon ko oloniyen sii ko parasiyan, na amay ka malupas kamiran na somawa kami.”*
Piyanotholi Abou Daoud

Kunalanka Hay Babayko a Muslimah a igira magiihram ka na diruka kapakay obanka sapungi a paraska go giya palada limanka sanditarun a tinibaba a paraon lagid o Nikab ago glab. Go kunalanka a paliogat ruka a kisapungunka sa paraska go giya palada limanka ko rantamka, salimotka, ago so salakao san, poon ko mga mama a kuna-a banka mga mahram. Go kunalanka pun a giyankanan a kaptagoi sa shay sii ko paras ka anon di kisko so rantam na giyanan na daa baniyan paka asal.

7. Kapakay ko babay sii ko kaphgihramiyan a kanditara niyan ko apiya antonaa ditarun a bae kabayaanian ditar asar ka kunaba ditarun a parahiyasan. Go di maka

sasayan kon ditarun o mga mama, go kuna oba madadus a migagandaon so pakato a lawasiyan. Go kuna oba maliyang a phagalongon so soludiyen, go kunapun a ba mababa a pukidogaron a ainiyan ago giya lima niyan, ka mabaloy a mablang a makapal a phaka sapung ko zapungan.

Pitharoi Ibnol Mondhir: Miyaompong so mga Olama sa kakapakay anditarun o babay a magiihram so kimon, goso malong, so sarwar, go salimot, go talompa. Ilayanka so [Al Mughnie]3/328.

Go kuna a barukaniyan paliogat a kanditariyan sa matutundo a warna, lagid o gadong ogaid na sadun sa kabaya iyan a color a punditaruniyan ko mga ditarun a babay, mariga atawaa ka mapoti, odi na maytum, na palaya dunoto kapakay, go kapakay pun a kasambiiyan sanditarun amay ka kabaya iyan.

8. Sonat sii rukaniyan a gii niyan kaplabbayk sii ko oriyen o kapaka pagihramiyan sa diyanka a pukanugiyan. Pitharoi Ibno Abdulbar: Miyaompong so mga Olama sa aya sonat sii ko babay na diniyan iporo so sowara niyan (sii ko kaplabbayk). Ayabo a paliogat rukaniyan na asar ka

pukanug o ginawa niyan, sabap sa diruka niyan mapiya oba pukiporo so sowara niyan ka kawan ko kapitnah. Giyoto i sabap a daruka niyan sonata so kapagbang, nago so kakamat, sa ayabo a sionat rukaniyan igira aduna phaki tanoda niyan sii ko şambayang na so kandappay sa kunao ba katasbih. Ilayanka so [Almughnie] 2/330-331.

9. Paliogat rukaniyan sii ko kaptawapiyan a kasapungi niyan ko lawasiyan sa tarotop, go ibaba iyan a sowara niyan, go pinggunu niyan so mata niyan, go di sukaniyan makindukira ko mga mama, batadi labao sii ko kasiyoma ko Ator, ago sii ko Roknol yamanie. So Katawapiyan sii ko mawatan ko dii tawapan a daa baon puphaka rukig na taralbi sii rukaniyan, adiso katawapiyan sii ko marani sa kaaba a dii maki purukiga. Sabap sa so kapaki purukiga na Haram, ka kagiya phaka adun sa pitnah. So kaphagobay sa kaaba ago so kapziyoma sii ko Ator (*Hajar Al Aswad*) na sonat igira kalbodankaon, go daa banka kasogok a haram sa kapunggolaolaanka ko sonat. Kuna ka sii sankai a lagidayaa butad na kuna a sonat so kanggolaolaaon. Aya sonat sii sankaya a butad na giya kipuphoroonka sa limanka oman ka mapantag.

Pitharoi Imam Nawawie sii ko kitabian a [AlMajmou] 8/37: Pithroo mga pudami Kuna-o ba sonat ko mga babay a kapziyoma iran ko Ator (*Hajar Al Aswad*). Go kunapun oba sonat kiran a kaphagipowaon, inontabo sii ko kadaa taw sii ko dii tawapan igira gagawii ago so salakao ron, sabap ko katatago san o kamoralaan sii kiran nago sii ko salakao kiran.

Pitharo pun o kiruk ko [AlMughnie] 3/331: Sonat sii ko babay a aya katawapiyan na gagawii sabap sa giyoto i kaitoo taw nago phaka sapungonoto. Na kapakay ruka niyan a makarani sii sa kaaba go masiyomiyan so Hajar al Aswad.

10. Pitharo o kiruk ko [AlMughnie] 3/394: Aya katawap o babay ago aya kazairan na kalalakao. Go Pitharoi Ibnol Mondzir: Miyaopakat so mga olama sa so Babay na di maka phagayasayas sii ko kaptawapiyan sa Baytullah, ago sii ko kapzainiyan sa pagulutan a Safat ago giya Marwah. Go daa bakiran paliogat a kazalindang, aya sabapiyan na kagiya aya kinisogoon roo na giya kaphaki ilain ko katugas, na kunaoto a ba sii ko mga babay, ka so mga babay na aya mapipikir kiran na giya kapzapungiran, na so

kaphagayasayas o mama ago so
kapzalindangiyan na pukasabapan sa
kakasawairon.

11. Sounggolaolaan o babay a
mahahaydh sii ko mga okit ko kapnayhadji ago
so diniyan unggolaolaan taman sa di
makazoti: Mapunggolaola o babay a
mahahaydh so langowan unggolaolaan o
Nomanayk, lagido Kapagihram, kaokop sa
Arafat, kanggagawiina sa Muzdalifat, goso
karontar, na di sukaniyan maka putawaf sa
Baytollah taman sa di sukaniyan makazoti,
Sabap ko katharoo Rasoulollah (ﷺ) sii ko
Aisha (رضي الله عنها) gowani a mahaydh: *“Golaolaanka
dun so langoan a puzowaan o Nomanayk
na dika badun putawap sa Baytullah
taman sa dika makazoti.”*¹ Aya
kinilapiyatiyan sii ko Muslim: *“Sowaankadun
so langowan a puzowaan o Nomanayk na
dika badun putawaf sa Baytollah taman
sa dika makaphaygo.”*

Pitharoi Shawkanie sii ko [Naylol Awtar]
5/49: Giyankaya Hadith na marayagon a
kinisaparun ko babai a mahahaydh oba tawaf

¹ Piyanotholi Bokhary ago si Muslim

taman sa diron mada so Rogo nago makaphaygo, Giyankanan a kinisaparnon na aya mitotoroanan na so kasowaaon na batal, samaoto na so katawaf o babai a mahahaydh na batal.

Go Di sukaniyan maka puzai sii ko pagulutan a Safat ago giya Marwah, sabap sa dikapakay so kazaiy taman sa dita makatawaf, kagiya so Rasoulollah (ﷺ) na aya kiya zainiyan na sii ko kiyapaka pasadiyan Tawaf.

Pitharoi Imam Nawawie sii ko kitabian a [AlMajmou] 8/82: Tanodan: Opama ka so taw na Zai sii ko daniyan pun kapaka tawaf na dirukami kapakay a kiyazainiyan, Giyanan i Katharoo kadaklan ko mga Olama. Go Miyaona a mini ogalinami a katharoi Almawardie a Pitharoiyan a: Miyaompong san so mga Olama. Go giyanan pun i Kupit o Imam Malik, go so Abou Hanifah, go so Imam Ahmad. go Miyapanothol o Ibnol Mondzir: a phoon ko Ata ago sii ko sabaad ko kiyasonkitan ko hadith a kakapakayanan, Giyanan i Miya panothol o mga pudami a phoon ko Ata ago so Daoud.

Aya Karinami san: So Nabi (ﷺ) na Aya kiyazainiyan na sii ko oriyen o kiyapaka tawafiyen, na aya pitharo iyan (ﷺ) na:

“Kowaaniyo rakun so zowaaniyo ko kapnayhadji iyo.”.

Giyapuman ankoto a hadith o Abou Shorayk (ﷺ) a pitharoiyan a Minayhadji kami a pudami so Rasoulollah (ﷺ) na aya sosowaan o madakula tao na puzong sii rukaniyan na Adun a pukagirao a Hay Rasoulallah (ﷺ) na Miyaka zaiyako ko dako pun kapakatawaf, odi na miya pakaori akunaya, odi na miyapakaonako aya, na Aya ipuzumbag o Rasoulollah (ﷺ) na: *“Daa baon kadostaan, inontabo so tao a talimbot a inotangiyan so maratabat o pudiyen a Muslim, ka giyotoi miyabinasa nago miyadosa.”.* Miyapanotholaya i Abou Daoud na aya kiya titayana niyan na palaya dun mga ontola a mga mama sibo si Osamah a wata i Shorayk.

Giyankaya hadith na sii kataawil sankoto a ini taawilon i AlKhattabi ago so salakao ron a giyakon ankoto a kiyatharoa sa Miyaka zaiyako a dakopun makatawaf na Aya maanaoto na Miyaka zaiyako ko oriyano kiyapaka tawapakun sa tawafol Qudoum ko onaan pun odako kapaka tawap sa tawapol Ifadha.

Pitharoo Guroami asi Shiekh Mohammad Al Amien AlShienquitie Ikalimoo Allah sii ko

kitabiyān a [Adhwa AlBayan] 5/252: Takikanka sa ginawanka a so Kadaklan ko mga Olama na aya kupitiran na so kazai na di kapakay inonta odi sii ko oriyān o kapaka tawaf. Opama ka so tao na zai ko daniyan pun kapaka tawap na di kapakay so kiya zainiyan. Giyanan i kupit o kadaklan ko mga Olama. Pud kiran so Pat a Imam, taman s a Inaloy i Al Mawardie ago so salakao rukaniyan a miyaompong san so langowan a Olama. Oriyaniyan na inaloi niyan so katharoi Nawawie a miya aloitano kagiya, go Aya inisumbagiyan sankoto a hadith i Ibno Shoraik: sa aya pitharo iyan na giyankanan a katharo (sii ko onaan o daakun kapaka tawap) na giyanan so tawafol Ifadah a giyanan so Rokon o kapnayhadji. Na kunaanan a baon phakaino a kiya pakazainiyan sii ko oriyān o kiyapaka tawapiyan sa tawapol Qudoum a giyoto so tawap a kunaa ba rokon.

Pitharo o kiruk ko [AlMughnie] 5/240: So Kazaiy na puphakatondog ko katawaf. Di kapakay so kazaiy odi maona so tawaf. Go phoon makazaiy so tao a dapun makatawaf na dioto katarima, Giyanan i kupit o Imam Malik, go si Shafii, ago so Ashab AlRaey. Go Pitharoi Atta: Kapakay dunoto. Si puman si Ahmad na Aya rukiyanon: na Kapakay dun opama ka ba

miyalipat, opama puman ka baniyan pitibaba na di kapakay so kiyazaiy niyan. Kagiya so Nabi (ﷺ) na gowani a iizaon so kapkaona a goso kapkaori o galbuk igira di katawan o tao go igira miya lipat na Pitharoiyan a Daa dosaon. Aya Tindug a giyankoto a mga olama a miyaona na kagiya so Rasoulollah (ﷺ) na aya kiyazaiy niyan na sii ko oriyen o kiyapakatawafian, rakus a pitharo iyan a: *“Kowaaniyo rakun so zowaaniyo ko kapnayhadji iyo”*.

Samanan na kiyatokawan a giyankanan a hadith a biyaloi a dalil o mikpit sa kakapakay o kazaiy ko dapun kapaka tawaf na kunao baoto karina sankoto a tindugiran. Sabap sa aya mitotoro oto na isa sankai a dowa: Odi giyoto so tao a miyaka zaiy ko da niyan pun kapakatawaf sa tawaf al Ifadah. Ogaid na miyaka tawaf sukaniyan sa tawaf Al qudoun na mizaiy sukaniyan ogaid na giya kiyazaiyniyan na sii ko oriyen o kiyapaka tawafian. Odi na giyoto so tao a di mata-o odi na miyalipat sa kunaa ba niyan phitibaba. Malo akunaya piyaka tayas ka sabap sa imanto na miyapayag a adun a pukokomniyan a kakapakay o kazaiy sii ko dapun kapaka tawaf. Tabangan tano-o Allah.

Thanodan:

Opamaniyan ka mitawaf so babay, naso kiyapaka tawafiyan na miyakaomaon so basa “Haydh” Samaoto na sukaniyan na makapuzaiy, sabap sa so kazaiy na kunao baon isasharat so kastosoti.

Pitharo o kiruk ko [AlMughnie] 5/246: So Kadaklan ko mga Olama na aya kupitiran na kuna oba Sharat so kastosoti sii ko kazaiy sii sa pagulutan a Safat ago giya Marwah. Aya mitharo san na si Atta, go so Imam Malik, go so Shafii, go si Abou Thaor, ago so Ashab Al Raiy. Taman sa kiya tharo aniyan sa: Pitharoo Abou Daoud: Miyanugakun so Ahmad a gii niyan Tharoon: Igira mitawaf so babay sii sa Kaaba, oriyanian nago miyahaydh na maka puzaiy sukaniyan sa pagulutan a Safat ago giya Marwah, oriyanian na gobo sukaniyan pakawatan. Go Miya panothol pun a phoon ko Aisha (ﷺ) ago so Ommo Salamah (ﷺ): a Pitharoiran a dow a katao: Igira miyaka tawaf so babay sii sa Baytollah, nago miyaka zambayang sa dow a rakaat , oriyanian na miyahaydh na tawaf sukaniyan dun sa pagulutan a Safat ago giya Marwah). Piyanothol i Athram.

12. Kapakay sii ko babay a kanggulumiyen ago so mga lolobay andaduni kasudup o Olan phoon sa Muzdalipah na somong sukaniyan sa Mina na romontar sukaniyan ko prontaran sabap sa kawan sa kapuka rompira kiran o madakulatao.

Pitharoi Muwaffak sii ko [AlMughnie] 5/286: Kuna ba phakaino a kapuphakaonaa ko mga lolobay ago so mga babay. Ka aya pud ko mga sohbat a puphakaonaa niran so mga lolobai ko familya iran ago so mga babay na so AbdulRahman ben Awf, ago so Aisha. Giyanan i Kupit o Atta, goso Shafii ago so Thsaory, goso Abou Thsaor, ago so Ashab AlRaey, sa daa katawanami a basan miyaka sopak. Sabap sa pudoto sa dii kiran kapaka tayaa, ka ansiran di pukaruguni sa kapkarompira kiran o madakulatao, go giyanan pun i onotiran ko galbuk o Nabiran (驚).

Pitharoi Shawkanie sii ko [Naylol Awtar] 5/70: So mga Dalil na makanggogonana-o sa aya oras a kapurontar na sii ko oriyen o kapakasubang o Alongan. Giyoto so tao a daon pharoa so kapaka kabalaga niyan. So puman so tao a pipharoron a kapaka kabalaga niyan ka lagid o mga babai ago

so salakao kiran ka lagid o mga lolobay, na pipharo kiran a kapaka rontariran ko onaananan.

Pitharoi Imam Nawawie sii ko kitabian a [AlMajmou] 8/125: Pitharoi Shafii ago so mga bolayoka: Aya Sonat na giya kapuphaka onaa ko mga lolobay a mga babay ago so salakao kiran ko oriyen o kalooki sa gawii phoon sa Muzdalifat na somong siran sa Mina. Ka aniran dun marontar so Jumrat Al Aqabah sii ko onaan pun o dakiran karompira o madakulatao. Oriyanoto na piyangaloi niyan so mga sabdan a makanggogonanao roo.

13. So babay na katupudaniyan so bok ko oloniyan sii ko kapaka pagomra niyan ago sii ko kiyapunayhadji iyan sa diyanka a isaka kanoko (1inch), go dirkaniyan kapakay oba pagopao.

Pitharo o kiruk ko [AlMughnie] 5/310: Aya piyakai o Agama sii ko babay na so katupud na daniyanon pakaya so kapagopao. Dadun a basaya makasasanka, Pitharoi Ibnol Mondzir: Miyaompong saya so langowa mamponay ko kata-o. Sabap sa so kapagopawi kiran a mga babay na mandun obanka siran giyapa.

Go Miyapanothol o Ibno Abbas (ﷺ) a Pitharo iyan: Pitharo-o Rasoulollah (ﷺ):

(ليس على النساء حلق، إنما على النساء التقصير) رواد أبو

داود

“Daa ba Kapagopao sii ko mga babay, Ayabo a rukiran na katupud.” Piyanothol i Abou Daoud.

Go Miyaka titayan pun ko Ali Ben Abie Talib (عليه السلام) a Pitharoiyan: *“Inisapar o Rasoulollah (ﷺ) oba pakiopawi o babay a oloniyan.” Piyanothol i Termidzie*

So Imam Ahmad na aya katharoiyan: Katupudaniyan a bokiyan sa diyanka a isaka kanoko ko oman i sakarawi. Giyanan i kupit o Ibno Omar, ago so Shafii, go so Ishak, go so Abou Thsaor. Go Pitharoi Abou Daoud a Miyanugakun so Ahmad a iniizaon Ino so babay tupuda niyan so langowan a bokiyan? Pitharo iyan a Oway, Timoaniyan so bokiyan na rawianiyan sa onaan a oloniyan na tupudi niyan sa diyanka a isaka kanoko.

Pitharoi Imam Nawawie sii ko kitabian a [AlMajmou] 8/150- 154: Miya opakat so Mga Olama sa di kakapakay o ba sogoon ko babai a kaopawi niyan ko olo niyan. Ogaid na aya rukiyan na so katupudi niyan ko bok o

olonian... aya sabapoto na bidaa sii kiran so kapagopao go lagid pun obanka siran giyapa.

14. So babay a mahahaydh na andai kapaka rontariyan ko malaa prontaran na (Jumrat Al Aqabah) rakus a katupuda niyan so bokian na miyaparo rukaniyan a kapaka kukangian sa Ihram. Go kapakay rukaniyan dun so langowan a miya haram rukaniyan o Ihram. Ogaid na di sukaniyan badun maphamakay o Karoma niyan taman sa di makatawaf sa Tawafal Ifadhat. Go phoon sukaniyan paki karoma ki karomaniyan sii ko daniyan pun kapaka tawaf sa tawafal Ifadhat na miyawajib rukaniyan so kapidya, maana phakasombali sa satiman a kambing a miphamgay niyan ko mga miskin sii sa Makkah. Sabap sa aya kinitanaoto na sii ko orian o kiyapaka kukangian sa paganay a Ihram.

15. Igira Aya kiyapakaoma o haydh sii ko babay na sii ko orian o kiyapakatawafian sa Tawafal Ifadhat na kapakaydun a maling sukaniyan ko apiya antonaa oras a kabayaiyan apiya sukaniyan da makatawaf sa Tawafal Wida, sabap ko hadith o Aisha (ﷺ):
“Pitharoiyan: Miyahaydh so Safiyah Binti

Hoyay sii ko Oriyan o kiyapaka tawafiyān sa Tawafal Ifadhat, Pitharoiyan: a Inalayakunoto ko Rasoulollah (ﷺ) na Pitharoiyan: (Batano niyan kasundod? Pitharoakun: Hay! Rasoulollah na sukaniyan man na MiyakaTawaf sa Tawafal Ifadhat, oriyanian na miyahaydh sii ko oriyan o kiyapaka tawafiyān sa Tawafal Ifadhat, Pitharoiyan: Samanan na Baling sukaniyan dun.” Piyanothol i Bokhary ago si Muslim

Miyakatitayan ko Ibno Abbas: “Inisogo ko mga tao a kabaloya iran sa Baytollah a aya moripori a masa iran (sii sa Makkah) Inonta na piyakakapan so babai a mahahaydh.”² Go Miyaka titayan pun sii rukaniyan: “Mataan a so Nabi (ﷺ) na liyogaraniyan so babay a mahahaydh sa kapaka balingiyan ko onaan pun o daniyan kapaka tawaf sa Baytollah amay ka sukaniyan na miyaka tawaf sa Tawafal Ifadhat.”³

Pitharoi Imam Nawawie sii ko kitabian a [AlMajmou] 8/281: Pitharoi Ibno AlMondzir: Giyanan i kataro o langowan a mamponay sa

² Piyanothol i Bokhary ago si Muslim

³ Piyanothol i Ahmad

Ilmo, Pudon So Imam Malik, goso Awzaiy, goso Thsaory, goso Ahmad, goso Ishaq, goso Abou Thsawr, ago si Abou Hanifah, ago so salakao kiran.

Pitharo o kiruk ko [AlMughnie] 3/461: Giyaya i katharoo langowa malai sabot ko omani ingud. Go Pitharoiyan: So kokoman o mga babay a gopun mikakaritan na lagid dun o kokoman o mga babay a miyahaydh, sabap sa so kokoman o babay a dodon so Nipas na lagid dun o kokoman o babay a mahahaydh sii ko paliogaton ago so diron kipaliogat.

16. Sonat sii ko babay a kambisitaa niyan ko Masjid o Nabi (ﷺ)¹ pantag sa kapzambayangiyanon nago giya kaphamangni niyan roo ogaid na dirukaniyan kapakay so kapumbisitaa niyan ko koba o Nabi (ﷺ) sabap sa isasapar rukaniyan so gii niyan kapamisita ko mga koba.

Pitharoi Shiekh Mohammad ben Ibrahim Al-AlShiekh- miyaona a mopti sa Saudi Arabia sii ko kitabiyan [Majmou Fatawiehe] 3/239: Aya mapiya sankaya a masa-ala na so kasapari kiran a mga bae sii ko

¹ Pudiyen so mahramiyan.

kapumbisitairan ko koba o Nabi (ﷺ) sabap sankai a dowa soson:

Paganayron: So kapaka rarabray ankanan a mga dalil, na so lalangan na igira aya kiyapaka tanaiyan na rabray na di kapakay ko apiya antawaa tao iba niyan tundoa taman sa diniyan mitalingoma so dalil sa katutundo iyan, oriyanian na giyankanan a sabap sa kiya sapari kiran na matatago sankai.²

Pitharoi Shiekh AbdulAzis ben Baz sii ko kitabian a [Manasik al hajj]³ sii ko kiyaaloya niyan ko kapumbisita ko koba o Nabi (ﷺ) o tao a miyamisita sii ko Masjid o Nabi (ﷺ) Pitharoiyan: Giyankai a kapamisita na siibo ini ko mga mama pipharo. Sopuman so mga babay na da kiran pharowa so kapuphamisita iran ko apiya antonaa koba, lagid o kiya aloyaon a so Nabi (ﷺ): na *“Inipaninta iyan so mga babay a puphamisita ko mga koba, go so mga tao a pukowaaniran a masjid so mga koba, ago so puphanotodon sa solo”*.

² Maana: Giyankanan a sabap a kiyasapari kiran ko dii kpamisita sii ko mga koba.

³ Giyanan so Kitab a : Althakkik wal iydah li kathsierin min masa'il Al haj, wal omrah, wa alziyarat.

Sopuman so kapzong sa Madinah Al munawwarah a aya mapipikiron na an maka panambayang sii ko masjid o Nabi (ﷺ) go anon maka pangangarapan sii ko Allah, goso salakao san a pipharo an golaolaan sii ko mga masjid na giyanan na kapakayanan sii ko langowan a tao.

So payagan a ikasiyaw

So mga kokoman ko kakaromai na goso kapuzumangaon

Pitharo-o Allah:

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا
وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ﴾ سورة الروم: ٢١

*“Go pud ko mga tanda iyan a inadnan
kano niyan a phoon ko mga ginawa niyo
sa mga darodopa, ka ankano mapaparo sii
rukaniyan, go singgaya niyan so lutiyo sa
kabaya ago limo, Mataan a adun a
matatago rooman a titho a mga tanda ko
pagtao a puphamimikiranun niran.” (Surah
30: 21)*

Go dii tharo-on o Allah:

﴿وَأَنْكِحُوا الْأَيْمَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ
يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾

سورة النور: ٣٢

“Paki pamangaromaa niyo so daa mga karoma niyan rukano, goso mga bilanga tao ko mga oripuniyo a mga mama, ago so mga oripuniyo a mga babai, na omabaloi siran a mga Miskin na mbugan siran o Allah ko kakawasaaniyan, na so Allah na Maginawa a Mata-o.” (Surah # 24: 32)

Pitharoi Imam Ibno Kathsier: [Ikalimo sukaniyan o Allah]: Giyaya na sogoan ko kapangaroma, So sabaad ko mga Olama na aya kupitiran na Wajib so Kapangaroma, sii ko langowan a phakagagaon, sa aya biyaloiran a dalil na so karayag o katharoo Nabi (ﷺ):

(يا معشر الشباب، من استطاع منكم الباءة فليتزوج، فإنه أغض للبصر وأحصن للفرج، ومن لم يستطع فعليه بالصوم، فإنه له وجاء) أخرجاه في الصحيحين من حديث ابن مسعود

“Hay! Matitimo a Mga ngongoda sa tao a phakagaga mangaroma na pangaroma, ka kagiya kagun-guniyan so pangilaylayan go mipkota sa ginawa, na sa tao a di phakagaga na patot rukaniyan a phowasa sabap sa maphaka lobay niyan so babaya.” Piyanotolanan o Bokhary ago so Muslim a poon ko Ibn Mas’oud (رحمهم الله).

Oriyanoto na Inaloi niyan a so kapangaroma na sabap a gii ikkawasa. Aya daliliyan san naso katharo-o Allah:

﴿إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ سورة النور: ٣٢

“Omabaloi siran a mga Miskin na mbugan siran o Allah ko kakawasaaniyan.” (Surah # 24: 32)

Go Inaloi niyan a phoon ko Abou bakr Alsiddiq (ؓ) a Pitharoiyan: Onotiniyo so Allah sii ko inisogo iyan rukano a kapangaroma ka ithomaniyan rukano so ini diyandi iyan rukano a kakawasaan, Pithroo Allah:

﴿إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾

“Omabaloi siran a mga Miskin na mbugan siran o Allah ko kakawasaaniyan, naso Allah na Maginawa a Mata-o.”

Go miyaka titayan ko Ibno Mas'oud: Babanoga niyo so kakawasa sii ko kapangaroma, dii tharoon o Allah:

﴿إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾

“Omabaloi siran a mga Miskin na mbugan siran o Allah ko kakawasaaniyan naso Allah na Maginawa a Mata-o.”

Piyanotol i Ibno Jarier. Go Inaloi AlBagawie a katharo-o Omar a lagidanan. Ilayanka so [Tafsir Ibno Kathsier] 5/94-95.

Pitharo-i Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah (Ikalimo sukaniyan o Allah) sii ko [Majmou Al Fatawie] 32/90: Piyakay o Allah (ﷻ) sii ko miyamaratiyaya so kapangaroma, goso kapakimbulag, goso kapumbalingi ko babay a inimblag sii ko oriyen o kapangaromaaon a salakao a mama, [kiyalutan]. So puman so mga Christiyen na pakahaharamniran so kapangaroma sii ko sabagi kiran, na papakai niran sii ko sabagi, na so piyakai ranon so kapaka pangaroma niyan na diranon phakain so kapakimblag. So puman so mga Yahoudi na papakay niran so katalak, ogaid na go phoon mapangaroma a salakao a mama so babay a inundaan o karomaniyan, na diranon dunoto phakain (obaniyan mapangaroma pharoman). So mga Christiyen na daa bakiran kambla-blag, naso mga Yahoudi na daa bakiran kapaka pumbalinganao karomai a kiyalutan siran sa salakao a mama, na so

Allah na piyakay niyanaya (kapakimblag ago kabalingi ko karoma a kiyalutan sa salakao a mama) sii ko mga oripuniyan a miyamaratiyaya.

Pitharoo Malaa Alim a si Ibno Al Qaym Al Jawziyah sii ko kitabiyan a [AlHadyo AlNabawie] 3/149, ko kiyaosayaniyan ko mga gona o kapmotaliya a isanan a antap ko kapangaroma: So atigiyan so kapmotaliya na aya paniasalanan na di makaliyo sankai a tulo a giyanan i mapipikiron:

Paganayron: An mabumbar so manosiya nago makakal so kamamanosiyai taman sa matarotop so diyanka a kadakul a tao a pagadunun o Allah sii sa donya.

Ikadowa: An makaliyo so lg a phaka morala so katutuntangian sii ko lawas o manosiya.

Ikatlo: An mitoman so bayaa ginawa, na maparoli so kapipiya ginawa, na mataam phiyapiya so limo.

So Kapangaroma na madadalmon so mga ala a mga gona aya maslaon na:

- Kota sa ginawa poon ko kapaka zina, nago puki kunut ko pangilaylayan ko marata.
- Pukabarumbad so manosiya nago pukasiyap so bangunsa.
- Purunuk so mokarna o dowa a karoma-i go gii takna so ginawa iran.
- Maka puphagogopa so karomai sa kapka adun o familya a tatagodaya a giyanan i kutodan o phagingud a Muslim.
- Pukasiyap o mama so babay na puka alimaan mambo o babay so mama. Mininggolalaniyan so titto a galbukiyan sii ko kaoyagoyag. Kunaa ba lagid a giyankaya dii dagidayanun o mga ridoay o babay a ridoai o kaphagingud a sokon so babay na dokapilao mama sii ko kapunggalbuk sa liyo a walai. Piyaki awaaniranon so walainiyan, na piyapasiranon so titto a galbukiyan, na aya piyaking galbukiranon naso galbuk o salakao ron, na siiran ini bugay so galbukiyan sii ko salakao ron. Na miya kimpang so atoran ko kafamilya, na mikarata sondolonan o tiwalaya a mama ago babai, na kiya sabapan sa diiran kapakambulag odi na apiya disiran pun

makambulag ogaid na badun mitutugul ko isa
so pudian na tatap dun so kadaa paro.

Pitharoo Guroami asi Shiekh Mohammad
Al Amien AlShienquitie Ikalimoo Allah sii ko
kitabiyen a [Adhwa AlBayan] 3/422: Takikanka
sa ginawanka a giyankai a pamikiran sa
kapaka pulagida ko mama ago so babay sii ko
mga kokoman nago sii ko langoan taman na
pamikiranai a kakapiri a ribat. Iphaka dapanas
a makasosopak ko butad nago sii ko akal. Go
masosorangiyan so toroan a phoon sa langit,
na go masosopakiyan pun so lalan o
miyangadun. Matatago sankanan so
kabinasaan, nago kasombangiyan so bitikan o
kapahgingud o manga manosiya. Sa lagid o
katawiron o madakulatao inontabo so tao a
biyotao Allah so pamikiranian. Sabap sa
kagiya so Allah na singgaya niyan sa mga sifat
so babay a giyoto i domadaiton sa kaphaka
ogopiyan sa dii katharombalaya ko ingud o
manosiya. Na so salakao ron na diniyan
kagaga oba niyanon saliantii lagid o karimbit,
so kambawata, so kapaka soso, so gii
kambiata ko mga wata, so katatanosa sa
walay, goso kaphagalimai sa soluda walay,
lagido kapamaninda, kapamayopas,
kapamangumbaal sa pangunungkun ago so

salakao san. Giyankai a sangan o babay a puki ogopiyanko dii katharombalaya ko ingud a komakadun sukaniyan ko walainiyan a masisiyap nago mapipindiyara. Go da makadapanas so bangunsa niyan, na kunaini a ba di makarurupung sankoto a galbuk o mama a kazokat. naso dii katharoa a mga tawanan a mga bababa a mga kapid ago so salakaokiran a daa mga mulungiyang a so babay na adun a kabnariyan a galbuk sii ko liyo o walainiyan sa lagid o kabnar o mama, a obadi katawan dun a so babay sii ko karirimbityan go sii ko kapzosowiron, go sii ko katatagoon o rogo a Nipas na diniyan kagaga o ba adun a manggalubukiyan a karugunanon, sa lagid dun o kazizinagadiron. Go phoon siran pagorad ago so karoma niyan sii ko liyo a walai na katatap dun a soluda walay a ilang a da baon ziyap ko mga wataon a maroni. Go daa ba phakasoso ko mga roroni a puzoso, nago daa magalima ko mama a phamaninda sa kuniyan igira miyakaoma a phoon sa galbukan. Na apiyapun somokay sukaniyan sa tao a phaka ganti ko galbukiyan na kazundod ankoto a manosiya sii sankoto a walai a piyalagoyan o babay. Na aya dun a onga niyan na sii rukaniyan putana so mga rurugun,

liyo sanpun naso kapliyoo babay sa walai ka pantag sa kanggalbuk na iphakadapanas o bangunsa nago ikaroroa marwa.

Kalukun ka so Allah hay! Babayko a Muslimah. Obaka maikmat ankai a panolon a phangorarig. Sabap sa so butad o mga babay a minisowasowa saya na ayadun malaa karina sa kabibinasa ankaya na go giya daniyan kapaka apas, na so kiyazinagadan na ayadun saksi. Paki pangaromaka somambot hay babayko a Muslima taman pun sa kangodaan ka a pukababayaanka. Obanka tataalika ka kagiya pagimasad ka odi na daanka a phagimpliyado. Sabap sa so kapaka pangaroma sa mapiya na giyoto i kaphaka dukaaka na go iphagontong ka. Kagantiyaniyan ruka so kapuphangadiika agoso kaphagimpliyadonka. ka apiya pun i kiyasundad o kapaganad goso kapagimpliyado na diniyan ruka kasambian so kapaka bangonka sa walai. Piyapiyainka so walainka na biatanka so mga wataaka, ka Giyanan i titto a galbuk ka, a phakanggaya gona ko kaoyagoyag. Obankanan zambia sa pud a galbuk, sabap sa daa basan phaka lagid. Go obanka pakalupasa so kaphangaromaa ruka o mapiyaa mama a

bilangatao ka so Rasoulollah (ﷺ) na dii niyan tharoon:

(إذا جاءكم من ترضون دينه وخلقه فأنكحوه، إلا تفعلوا

تكن فتنة في الأرض وفساد) رواه الترمذي وحسنه وله شواهد

“Igira miyaka talingoma rukano so tao a kasoat kano ko Agama niyan ago so paparangayaniyan na paka pangaromaaniyo, ka odi niyo golaolaa na kabaloy a fitna sii ko lopa nago kabinasaan.” Piyanothol i Termidzie

So kaphagodasi ko babay ko kaphangaromaaon:

So babay a Phangaromaan na di makaliyo sankai a tulo butad: Odi sukaniyan bago araga a da kabaligi, na bago atao a kiya baligan, odi na bito anun sukaniyan, na omani isa saya na adun a kokomaniyan a matutundo.

1. So Bago a raga a damakaidad na daa baon sankaan sa si Amaian i makapumbaya sa kaphangaromaaon apiya di sukaniyan kiya odasan, sabap sa di sukaniyan phaka idin. Sabap sa so Aboubakr (رضي الله عنه) na piyaki pangaroma niyan so wataiyan a Aisha (رضي الله عنها)

a bago a raga sii ko Rasoulollah (ﷺ) a yabo a idadiyan na (9) siyao ragon.” Piyanothol i Bokhary ago si Muslim.

Pitharoi Shawkanie sii ko [Naylol Awtar] 6/128-129: Matatago sankaya a Hadith so karina sa kakapakay niyan sii ko Ama a paki pangaroma niyan so wataiyan a bago a raga a dapun maka idad. Go Pitharo iyan pun: Matatagoon pun a kakapakay a kapaki pangaromaan ko bagoa raga sii ko miyaka toa. Giyanan i kiya tagoiron sa pamkasan o Imam AlBokhary, na inaloi niyan ankanan a hadith o Aisha (رضي الله عنها) na go miya aloi o kiruk ko [Al Fath Al Bary] a kiya opakatisan ko mga olama.

Pitharo o kiruk ko [AlMughnie] 6/487: Pitharoi Ibno Al Mondzir: Miya ompong so mga Olama sa so kapaki pangaromaan o Ama sii ko wataiyan a bago a raga na kapakay amay ka aya piyaka pangaroma niyanon naso domadait.

Pitharoakun: Giyankaya kiyapaki pangaromaan o Abou Bakr (رضي الله عنه) ko Aisha (رضي الله عنها) a ayabo a idadiyan na (6) ragon sii ko Nabi (ﷺ) na daa lagidaya a sumbag sankanan a mga tao a pagonkir niran so kapaki

pupangaromaan ko bago a raga sii ko matoa. Pumbinasa aniranaya go ii-itongirananan sa marata, na aya sabapanan na kagiya daa mga mulungiran odi na mga tawanan a puphaminasa.

2. So bago a tao o kiyabaligan na di maphangaroma taman sa dimaka idin, na aya kiyapaka idiniyan na so kagugunukiyan, Sabap ko Hadith o Rasoulollah (ﷺ):

(ولا تنكح البكر حتى تستأذن، قالوا: يا رسول الله، فكيف إذنها؟ قال: أن تسكت) متفق عليه

“Go Di maphangaroma so bago a tao taman sa di kapangniyan sa idin, Pitharo iran: Hey Rasoulallah! Antonaai kiyapaka idiniyan? Pitharo iyan: a so kagugunukiyan.” Piyanothol i Bokhary ago si Muslim

Kailangan a makaidin sukaniyan apiyapun ayadun a makiphangaromaon na sidun si Ama iyan, Giyanan i mabagur ko katharoo mga Olama.

Pitharoo Malaa Alim a si Ibno Al Qaym Al Jawziyah sii ko kitabiyan a [Alhadyo] 5/96: Giyaya i Katharoo kadaklan ko mga Salaf. Go

kupit o Abou Haniefat, go so Ahmad, sii ko isa a kini lakit o katharo iyan, go giyanan i katharo a iphangintohan tano, go ayatano bubunarun, ka giyanan i Makaaayon ko kokoman o Rasoulollah (ﷺ) nago so mga sogoaniyan ago lalanga niyan.

3. So puman so Bitoanun na Di maphangaroma taman sa di makaidin, na aya idiniyan na tharo oniyan, bida siran ago so bago atao ka ya kiyapaka idinoto na so kagugunukiyan.

Pitharo o kiruk ko [AlMughnie] 6/493: So bitoanun na daa katawanami a ba maka sosopak ko mga mamponay sa kata-o sa aya kiyapaka idiniyan na so katharoiyan. Sabap sankoto a Hadith, go sabap pun sa so dila na aya puphaka payag ko matatago ko poso, go giyanan pun i pukakowa sii ko langowa darpa a kailanganon so kapaka idin.

Pitharo-i Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah (Ikalamo sukaniyano Allah) sii ko [Majmou Al Fatawie] 32-39-40: So Babay na di kapatot kon gagaisa obaniyan paki pangaromaan inontabo o makaidin. Ka inisogo anan o Nabi (ﷺ) na gophooniyan sankaa na di sukaniyan katugul ko kaphangaromaaon inontabo so bago a raga, ka kagiya si Amaiyan i maki

phangaromaon, ka daa baniyan idin. So puman so bitoanun a miyaka idad na di kapakay so kapaki pangaroma anon taman sa di makaidin, dianan kapakay ko Ama, nago so salakao ko Ama, kiya opakatananan ko langowan a Muslim. Lagidanan so Bagoatao a miyaka idad a di kapakay ko salakao ko Ama ago so Ama a Datu, a kapaki pangaromaanon, taman sa di makaidin. Kiyaopakatananan ko mga Muslim. So puman so Ama agoso Amaa Datu na patot kiran a dowa a kaodasiranon.

Mizopasopak so mga Olama ko kapagodasiron, Ino baoto Wajib, Atawa-a ka Sonat?

Aya bunar na Wajib a kaodasiron, go Paliogat ko tao a makaphapaar ko babai a kikalukuniyan ko Allah sii ko tao a paka phangaromaa niyan ko babai, sa pamimikirana niyan, so mama a mangangaroma, Ino sukaniyan Domadait? Atawaa ka di domadait? Sabap sa Inomanoto paki phangaromaan so babay ka pantag sa kamapiyaa niyan, kuna oba pantag sa an kapiyai so Mama.

So kababaloi a Sharat a kaa-adun a wali o babay sa kaphangaromaa rukaniyan na goso Pamikiran sankanan:

Kunaba aya maana a kiyabugi ko babay sa baya-baya sa kaphamili iyan sa karomaniyan a domadait rukaniyan na ba kiya bugan sukaniyan sa laoda-paro sa sadun sa kabaya iyan a phangaromaon. Apiya kiya binasa anon so mga tonganay niyan nago so familia niyan. Aya mataan bunar na misasankototo ko Wali a sukaniyan i tomitikay ko kapiliian. Nago Ayaon maka pangolin ko zowaaniyan, go sukaniyan i makaputakdir sa kaphangaromaaon. ka di rukaniyan kapakai a babay oba niyan kawingi a ginawa niyan sa mama. ka apiya pun kawingi niyan a ginawa niyan sa mama na so kiyakawing na ribat. Sabap ko kiyaaloi niyan sii ko mga sabdan a phoon ko Aisha (ﷺ):

(أَيُّهَا امْرَأَةُ نَكَحْتَ نَفْسَهَا بِغَيْرِ إِذْنٍ وَلِيَّهَا فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ،

فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ، فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ ..) الحديث، قال الترمذي: حديث حسن

“Apiya antawaa babai i paki pangaroma niyan a ginawa niyan a kuna oba miyaka idin so wali rukaniyan naso kiyapangaromaaon na ribat, so kiya

pangaromaaon na ribat, so kiya pangaromaaon na ribat.” Al Hadith, Pitharo-i Termidzi: Hadithsaya a hasan.

Go miya aloi sii ko (4) pat a kitab a Sonan:

(لا نكاح إلا بولي)

“Daa kakaroma-i inontabo o Aduna wali.”

Miyakanggonana-o a dow a timanaya a Hadith ago so mga lagidiyan sa maana a di kapakay so kakkaromai inontabo o aduna wali, sabap sa aya maana a paniasal ko kiyatharoa sa (da-a Kakaromai) na daa kakaromai a ontol. Go Pitharo-i Termidzi: Giyanan i kinowa o mga mamponay sa Ilmo go aya iran inokitan. Pud kiran so Omar, go so Ali, goso Ibno Abbas, agoso Abou Horairah, ago so salakao kiran. Go giyanan pun i Kini lakitnon a phoon ko mga Foqaha ko mga Tabiiien, a pitharoiran a Daa kakkaromai inontao Adun a wali, go giyanan pun i katharoo Shafii, go so Ahmad, agoso Ishaq. Ilayanka so [Al Mughni] 6/449.

So Kokoman o Kapumbasala ko banda ka ankatokawi so kapkaroma-i:

Sonat a kapumbasala o mga babay ko banda ka an katokawi so kapkaromai nago an makalankap, rakus a mabaloyoto a siibo ko mga babay, nago daa baon mga boni boniyan. Go kunaa ba phakaino a gii kapamagidaida-o mga babay sa mga pananaroon ago mga bayok a manonompang ko kakaromai asar ka daa ba puphakanug a mga mama. Pitharo-o Rasoulollah (ﷺ):

فصل ما بين الحلال والحرام الدف والصوت في النكاح رواه
الخمسة إلا أبا داود، وحسنه الترمذي

“Aya Thamanaan o Kakkaromai a Halal ago Haram na so Tambor (Banda) ago so bogumbog.” Piyanotol o Lima katao, Inontabo so Abou Daoud

Pitharoi Shawkanie sii ko [Naylol Awtar] 6/200: Matatago sankanan a kakapakay o kapumbasala ko mga Tambor (banda, Tabo). Nago so kipuporoon ko bogumbog, o katharo a goso salakaoron lagid o gii katharo-a sa: Miyakaoma kami, Miyakaoma kami, ago so salakao san a lagidiyan. Kuna oba so mga idaida a phakagawi sa marata, gani nago otug, nago kuna pun aba so mga idaida a aya ipropa niyan na giyankoto a kandosa nago giyankoto a

kapaginom sa pakaburug. Sabap sa giyanan na haram sii ko gii kakkaroma-i nago harampun ko salakaoron, sa lagidanan so kadandano mga boniboniyan a isasapar.

Hey! Babayko a Muslimah na dika phanobra sa kaphamamasaan ka sa mga imbolawan go manganditarun, sabap sa kaphangaromaa ruka, sabap sa isasapar rukutano o Allah so katabowakar, ka piyaki tokawan iyan rukitano a diniyan kabayaan so manga taboakar. Pithro-o Allah:

﴿وَلَا تُشْرِكُوا۟ بِإِنتِهٖ لَا يُحِبُّ الْمُتَشْرِكِينَ﴾ سورة الأنعام: ١٤١

"Di kano Puthabowakar ka mataan a sukaniyan na diniyan kabayaan so mga tabowakar." (Surah # 6: 141)

Na Aya kupitinka na so Kathanka na pakawataninka so kaphaporo.

So Kipapaliogat a Kaphagonoti o babay sii ki karoma niyan nago so kahaharam o kapzopaka niyanon:

Paliogat ruka Hay! Babayko a Muslimah a kaphagonotinka ki karomanka sii ko mapiya, Miyaka titayan ko Abou Horairah (r.a.a.) Pitharoiyan: Pitharo-o Rasoulollah (ﷺ):

(إذا صلت المرأة خمسها، وصامت شهرها، وحصنت فرجها، وأطاعت بعلها دخلت من أي أبواب الجنة شاءت) رواه ابن حبان

في صحيحه

“Go Phoon zambayangi o babay so lima wakto niyan, go Phowasa aniyan so Olanolanoniyen, go Pindiyaraanien a ginawa niyan, go Onotanien so karoma niyan, na makasolud sukanien sii ko apiya antonaa kabayaiyan a paytao o Sarga.” Piyanothol i Ibno Hibban

Go Miyaka titayan pun ko Abou Horairah (رضي الله عنه) a mataan a so Rasoulollah (ﷺ) na Pitharo iyan:

(لا يحل لامرأة أن تصوم وزوجها شاهد إلا بإذنه، ولا تأذن

في بيته إلا بإذنه) رواه البخاري ومسلم

“Di Kapakay ko babay oba sukanien phowasa a makamamasa si karoma niyan inonta o pangonotunien, go oba adun a puphaka soludunien ko walai niyan inontabo-o pangonotunien.” Piyanothol i Bokhary ago si Muslim

Go Miyaka titayan ko Abou Horairah (ﷺ)
Pitharoiyan: Pitharo-o Rasoulollah (ﷺ):

(إذا دعا الرجل امرأته إلى فراشه، فلم تأت، فبات غضبان

عليها، لعنتها الملائكة حتى تصبح) رواه البخاري ومسلم وغيرهما

"Igira inimbitar o mama so karoma niyan sii ko igaaniyan, na daon song sukaniyan, nago tiyorog a pukararangitaniyan sukaniyan, na ipuphamaninta sukaniyan o mga malaikat taman sa kapitaiyan." Piyanothol i Bokhary ago si Muslim

Go miya panotol pun o Bokhary ago so Muslim a Pithar-o Rasoulollah (ﷺ):

(والذي نفسي بيده ما من رجل يدعو امرأته إلى فراشه، فتأبى عليه، إلا كان الذي في السماء ساخطاً عليها حتى يرضى عنها)

"Ibut ko Tanganiyan so ginawako ka da-a mama a talowaniyan si karomaniyan sii ko igaaniyan, a sankaniyanoto, a badi so matatago sa langit na pukararangitaniyan

sukaniyan taman sa di sukaniyan masoat rukaniyan.”

Go Pud sa kabnar o mama sii ko karomaniyan a babay a kasiyapaniyan ko walay niyan, go di sukaniyan phagawa sa walai inonta o diron maka odas, Pitharo-o Rasoulollah (ﷺ):

(والمرأة راعية في بيت زوجها ومسئولة عن رعيتها) رواه البخاري

ومسلم

“So Babai na puphagipat niyan so walay i karoma niyan na ipagizaon so puphagipat niyan.” Piyanothol i Bokhary ago si Muslim

Go pud sa kabnariyan a kanggalubuka niyan ko galbuk sa walay sa diniyanon paki puzimalawa a kapaka kowa niyan sa maid sa walai a kasabapan sa kakaruguni ki karoma niyan nago katago iyan ko piligro a phananggilaan oba manggolaola i karomaniyan a mama ago so mga wataiyan a mga mama.

Pitharo-i Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah (Ikaliimo sukaniyano Allah) sii ko [Majmou Al Fatawie] 32/260-261: So Katharo-o Allah:

﴿قَالِصَلِّحْتُ قَتِنْتُ حَفِظْتُ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ

اللَّهُ﴾ سورة النساء : ٣٤

"Aya manga bilangatao a babai na so puphamangongonotan a kisisiyapuniran sa masolun so piyaki siyap o Allah." (Surah # 4: 34)

Aya mitotoro anan na giya kipapaliogat a kaphagonoti o babay ki Karoma niyan, sii ko langoan taman lagid o kapzakodowi niyanon nago so kaphagonoti niyanon sa lakawan, nago giya kipumbuganiyanon sa ginawa niyan, na goso salakao san, ka lagid dunanan a kinindaonon o mga sabdan o Rasoulollah (ﷺ).

Pitharoo Malaa Alim a si Ibno Al Qaym Al Jawziah sii ko kitabiyah a [AlHadyo AlNabawie] 5/188-189: Bialoy a dalil o mga olama a piyaka wajibiran ko babay a kapzakodowi niyan ki karoma niyan. Giyanan kon i pumbutowan sa (Maaroup/Adat a mapiya) sii ko mga arab a tiyoronan sii ko Qur'an, a katharo-o Allah. Giya puman ankoto a gii kanggaya gomaya o babay sa aya babaloi niyana puzakodo ron nasi karoma niyan a mama, taman ko kaphayopasi sii ko igaaniyan ago so solud a walainiyan nago so

katayong sa pangunungkun, goso ipuphaygo iyan, goso kaphamipi, na ron misasanggolai, na giyanan na pud sa marata, ka aya katharo-o Allah:

﴿وَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ سورة البقرة: ٢٢٨

“Adun a bagian niran a kabunar a lagid o kabunar kiran (o mga mama) sii ko adat a mapiya.” (Surah # 2: 228)

Go Pitharoiyan pun:

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ﴾ سورة النساء: ٣٤

“So mga mamai Paka Thatandinganun ko mga babay.” (Surah # 4: 34)

Amay ka so Babay na di niyan sakodowan si karoma niyan, ka so Mama i mabaloi a somakodo ki karoma niyan a babay na miyaklid ka aya miyabaloy a Thatandingan sii ko mama na so babay. Taman sa kiya tharoa niyan sa ayaman a kinipaliogatun o Allah sii ko mama sa dii niyan kanggastowi ko babay nago giya dii niyanon kapakanditara go giya kipzibayniyanon sa walai na kagiya giyotoi sambi ankoto a gii niyanon kinggaya gomayaan. Nago giya kapzakodowi niyanon,

nago so kipumbuga niyanon ko kalalayaman a adat o kakaroma-i.

Go liyosan pun na So mga kapasadan na sii pukitakus ko kalalayaman aadat, na aya kalalayaman a adat na so babay i puzakodo sii ko mama go sukaniyan i kigalbuk ko langowa galbuk sa soluda walai. Go Pitharoiyan a dadun a basaya mbidaan o babay a bara bangunsaan ago so babay a mababai bangunsa, goso bai a kawasa ago so bai a pobri. Aya karinaon na kataya so daa lagidiyan a babay ko langowan a bai ko donya a so Fatmah a wata-o Rasoulollah (ﷺ) a aya butadiyan na puzakodowa niyan si karomaniyan, na miyakatalingomaon so Rasoulollah (ﷺ) na piphanoniyanon a kararasay niyan sa kapzakodoi niyan ki karoma niyan, na daniyan sukaniyan pakaphanona.

Pakaiza: Opama ka so babay na matoonian so karoma niyan a mama a daa kabayaian sii rukaniyan, na sukaniyan a babay na aya kabaya iyan na disukaniyan mimblagi karoma niyan na Antonaay zowaaniyan?

Sumbag: Aya Katharo-o Allah na:

﴿وَإِنْ أَمْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ﴾ النساء: ١٢٨

“Amay ka adun a babay a inikawaniyan ko karoma niyan so karupo niyan odi naso karimungiyan na daa dosa iran ombaal siran sa pasad ko katatanor, na so kaphasada i tomo (a diso kambulag).” (Surah # 4: 128)

Pitharo-i Ibno Kathier: Go phoon so babay na ikawaniyan oba badun awai i Karoma niyan, odi na talikoda niyan, na kapaar o babay a kapaka daa niyan ko kabnariyan sii ki karoma niyan, odi na giya kababasi niyanon. Lagid o gasto niyanon, odi naso kapuphagalongani niyanon, odi naso gii niyanon kapakanditara, nago so salakao san a mga kabnar o babay sii ko mama, go kapakay rukaniyan a mama a tarimaaniyanoto rukaniyan, sa daa baon kadostaan o babay sa kimbuga niyan ro-o ko mama, go damambo a kadostaan o mama sa katarimaa niyan ro-o ko babay, giyoto i kiyatharo-a o Allah:

﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ﴾

سورة النساء: ١٢٨

“Daa dosa iran ombaal siran sa pasad ko katatanor, na so kaphasada i tomo (a diso kambulag).” (Surah # 4: 128)

Oriyaniyan na inaloi niyan so totholan ko Saudah Binti Zam'ah (ﷺ) a mataan a sukaniyan na sii ko kiya loksiyan na miya pikir o Rasoulollah (ﷺ) a kapagundai niyanon. Na miyaki phasada sukaniyan ko Rasoulollah (ﷺ) sa asar ka diniyan imbulag na inibugay niyan so alonga niyan sii ko Aisha, na tiyarimaoto-o Rasoulolah (ﷺ) na daniyan sukaniyan talaka. Ilayanka so [Tafsir Ibno Kathier] 2/406.

Pakaiza: O puman o so babay na pukararangitan o mama na di kabaya-o babay o ba matatago sa tangan o mama, na Antona-a i Zowaniyan?

Sumbag: Pitharo-o Allah:

﴿فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حَدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ﴾

سورة البقرة: ٢٢٩

“Amay ka ikkawaniyo so di iran kaontola ko mga taman o Allah na daa dosairan a dowo ko kitundanunon o babay.” (Surah # 2: 229)

Pitharo-i Ibno Kathier sii ko tafsiriyan (1/483): Amay ka masimokut so karoma-i ka da golalanun o babay so mga kabnar o mama. Na miyapakanggani niyan sukanian, na di kagagao babay obaniyan kasakodowi si karoma niyan. na kabnar o babay a kitundanu niyan ki karoma niyan ko minibutangianon. ka daa kadostaaniyan ro-o sa kimbugan niyanon, go da mambo a kadostaaniyanon a mama sa katharimaaniyan ro-o. Giyanan i Bithowan sa *Kholu* (katundan).

Pakaiza: Igira so babay na piyangni niyan ko mama a kanda-i niyanon a da-a baniyan odiyoy sa kaphakindaiyan ko mama, Antonaa i kisogaton a kasiksaan?

Sumbag: Miyakatitayan ko Thsaoban a Phoon ko Nabi (ﷺ) a Pitharoiyan:

(أَيُّ امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا طَلَاقَهَا مِنْ غَيْرِ بَأْسٍ فَحَرَامٌ عَلَيْهَا)

(رَأَيْتُ الْجَنَّةَ) رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ، وَحَسَنَهُ ابْنُ حِبَّانَ فِي صَحِيحِهِ

“Sadun sa babay a pangniniyan ko karoma niyan a kanda-iniyanon a kuna-o ba adun a nganin san a phakainoron na miyaharam rukaniyan so baw a sorga.”
Piyanotoli Abou Daoud agosi Termidzi

Aya sabapoto na kagiya aya miyakalalla a pukararangitan o Allah a piyakai niyan naso kambula-bulag, ka ayabo a kiya pharowasan na igira a miyakailangan, sii puman ko kuna baniyan kanisisita na makro maana marata sabap sa mala-a tonganay so kamoralaan ro-o sa lagid dun o katawiron. Aya gi-i kakailangana ko kambulag a giyotoi kakapakay a kapanguniyaon o babay na igira so mama na diniyan imbugay ko babay so mga kabnariyanon a kamoralaan sukaniyan amay ko matatatap dun a katatago iyan sa tangan o mama. Pitharoo Allah:

﴿فَأَمْسَاكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِحْ بِإِحْسَنٍ﴾ سورة البقرة: ٢٢٩

“Na Balingi niyo siran sii ko adat a Mapiya, odi na botawani niyo siran sii ko okit a mapiya.” (Surah # 2: 229)

Go Pitharo iyan pun:

﴿لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِن فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وَإِن عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

سورة البقرة: ٢٢٦، ٢٢٧

“Bagian o siran a pizapaaniran (sa diran Phamakain) so mga karomairan so kanayao sa pat (4) Olan, na amai ka indodiran na mataan a so Allah na Manapi a Makalimoon, Na Amay ka tanto niran so Kambulag na mataan a so Allah na Puphakanug a Matao.” (Surah # 2: 226, 227)

So Paliogat ko babay amay ka mapopos so kapasadan sa kiyakaromai:

So gii kapakambulag o tiwalaya na dowasoson:

Paganayron: kapakambulag sii ko gii kapagintao.

Ikadowa: kapakambulag a kapapatay. Omani isa sa dowan na adun a paliogaton a ida. Maana: kanayao sii ko tunday o mga gawii a matutundo. Aya hikmat san na so Babay na inisapar o ba pangaroma-a ka kagiya dapun mapopos so kiya karoma-i. Go an maka panitis so matris oba adun a matatagoon a

ikaogat ka andi kaadun so gi-i kapakazumbo-
sumbor o bangunsa a pukisabap ko
kakaroma-a o salakao a mama ko babay a
kuna-o baso mama a minimbulagiyan. Go
sula-sula pun anan ko kiyakaroma-i sa mona,
nago giyoto pun i kiyapayaga sa kiyapaka
rarad ankoto a kiyambulag.

So Ida na (4) pat soson:

Paganayron: Ida o Maogat: Aya Ida-o
maogat na sadun sa kimbawataaniyan ko
ikaogatiyan, mulagid o so babay a inundaan
na kapakay a balingan o mama, atawaa ka di
kapakay o baniyan balingi, mulagid o
sukaniyan na aya kinimbulagnon na
kapapatay atawaa ka kambulag a kakaroma-i.
Pitharo-o Allah:

﴿وَأُولَئِكَ الْأَتْمَالُ أَجْلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ سورة الطلاق: ٤

*“So manga o-ogat na aya ida iran na so
kimbawata aniran ko ikaogatiran.” (Surah #
65: 4)*

Ikadowa: So Ida o Babay a
puphakaomaon so basa (*Haydh*): Aya Ida
iyan na makatulo ron makaoma so basa.
Pitharo-o Allah:

﴿وَالْمُطَلَّقَتُ يَرْبِضُ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ﴾ سورة البقرة: ٢٢٨

“So Piyamanalak a mga babay na phakanayao siran ko mga ginawa iran sii ko (masa) o tulo (3) a haydh.” (Surah # 2: 228)

Ikatlo: So Babay a Di ron Phakaoma so Haydh: Dowa soson san so mga babay: Bagoa raga a mayto, a dapun mahaydh, ago miyaka toa a lokus a kiyadaan sa panginam o baon pun makaoma so Haydh, So Allah na piyaka rayagiyan so Ida a dowanen ka klase. Pitharo-o Allah:

﴿وَالَّتِي يَبْسُنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ أَرْبَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَحِضْ﴾ سورة الطلاق: ٤

“So Mithaman kiran so Haydh ko mga Babay rukano na amay ka kaparampangan kano, na aya ida iran na tulo (3) olan, go (lagidoto so siran) a dapun mahaydh.” (Surah # 65: 4)

Maana aya idairan na Tulo olan.

lkapat: So Babay a Miyabalo a miyatay si karoma niyan: Aya ida iyan na so piyaka rayag o Allah:

﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾ سورة البقرة: ٢٣٤

“So Phamatay rukano a adun a kibagakiran a manga karoma na Phaka nayao siran sii ko manga ginawairan sa pat (4) olan ago sapolo (gawii).” (Surah # 2: 234)

Giyankaya a miyaaloy na mulagid saya so babay a miyapamakay i karoma niyan ago so da mapamakay i Karoma niyan mulagid o bago raga a mayto atawaa ka lokus a miyakatoa. Na disaya pud so maogat, sabap sa miyapokason ko kiyatharoao Allah:

﴿وَأُولَئِكَ الْأَخْمَالُ أَجْلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ سورة الطلاق: ٤

“So manga o-ogat na aya ida iran na so kimbawata aniran ko ikaogatiran.”

Ilayanka so kitab [AlHadyo Al Nabawie] ruk i Ibno AlQaym 5/594-595.

So Isasapar ko Babay a kaiidaan:

1. So Kokoman o kaphanoksamiron:

a. So Babay a Kai-idaan a kapakay a kabalingan i karoma niyan: Haram so kapanoksami ron. Mulagid o ilat atawaa ka barda, sabap sa sukaniyan sa masaoto na aya dun a kakoko-komanon na adun a kikaromaon. na di kapakay ko apiya antawaa tao obaniyan panoksami. Sabap sa matatago sukaniyan pun sa tangan i karomaniyan.

b. So Babay a Kaiidaan a dikapakay o ba kabalingi i karomaniyan: Haram so Kapanoksamiron amay ka barda, ogaid na kapakay amay ka ilat, sabap ko katharo-o Allah:

﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خُطْبَةِ النِّسَاءِ﴾ سورة

البقرة: ٢٣٥

“Daa dosa niyo sii ko ini pangilatiyo a garai ko mga babay odi na piyagunusiyo si-i ko mga ginawaniyo.” (Surah # 2: 235)

Aya putaroon a barda na giya kapayaga sa kakabayairon mangaroma. Lagid o kataro-a sa kabayaanko suka mangaroma, dioto kapakay

ka sabap sa mapakay a mabaloi a sabap sa katharoa o babay sa miyapopos so idaiyan, pantag bo sa babayaiyan sa kapangaroma niyan, a obadi so kamataaniron na dapun mapopos so idaiyan. Kuna ba lagid o ilat ka kagiya da maka balus obaniyan kabayai mangaroma na daa basan mapunggolaola a phananggilaan, go sabap pun ko miyasabot sankanan a ayat.

Aya ibarat ankanan a ilat naso katharo-a sa Sakun na pukababayaanko so lagidka. Kapakay mambo ko babay a kaiidaan a di kabalingan i karoma niyan a kasumbaga niyan ko ilat sa lagidiyan a ilat. Di rukaniyan kapakay obaniyan sumbaga so barda, go di kapakay ko babay a kaiidaan a kapakay a kabalingan i karomaniyan, oba niyan sumbaga so tao a phanoksamon mulagid o barda atawaa ka ilat.

2. Haram so kapaki kawing ko babay a kai-idaan sii ko karomaniyan a mona: Sabap ko kiyatharo aon o Allah:

﴿وَلَا تَقْرَبُوا عُقَدَةَ النِّكَاحِ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ﴾

سورة البقرة: ٢٣٥

“Go diniyo phakatana-a so katangkud o kapkawing taman sa di iraot so ida ko tataalikanon.” (Surah # 2: 235)

Pitharo-i Ibno Kathier sii ko Tafsiriyan (1/509) Aya maana ini na obakano kawing-kawing taman sa di mapopos so ida, miya ompong so langowan a mga Olama sa di kakapakay o kiyakawing a aya kinitana iyan na sii ko dapun kapopos o ida.

Dowa a pakanggayagona:

Isaon: So babay a tiyalak i karomaniyan a daniyan mapamakay na da-a idaiyan, sabap ko katharo-o Allah:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَالَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْدُونَهَا﴾ الأحزاب: ٤٩

“Hay so miyamaratiyaya! Igira a miyamangaroma kano ko miyamaratiyaya a mga babay, oriyanian na tiyalakiyo siran ko daniyo kiran pun kiproradaan, na daa bagianiyo kiran a ida a phamagitongniyo.” (Surah # 33: 49)

Pitharo-i Ibno Kathier sii ko Tafsiriyan (5/479): Giyaya na kaoopakatan ko langowan

a Olama. So Babay na go phoon aya katalakaon na sii ko daon kiproradaan i Karoma niyan na daa baniyan ida, go kapakay rukaniyan a maki pangaroma –apiya andadun i Kiyatalakaon- sii ko kabayaiyan a maka pangaromaon.

Ikadowa: So Babay a Tiyalak o karomaniyan ko daniyanon pun kiproradaan go adun a miyaaloy a mahariyan na kakowaniyan so sabagi ko mahar, o puman o daa miyaaloy a mahar na aya bagianiyan na pamumugayan anditarun odi na so salakaoron a kagaga.

So puman so Babay a aya kiyatalakaon na sii ko oriyano kiniproradaanon i karomaniyan na palayaiyan dun kakowa so mahariyan, Pitharo-o Allah:

﴿ لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُقْتَرِ قَدَرُهُ مَتَّعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴾ (٢٣٦) وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ ﴿ سورة

البقرة: ٢٣٦ - ٢٣٧

“Da-a Dosa niyo amay ka imbulagiyo so manga babay ko daniyo kiranpun kapamakaya go dapun a miyapayagiyo kiran a butang, na buginiyo siran sa iphakapiya ginawa iran, Paliogat ko kawasa so pantag o guusiyan, go Paliogat ko kasisimpitan so pantag o guusiyan, a pamumugayan si-i ko adat a mapiya, Kabunar ko Miphipiyapiya, Na Amay ka imblagiyo siran ko daniyo kiran pun kapamakaya go adun a mataan a miyapayagiyo kiran a butang na buganiyo kiran so sabagi ko miyapayagiyo.” (Surah # 2: 236-237)

Aya Maana na daa baniyo dosa hay mga karomaa mga mama sa kapagunda-i niyo ko mga babay sii ko daniyo kiran pun kapamakaya go daa miyapayagiyo kiran a butang. Opama ka bagiyoto na masakit sii kiran na kabolonganoto-o pamumugayan a iphakapiya ginawa, a phakapoon ko mama a kibugayniyan sii ko Babay, sa aya katanodan naso pakabutadiyan si-i ko kanggogolalaniyan ko Adat a mapiya a kalalayaman. Oriyaniyan na inaloy o Allah a so babay a inimbulag o karomaniyan ko daniyanon pun kapamakaya a

kiyapayagan sa butang na kakowaniyan so sabagion.

Pitharo-i Ibno Kathier sii ko tafsiriyen (1/512): Giyankaya kapkabagi-o Butang -a aya butad na da mapamakay so babay- na giyaya na kaoopakatan ko mga Olama, ka da-a basan miyaka sopak a sakataobo.

3. Haram ko Babay a kaiidaan a pantag sa kiyapatay o karomaniyan a giyankai a lima soson a aya ipumbutoron na (hadad):

Paganayron: So Kakakamotan apiya antonaa klasi niyan, Di niyan kapkakamotanan so lawasiyan, goso ditaruniyan, go di sukaniyan phakaosar ko apiya antonaa klasi niyan a ipuphaka taid. Sabap ko katharo-o Rasoulollah sii ko Hadith a Sahieh: (Oba sukaniyan kakamotan).

Ikadowa: So kathatanosan: Di rukaniyan kapakay so kapamatiyar, ago so langowa klasi a ithatanosan. Lagid o tayalok, goso pimbarang a budak a ipumbudak ko lawas, inontabo-o ba mapkailangan a iphamolong a kuna-o ba iptanos ka kapakay rukaniyan a kaosaraniyanon sii ko kagagawii, na pukowaa niyanon igira kadaondao, go kuna ba phakaino

a kabolongi niyan ko mata niyan sa bolong asar ka kunaba iputanos.

Ikatlo: So kanditaraniyan konditarun a tinibaba a gii ipharahiyasan. Aya mapunditariyan na sonditarun a tinibaba a kunaoba pantag sa gii ipharahiyasan. Go daa ba matutundo a warna a punditaruniyan ka sii anan phagundod ko adat a kalalayaman a gii nditarun.

Ikapat: So kambolawan apiya antonaa klasiniyan a bolawan apiya pun sising na di kapakay.

Ikalima: So kapangigaiga sa salakao a walay a kuna-o baso walay niyan a katatagoanon ko kiyapatay i karomaniyan, go di sukaniyanon Phakaawa. Inontabo oba adun a odior a piyakay o Agama. Go di sukaniyan maka pamuntubuntul, go di maka phamisita ko mga tonganay niyan ago so mga ginawainiyan. Aya kaparo rukaniyan na giya kapliyo niyan ko kadaondao pantag ko manga nisisitaiyan a diniyan mipundaraynon. naso makaliyo sankayaa miya aloy a lima na palayaondun kapakay asar ka piyakay o Allah sa kuna-o baon inisapar.

Pitharoo Malaa Alim a si Ibno Al Qaym Al Jawziyah sii ko kitabiyan a [Alhadyo AlNabawie] 5/507: Di kasaparan sukaniyan ko kaphanganoko niyan, go so kaphagopawi niyan ko bok ko irukiyan. Go so kapagopawa niyan ko bok a siyonat so Kaopawaon, goso kiphuphaygooniyen ko sabon a puga ago so kikolokolo niyanon sa oloniyen.

Pitharo-i Shiekh Al Islam Ibno Taymiyah (Ikalimo sukaniyano Allah) sii ko [Majmou Al Fatawie] 34/27-28: Kapakay rukaniyan a kapukana niyan ko langowan a piyakay o Allah so kakanaon. Lagid o mga onga sapad ago so mga sapo a ayam. Go lagid pun o kaphaginoma niyan ko mga panginginomun a kapakay a inomun... taman sa kiyatharo-a niyan sa kuna-o ba rukaniyan inisapar a kanggalubuka niyan ko langowan a galubuk a piyakay so kanggalubukaon lagid o kapamamana-i Nagoso kapamorda, so kaawl, agoso salakao san a galbuk a babay, go kapakay rukaniyan pun so langowan a piyakayron o Allah sii ko daon pun kaida-i, lagid o dii niyan kapakimbitiyarai ko mga mama a kailanganiyan a kimbitiyarai niyanon amay ka sukaniyan na kokombong phiyapiya, agoso salakao san. Giyankaya inaloyakun na giyaya i Sionat o Rasoulollah (ﷺ) a dii golaolaan

o mga babay a mga karoma o mga sohbat igira miyatay so mga karomairan.

Giyapuman ankaya dii tharoon o madakulatao a apiya so olan na diron phakiilay. go di sukaniyan pun maka phamanik ko poro-o walay niyan, go di rukaniyan kapakay oba adun a imbitiyarai niyan a mga mama. Taman ko mga mahramiyan na kasapunga niyan a parasiyan sii kiran, agoso salakao san na giyanan na palaya da-a baniyan pakaasal.

So Payagan a Ikasapolo:

So Payagan o mga kokoman a phakasiyap ko bae nago Phaka pindiyaaron

1. So Babay na lagid o mama a isosogo rukaniyan a kagun-guna niyan ko pangilay-layaniyan, nago so kasiyapa niyan ko sangora niyan, Pitharo-o Alah:

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ ﴿٣٠﴾ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ﴾ سورة النور: ٣٠، ٣١

“Tharoanka ko miyamaratiyaya a manga mama a pingguna iran so manga kailairan, (ko haram) go siyapa iran so mga kaya-aniran, giyoto man i lubi a soti a bagianiran, Mataan a so Allah na Kaipiyen so giiran golaolaan. Go Tharoanka ko miyamaratiyaya a manga babay a pingguna iran so manga kailairan (ko haram) go siyapa iran so mga kayaaniran.” (Surah # 24: 30, 31)

Pitharoo Guroami asi Shiekh Mohammad Al Amien AlShienquitie Ikalimoo Allah sii ko kitabiyani a [Adhwa AlBayan] 6/186-187: Inisogo o Allah a Maporo ago Mala ko miyamaratinyaya a mga mama ago manga Babay a kapingguna iran ko pangilaylayan niran ago kasiyapa iran ko manga sangoraniran. Makasosolud san so kasiyapaon phoon ko kazina, goso dii kapaki zaliya ko bakla, goso dii kakaroma-i o dowakatao a palaya Babay. Goso kasiyapaon phoon ko kapuphakiilaynon ko madakulatao nago so kapuzawa-iron sii kiran. Taman sa kiyatharo-a niyan sa inidiyandi o Allah ko taw a pagonotaniyan so sogoaniyan a mga mama ago mga babay sii sankai a Ayat so rilaiyan nago so balas a mala, Amay ka iyomaniyanon a kanggalubuka niyan komiyaaloy sii sa Surah Al Ahzab ko kiyatharo-a o Allah:

﴿إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ﴾ إِلَى قَوْلِهِ... ﴿وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ الأحزاب: ٣٥

"Mataan a so Mimbabayorantang a manga mama goso Mimbabayorantang a

manga babay.” taman dun ko kiyathroaniyan sa: “goso kisisiyapuniran a mga ginawairan ko manga mama, goso manga masiyapun a manga babay, goso kipaka tatadum ko Allah sa Madakul a manga mama goso kipakatatadum a manga babay na phitiyagaran siran sa Maap ago Balas a Mala.” (Surah # 33: 35)

Giyankanan a dii kakaroma-i o dowa katao a palaya babay na dosanan a mala a patot a misiksaanan ko dowa katao aunggolaola san ka ansiran marga.

Pitharo o kiruk ko [AlMughnie] 8/198: Go ophoon karomai so dowakatao a palaya babay mokit sa diiran kapagapura na siran a dow na manga darowaka a pimomorkaan. Sabap ko katharo-o Nabi (ﷺ):

(إذا أتت المرأة المرأة فهما زانيتان)

“Ophoon karomaa o Babay so Babay na sirana dow na palaya Daroaka.” na

kataazir siran sabap sa kazina nan a daa miyatundo ko Agama a limiti a kasiksaaniyan.¹

Giyotoi Pananggila so Babay a Muslimah batadi labao so mga bago atao obayran manggolaola a giyankaya lagidayaa marata a galbuk.

Giyapuman ankanan a kapingguna ko pangilaylayan na aya katharoon o Malaa Alim a si Ibno Al Qaym Al Jawziyah sii ko kitabiyan a [AlJawab AlKafye] 129-130: Giyankan an a kapanuntung, na giyanan i kutodan go sogo o babaya. So kasiyapa san na giyotodun i kiyasiyapa ko ginawa. Sapuman sa taw a botawananiyan so pangilay-layaniyan na miyaphozangiyan a ginawa niyan ko kabinasaan. Sabnar a Pitharo-o Nabi (ﷺ):

(يا علي لا تتبع النظرة النظرة، فإنما لك الأولى)

“Hay Ali! Dinka pakaputondo-tondoga so pangilay-layan ka ka ayabo a ruk ka

¹ Pitharo-ilbno Taymiyah sii ko Kitabiyan a [Majmou Al Fatawie] 15/321: Samanan na so Babay a di-i maki pagapra na kiitong sa darowaka, Lagid dun o kiyaaloy niyan sa hadith: Aya kazina o Babay na so diiniyan kapaki pagapra.

naso paganay, na kunao banka ruk so salakao."

Aya Maana naso Paganay a badun minibarda a kiyailayaon na giyotoi kirila. Pitharoiyan: Go Miyaaloy pun sii ko [Al Musnad] a so Nabi (ﷺ) na Pitharoiyan:

(النظر سهم مسموم من سهام إبليس)

"So Kapanuntung na pana anan a pud ko manga pana-o Ibliyes." Taman sa pitharoiyan: Giyankanan a kapanuntung na giyanan i Kutodan o langowan a pukisogat ko Manosiya. Sabap sa so kapanuntung na puphakatitik sa marata ko antangan. Oriyaniyan naso antangan na puphakagawi puman sa marata a pamikiran, naso pamikiran na puphakagawi sa babaya, naso babaya na puphakagawi sa tula. na puphakaladunoto taman sa mabaloy a gudam a dikarun, na giyotoi dii kanggolaola o marata amay ka dioto kabalan-banan, giyoto man i kiyatharo-a sankoto a katharo: So katigur sa kapingguna ko pangilay-layan na malbod a diso katigra ko masakit ko oriyaniyan.

Giyoto i suka Hay Babayko a Muslimah na pinggunanka so pangilay-layanka na obanka putuntungi so mga mama, go obanka phagilaya so mga toladan a talandiyang a phakaikmat a puphaki ilay ko mga Magasine, go sii ko mga television, ago sii ko mga Video, ka anka makalidas poon ko karata-a bobolos. Ba ini pira-pira i pangilay-layan a miyatoyokiyon so taw sii ko kalogi, nago kambaoman? Ayaman a phoonan o kadug na miyakaitoito a apoy.

2. Pud a Sabap a phakasiyap ko ginawa naso kapuphaka watani ko kapuphamamakinug sa mga idaida nago mga boni-boniyon.

Pitharoo o Malaa Alim a si Ibno Al Qaym Al Jawziyah sii ko kitabiyan a [Igathsat ALLahfan] 1/242,248,264,265: Aya mga pokut o Shaytan a inibinasa niyan ko manga taw a mayto a miyaplama niyan ko kata-o, a mababa-i pamikiran go mayto-i kapagagama. Go ini binasa niyan ko poso o manga taw a daa mga mulungiyon na goso mga taw a gii mamaminasa. Na so kapuphamamakinuga ko mga rong-rong nago so mga tornok. Goso manga idaida a masasarta a manga boni-

boniyan a isasapar, a giyanan so pukabalan-
bananiyan so poso poon ko
kapuphamamakinuga ko Qur'an, na pukatago
aniyan sa babaya ko kambaradosa. Giyanan i
bayok o Shaytan a runding, a makapal a
phakarunding ko masalinggagaw, go potar o
kandarowaka/ kazina nago kapliwat, a giyanan
i pukasabapan sa kapka tantowa o baradosa a
malai babaya ko singaniniyan. Taman ko
kiyatharoa niyan sa: So kapkanugaon sii ko
babay ago so mangoda a bolog a kalombayan
na giyanan i miyaka lallaa inisapar nago malaa
phakabinasa sii ko Agama. Taman sa
kiyatharoa niyan sa: Daa ba sankaan sa so
langowan a taw a malai sukul ko Agama na
ipuphalagoy niyan so familya niyan phoon ko
kapukanuga iran sankaya manga idaida. Go
ipulidasiyan siran ko langowan a kasabapan
sa marata. Taman sa pitharo iyan: Ayaman a
katawiron sii ko madakulatao naso babay na
igira karurugunanon so mama na
puphanamaran o mama a kapakinuguniyanon
ko mga idaida, nago phoonoto masowa na
pulumuk sukaniyan. Sabap sa aya waraan o
babay na magaan a kapka raradiron o mga
sowara, na batadi labao igira a idaida ka
tonganayron a puphakararad.

Puphakararadon so sowara, nago so maana o idaida. Go phoonon miyoman so mga boni-boniyon, a mga tambor ago kazayaw, nago kapamagolaola, ago kapanowa-sowa, na opama ka baadun a babay a miyarimbit a idaida na marimbit sukaniyan a idaida. Ibut ko Allah ka ba ini pira-pirai mapiya ataw a babay a bilantadi a mimbalo a darowaka a aya sabapiyan na idaida?

Kalukun ka so Allah Hay Babayko a Muslimah! Na Pananggalainka a giyankai a lagida-i a paniyakit o paparangayan a piligro, a giyankaya a mga idaida. a mabubunbar a iphagikmat ko mga muslim a barambarang a phakaokitanon a kiyasabapan sa so sabagi ko mga raga a daa mga mulungian ko Agama na giiran imbubugaya a mga pamumugayan kon dolon-dolona niran ko oriyon o kakowaa iranon ko phoona niyan.

3. Go pud a Sabap a kisiyap sa Ginawa na giya di kapuphaka lalakawa ko babay inontabo-o adun a Mahramiyan a phakasiyapon, nago maka phanindugon phoon ko galbuk o mga lalong nago so mga baradosa.

Miyaaloy sii ko mga Hadith a Sahieh, a di kakapakay oba dii pulaya-layag so babay a daa baniyan Mahram, pud san so Miyapanothol o Ibno Omar (r.a.a.) Pitharoiyan: Pitharo-o Rasoulollah (ﷺ): *“Oba pulayalayag so babay ko solud o tulo gawii inontabo o aduna Mahramiyan.”* Piyanotholi Bokhary ago si Muslim

Go Miyakatitayan pun ko Abou Saied Alkhodry (رضي الله عنه): a Mataan a so Nabi (ﷺ) na : *“Inisapariyan o ba pulalakao so Babay sii ko diyanka a dowa kadaondaw odi na dowa kagagawii inonta bo o pudiyen so karoma niyan odi naso Mahramiyan.”* Piyanotoli Bokhary agosi Muslim

Go Miyakatitayan pun ko Abou Horairah (رضي الله عنه) a Phoon ko Nabi (ﷺ) a Pitharoiyan: *“Di kapakay ko Babay a paparatiyaya aniyen so Allah ago so Alongan a mawri oba pulalakao sii ko diyanka a isaka dawndao ago isaka gagawii inontabo o adun a mahramiyan.”* Piyanotoli Bokhary agosi Muslim

Giyankanan a miyaaloy a takus sii sankaya a mga hadith Tulo (3) gawii, ago dowa gawii, go salongan, na aya pipikirun ro-o naso phagosarniran sa masaoto a phagdaan, mga

koda odi na kalalakaw. Giyankaya a kiyapakambida-bida a mga sabdanaya ka adun a tulo gawii, na adun a dowagawii, na adun a salongan, nago adun pun a mayto a adi giyanan. na aya ini sumbag san o mga olamai na kuna kon oba aya mapipikir sa kiyatharoa san na so karayag a kinilapiyatian ka aya mapipikir san na langoan a kiyabuthowan sa kaplaya-layag, naso babay na inisaparon anan.

Pitharo-ilmam Nawawie si-i ko kitabian [Sharh Sahieh Muslim] 9/103: Aya miyasabotsaya: na langowan a kabuthowan sa kaplaya-layag na inisaparoto ko babay amay ko diniyan pud si karoma niyan odi na so mahramiyan. Mulagid o giyankoto a lalakao na tulo gawi-i, dowagawi-i, salongan, odi na di kasalangan ago so salakao san. Sabap ko hadith Ibno Abbas a giyoto i mori a tothol o Muslim: *“Oba dii pulaya-layag so babay inontabo o aduna mahramiyan.”*, Giyankaya a hadith na mararankomiyan so langowan a kabuthowan sa kaplaya-layag. So Allah i lubia Mata-o.

Sopuman so siranoto a piyakayran so kaplayalayagiyan para ko kapnayhadji iyan asar

ka madakul siran a manga babay na giyanan na makasosopak ko Sonnah. Pitharo-i Imam Al Khattabie sii ko [Maalim Assonan] 2/276-277 a pud o kitab i Ibno AlQaym [Tahdzieb]: Siyaparan sukaniyan o Nabi (ﷺ) oba sukaniyan pulayalayag inontabo-o aduna pudian a mama a mahramiyan. Naso .kiyapakayaon sa kapakaplayalayag iyan sii ko kapnayhadji iyan a di matatarotop so sharat a initadi-o Rasoulollah (ﷺ) na masosopakanan so Sonnah. na opama niyan ka baso kaplayalyagiyan a daa baniyan pud a mahramiyan na kadostaanoto na di kapakay oba rukaniyan paliogatun so kapnayhadji, kagiya galbukoto a mapiya a onotonot a phakagawi sa kadostaan.

Pitharoakun: Sirananan na kuna-o bayran piyakay so kaplaya-layag o babay a daabaniyan mahram sii ko apiya antonaa klasi niyan a playa-layagan ka siibo iran piyakay sii ko kapnayhadji a wajib rukaniyan.

Gii Tharooni Imam Nawawie sii ko kitabian a [AlMajmou] 8/249: Go Di kapakay so kaplaya-layag o Babay amay ka aya pulaya-layaganiyan na Sonat, odi na kandagang, odi na kapamisita, nago so salakao san inontabo-o adun a mahramiyan.

So Siranoto a mga loloag i kupit sii sank-a i a masa a papakay niran ko babay kapuphaka lalakao niyan apiya antonaa pulaya-layagan apiya da-a baniyan pud a mahramiyan na daa bakiran san makaaayon a sakataobo ko mga olama a katarima so putharooniyan.

So puman so katharoiran a so mahramiyan na inidologiyan so babay na piyakadaiyan sa plane na makaoma ko ingud a zongowaniyan na pagalaon puman o mahramiyan a salakao. Na masisiyapon so babay ka kagiya kon a so plane na madakul atao ron a mga pasairo a mga babay nago mga mama.

Aya putharoon tano kiran na: Kuna ba giyanan. ka so plane na mala-a piligroron a diso salakao ron. Ka so mga pasairo niyan na gii maka zumbo-sumbor, na kapakay a so babay na sii makaontod ko obay o mama. Go kapakay pun a manggolaola sii ko plane a di maka landing ko airport a plandinga niyan na daa katooniyan ro-o a phaka alaoron, na sukaniyan a babay na mapipiligro dun. Ka Antonaay zowaan o babay sii ko ingud a diniyan katawan na dapun a mahramiyanon a matatagoon.

4. Go pud a Sabap a kasabapan sa kasiyap o ginawa na so kisaparun ko kapkatimo o babay ago mama sii ko darpa a daa bayranon pud. amay ka so mama na kuna-o ba niyan mahram, Pitharo-o Rasoulollah (ﷺ):

(من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فلا يخلون بامرأة ليس معها ذو محرم منها، فإن ثالثهما الشيطان)

“Sa taw a paparatiyaya aniyan so Allah ago so Alongan a mawri na oba dii paki timo ko babay a daa baniyan pud a mahramiyan, ka mataan a aya ikatlo iran naso Shaytan.”

Go Miyaka tithayan ko A'mer ben Rabi'y'at a pitharoiyan: Pitharo-o Rasoulollah (ﷺ):

(ألا لا يخلون رجل بامرأة لا تحل له، فإن ثالثهما الشيطان،
إلا محرم)

“Tanodan ka oba gii timoon o mama so babay a diren kahalal, ka kagiya mataan a aya ikatlo iran na so Shaytan. Inontabo o adna mahramiyan.” Pitharoi Al Majd sii ko kitabiyan [Al Montaqā]: Piyanotolaya o Ahmad,

na miyaonadun so maana niyan sii ko Ibno Abbas sii ko hadith a miyapanothol o Bokhary ago so Muslim.

Pitharoi Shawkanie sii ko [Naylol Awtar] 6/120: So dii kitimoon ko babay a salakao na kaoopakatan a kahaharamanan, lagid dunanan a kiyapanotolaon a phoon ko Hafidh Ibno Hajar sii ko kitabiyan [Al Fathol Bary]. Aya sabap a kinisaparun san na so miyaaloy sa hadith aso Shaytan na aya iran ikatlo. Na so katatago roo o Shaytan na kagawiiyan siran sii ko kandosa, na opuman o adun a makadadarpaa mahram o babay naso dii kitimoon ko babay a di lolot na kapakay, sabap sa daa mapunggolaola a marata amay ka makadadarpa sukaniyan.

Pukasalak a so sabaad ko mga babay ago so mga loksiran na mabubugay sa logar sa gii kitimoon o babay ko mama lagida giyanka-ia pagaloyin tano:

a. So dii kitimoon o babay ko lolot i karomaniyan a mama, na puzawaa niyanon a parasiyan. Giyaya na mala a kapipiligro niyan a diso salakao ron, sabap sa Pitharo-o Nabi (ﷺ): *“Pananggila kano oba kano puphaka solud ko mga babay, Pitharo-o sakatao a*

mama ko mga Ansar: Hay Rasoulallah! Ay Arangan ka ko mga tonganay o mama? Pitharoo iyan: a So mga tonganay na kapatay."¹. Aya tonganay o mama na so pagariniyan, aya maana na piyakarataiyanoto obadii timoon o babay sii ko darpa a daa pudiranon.

Pitharo-i Hafidh Ibno Hajar sii ko kitabiyan [Al Fathol Bary] 9/331: Pitharoi Nawawie: Miyaopakat so mga tata-o ko basa arab sa aya putharoon a [Alhamow] na giyoto so mga lolot o karoma o babay a mama lagid i Amaian, si bapaiyan, si pagari niyan si pakiwataaniyan, si tungudiyan minsan ago so salakao kiran, go Pitharo iyan pun: Aya pakasosongowan sii sankaya a hadith naso langowan a lolot o mama a salakao ko mga Amaian ago so mga Wataiyan sabap sa siran na mga mahram o babay, a kapakay kiran a dii siranon makitimo a daa bayran pud, na kuna-o ba kiran maptaro a giyankoto a kapatay, go Pitharoiyan a kiyalayaman a adat a kabubugi saya sa logar, naso pagari o mama na dii makitimo ki karoma i pagari niyan a daa bayran pud, na giyoto i kini datar non o

¹ Piyanothol i Ahmad, Bokhary, ago si Termidzie

Nabi (ﷺ) sii ko kapatay, giyotoi kapapatot a kisaparnon.

Pitharoi Shawkanie sii ko [Naylol Awtar] 6/122: So katharo a [Alhamow al mawt] na Aya maana nan naso kapananggilai san na mala-a diso salakao ron, lagid o kapuphananggilai ko kapatay a mala-a diso salakao ron.

Giyotoi suka babayko a Muslimah na kalukun ka so Allah, na obaka pumbugay saya sa logar, apiya badun langoan a taw na migay ron sa logar, sabap sa aya takus naso takus o Agama kuna-o baso adat o madakulatao.

b. Sopun so sabaad ko mga babay ago so mga lokusiran na pumbugay sa logar sa kapaka puphagda sa trak o babay ago so driver iyan a mama a kuna-o baniyan mahram a obadi giyanan na isasapar ankanan a lagidanan.

Pitharoi Shiekh Mohammad ben Ibrahim Al-AlShiekh- miyaona a mopti sa Saudi Arabia sii ko kitabiyan [Majmou Fatawiehe] 10/52: Imanto na dadun a sankaan sa so kaphagda-o babay sii ko trak o mama a salakao a daa bayran pud a mahram o babay na marata anan a marayag.

Katawan dun a madakul so kaphaka binasanan a di maphagkap-kap, mulagid o so babay na romaraga a mabtad atawaa ka mikasad a bago atao. So mama a ipkasoatiyanaya sii ko mga warisaniyan na karina sa malobay i kapagagama, a korang a kamama-mairon, a daa maratabatiyan sa warisaniyan, a obadi pitharo-o Rasoulollah (ﷺ): *“Oba gii timoon o mama so babay a daa bayran pud, ka kagiya mataan a aya ikatlo iran na so Shaytan.”*, Naso kaphagda o babay sii ko trak a pudiyen so mama a salakao na mitataralo anan a diso gii niyanon kitimoön sa walay ago sii ko pud a darpa. Sabap sa so mama na kagaga niyan a apiya anda niyan pagowita so babay mulagid o sii sa liyo a ingud atawaa ka anda darpa sii ko ingud, magiyog magunda so babay, na giyotoi mala-a pukagamitanan a kabinasaan a diso mga pud a gii kapakitimo o babay sii ko mama.

Kailangan pun a aya onota o babay a pudiyen -para mada a giyankoto a gii kapakatimo o mama ago babay – na malaataw. Di kasanaan so wata, ka giyankoto a pamikiran o sabagi ko mga babay a asar ka adun a onota iyan a wata na miyada a giyankoto a dii kapakatimo a isasapar, na giyoto na antangan a ribat.

Pitharoi Nawawie [9/109]: Amay ka so babay na makitimo ko mama a salakao sii ko darpa a daa bayran ikatlo a pudiran na giyoto na haram, a kiya opakatan ko mga olama. Aya lagidoto na o adun a pudiran a kuna-o ba pukayaan sabap ko kayto iyan, na o giyoto na dadun mada a giyankoto a isasapar a gii kapakatimo.

k. So pun so sabagi ko mga babay ago so kiwarisan kiran na pumbugay sa logar sa kapuphaka solud o babay sii ko doctor a daa bayran pud. Aya daowa na kagiya kailanganiyan so kapaki pamolong. Giyaya na miyaka lallaa marata, go piligro aya a mala a patot so kisaparnon, a diren kapakay so kakukumud.

Pitharoi Shiekh Mohammad ben Ibrahim Al-Shiekh- miyaona a mopti sa Saudi Arabia sii ko kitabiyan [Majmou Fatawiehe] 10/13: Apiya antonaa dun i butad na so dii kitimoon o mama ko babay a salakao na haram a isasapar o Agama, Apiya pun so doctor a puphamolongon. Sabap ko hadith o Rasoulollah (ﷺ): *“Oba gii timoon o mama so babay a daa bayran pud, ka kagiya mataan a aya ikatlo iran na so Shaytan.”* Kailangan dun a adun a onota o babay a makadadarpa mulagid o si karoma

niyan, atawaa ka so mahramiyan a mama. Na obada na apiya so isako mga tonganay niyan a babay, na opuman odaa katoon a isabo sankaya a miyanga aaloy nago so paniyakit na piligro a dikapakay oba pagamaya. Na apiya ayabo a maapas na adun a maka dadarpa a Nurse, odi naso salakao ron ka an kapalagoyi a giyankoto a isasapar a gii kapakatimo o mama ago babay a daa pudiran.

Aya lagidanan na so Doctor na diron kapakay obaniyan gii timoon so babay sii ko darpa a daa pudiranon. Mulagid o so doctora a babay a pudian odi na so Nurse, lagid punoto so Guro a mama a di phakanono a dipun kapakay obaniyan dii timoon so moritiyan a babay a salakao. Go dipun kapakay oba dii timoon o babay a stewardess so mama a salakao a pudian sa plane sii ko darpa a daa pudiranon. Giyankai na mga galbuk a migayron sa logar so kadaklan ka aya daowa na giyayakon i kiyapakaozor, nago giyaya i kapagidokado a obadi mataan a giyayai kapangongonotan sii ko mga kafir a mokit sa kadaa mulung sii ko Agama. Daa bagur nago daa kapaar a rowar ko bagur na kapaar o Allah.

Di kapakay so gii kitimoon o mama sii ko talasogoay niyan a babay sa walay sii ko darpa a daa pudiranon. Go Di mambo kapakay so gii kitimoon o babay sii ko talasogoay niyan a mama sii sa walay. Ka giyankai a awida akal ko mga talasogoay sii sankai a masa na malaini a tonganay ka madakul a taw a tiniyobaon, sabap sa kiya tumbang o mga babay sii ko gii kapamangadi na goso gii kanggalbuk sii ko liyo a walay niyan. Giyanan i patot ko mga mama agoso mga babay a kipaparatiyaya a kapananggilairan, na go so kakowa iran sa pangali, rakus a oba siran matoyok ko marata a adat.

Itarotop san:

Haram sii ko Babay oba niyan pukomosa so mama a a kunao baniyan mahram.

Pitharoi Shiekh AbdulAzis ben Baz Ikalimo sukaniyan O Allah sii ko kitabiyan a [Al Fatawie] 1/185: Di kapakay so kapkomosa ko mga babay a kuna ba mahram. Mulagid o bagoa taw atawaa ka lokus, go mulagid o aya komos kiran na mama a mangoda atawaa ka lokus a matoa, sabap sa matatago roo so piligro a phakapitna kiran a dowa. Miyaaloy sa

Hadith a Sahieh a so Rasoulollah (ﷺ) na Pitharoiyan: *“Mataan a sakun na diyako komos sa Babay.”* Go Pitharo-o Aisha (رضي الله عنها): *“Dadun a kiya kaptan o lima o Rasoulollah (ﷺ) a lima-a babay, go di kiran maki puphasada inontabo okatharo.”* Go daa basan bidaan o kababaloy niyan a aya kakomosa niyanon na kasasapungan atawaa ka daa sapungiyen, sabap ko kababaloy a giyankanan a mga dalil a rabray, na go pangali ka an di kitanaa a giyankoto a Fitnah.

Pitharoo Guroami asi Shiekh Mohammad Al Amen AlShienquitie Ikalimoo Allah sii ko kitabiyan a [Adhwa AlBayan] 6/602-603: Takikanka ko ginawanka a di kapakay ko mama a salakao obaniyan komosa so babay a salakao ron, go di kapakay rukaniyan oba adun a ikaptiyan ko lawasiyan sii ko lawasiyan a maytobo. Aya Dalil san na giyai:

Paganayron: So Nabi (ﷺ) na miyatanto a miyatharoiyan: *“Mataan a sakun na diyako komos sa Babay.”* Go so Allah na Giiniyan Tharoon:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سورة الأحزاب: ٢١

“Sabunsabunar a miyaadun rukano sii ko Rasoulollah (ﷺ) so ladiyawan a mapiya.” (Surah # 33: 21)

Samanan na miyapatot rukitano a ditano kapukomosa ko mga babay ka onot tano sii rukaniyan a Nabi (ﷺ). Go Giyapun a hadith anan a miyaaloy na miyapakarayag tano sii ko Surah Al Haj, ko kiyaaloya tano ko kinisaparun ko kanditar o mga mama sa karankali sii ko kaphagihramiran nago sii ko salakaoron. Go miyaaloy tano pun sii ko Surah Al Ahzab ko mga ayat a inaloyron so hijab a giyankai. Na so kabababloy o Rasoulollah (ﷺ) a di sukaniyan maki pukomos sa babay sii ko gii niyan kiran kapaki phasada, na karina nan a marayag sa so mama na di rukaniyan kapakay so kakomos sa babay. Go di kapakay oba adun a izukoian a maytobo ko lawasiyan sii ko lawasiyan. na sabap sa aya makap sankanan a kakapta na so kakomos, na kagiya so Rasoulollah (ﷺ) na inisapariyan anan sa ginawa niyan minsan sii dun ko masa a makakailanganon so kakomo-komos a giyoto so masa a dii kaphapasada. na karinanan sa giyankanan a kapaki komos sa babay na di kapakay, na di kapatot ko apiya antawaa tao oba niyan sopaka so Nabi (ﷺ)

sabap sa sukaniyan a Nabi (ﷺ) na sukaniyan i putadi ko kapagagama o mga omatiyan a mokit ko mga katharo iyan, galbukiyang, ago so inayonaniyan.

Ikadowa: So Miyaaloy tano sa mona a so Babay na palaya dun Awrat, Paliogat rukaniyan a kakombongiyan, go Ayabo man a kinisogoonon sa kapingguna niyan ko mata niyan na kawan sa oba badun matago sii ko fitnah. Samanan na dadun a ba sankaan saso kapaka zukoay o lawasiyan ago so lawasiyan na maphaka zokayao niyan so babaya, go malaoto a phaka gawi sii ko fitnah a diso dii kapaka tara-i o matairan, giyaya na katawan o langowan a tao a ontola.

Ikatto: Giyankanan a gii kakomos na isanan a okit sa kaptaama ko Babay a salakao. Sabap sa imanto na miyakaito so kaluk sii ko Allah, na mikipal so Sarig, na miyada so pananggila ko kaziyanta. Lagid o miyapanothol rukami a so sabagi ko manga mama a daa manga mulungiyan na phagarukaniyan so pagari o karoma niyan a babay sa dii siran zosopa na ayakon a ipumbuto iran roo a obadi kaoopakatananan a haram na giyanan kon i diiran kazalama. Tigiran a siyalamiyan, na aya

maana niyan na inarkaniyan. So kamataaniron na Aya dun a patot na so kapaka watani sii ko langowan a kasabapan sa fitnah, nago langowan a mapziyantaon so tao, nago so langowan a phakagawion, na aya mala a pukasabapan san naso dii kapakakomo-komos o mga babay ago so mga mama. Giyoto i sabap a so langowan a phakatonda sii ko haram na patot so kapananggilairon.

Aya pamotosan iyan:

Hay Babayko a Mapaparatiyaya! go suka Pagariko a Mapaparatiyaya! Phakitadumanko rukano so wasiyato Allah sii rukitano, Giyanan so Katharo-o Allah:

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ ﴿٢٠﴾ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ هُنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ خَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوْ التَّبَاعِيكَ غَيْرِ

أُولَى الْأَرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الْطِفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ
النِّسَاءِ وَلَا يَضُرُّنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتَوْبُوا
إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا إِنَّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿النور: ٣١، ٣٠﴾

"Tharoanka ko miyamaratiyaya a manga mama a pingguna iran so manga kailairan, (ko haram) go siyapa iran so mga kaya-aniran, giyoto man i lubi a soti a bagianiran, Mataan a so Allah na Kaipiyen so giiran golaolaan. Go Tharoanka ko miyamaratiyaya a manga babay a pingguna iran so manga kailairan (ko haram). Go siyapa iran so mga kayaaniran, go diran puzawa-i so parahiyasaniran inonta so miyapayagon, go sapunguniran so mga kombongiran ko mga lig o mga bangkalairan, go diran puzhawai so parahiyasaniran inonta o sii ko mga karoma iran, odi naso manga amairan, odi na so mga ama-o mga karomairan, odi na so mga watairan a mga mama, odi na so mga wataa mama o mga karoma iran,odi naso mga pagariran a mama odi naso manga wata a mama o mga pagariran a mama odi na so mga

wata-a mama o mga pagariran a babay, odi naso mga babay kiran, odi naso miya kapaar o mga tanganiran , odi naso puphamangonotonot a daa mga kabayairan (sa babay) a pud ko mga mama, odi na so manga wata a dairan pun kasaboti so mga awrat o manga babay, na diran daphukun so mga ai ran sa ba sabap sa an katokawi so paguuma aniran ko parahiyasaniran, na taobat kano ko Allah langon, hay Miyamaratiyaya ka ankano maka sulang sa maliwanag.” (Surah # 24: 30, 31)

الحمد لله رب العالمين ، وصلى الله على نبينا محمد وعلى
آله وصحبه وسلم.

So dalum angkai a kitab

Bandingan	Pandangan
Pitowa	3
Pamkasan	5
<i>Payagan a paganay</i>	
So butad o bae sii ko dapun so Islam	8
So darpa o bae sii ko Agama Islam	10
So singayo o mga ridoay o Islam ko bae	15
<i>Payagan a ikadowa</i>	
So mga kokoman a mipantag ko gii kaparahiyasani o bae ko lawas iyan	19
Isasapar ko bae a Muslimah oba niyan opawi so kiray niyan	27
Isasapar so kapulagnas o bae	29
<i>Payagan a ikatlo</i>	
So kokoman o <i>Haydh</i> , <i>Nipas</i>	34
Antonaa i kitokaw o bae sa kiyadaon o basa (<i>Haydh</i>)	42
So mga kokoman o <i>Istihadha</i>	46
So <i>Nipas</i>	53
So kokoman o kapumbobosa ko ikaogat	60
<i>Payagan a ikapat</i>	
So mga kokoman o kakombong (<i>Hijab</i>)	66
So <i>Hijab</i> agoso mga gona niyan	70
<i>Payagan a ikalima</i>	
So mga kokoman o sambayang o bae.....	77
So kapundarpa o mga bae ko Boka	92
<i>Payagan a ikanum</i>	
So mga kokoman ko kapapatay o bae.....	97
Isasapar so kagoraoka ko miyatay	101

<i>Payagan a ikapito</i>	
So mga kokoman o powasa o bae	105
So mga odior a miyapakay a iboka o bae sii ko Ramadhan	108
Di kapakay ko bae oba powasa sa sonat a di kabayai karoma niyan	113
<i>Payagan a ikawalo</i>	
So mga kokoman o kapnayhadji o bae agoso kapagomra niyan	115
Sounggolaolaan o bae sii ko kapagihram iyan	125
Sounggolaolaan o bae a miyakaomaon so basa sii ko kapnayhadji	132
<i>Payagan a ikasiyaw</i>	
So mga kokoman ko kakaromai	146
So kapagodasi ko bae ko kaphangaromaaon	155
So kisasaratun sa kaa adun o Wali	160
So kipapaliogat o kaphagonoti o bae ki karoma niyan	163
So paliogat ko bae sii ko masa a kapakambulag	174
So kokoman o bae a kaiidaan	178
So haram ko bae a miyabalo sii ko masa a <i>Hadad</i>	183
<i>Payagan a ikasapolo</i>	
So mga kokoman a phakasiyap ko bae	187
Haram oba pukomosa o bae so mama a kunaoba niyan mahram	206

مِنْ بَطْرِخَلَاتِ زُرَّازَةِ السُّنُونِ الْهَبْرَةِ لَدِينِ وَالْفَوْقَانِ وَالْهَجَوَّةِ وَالْفُورِثَةِ

تَنْبِيهَاتٌ عَلَى الْأَعْيَانِ مَخْصَصَةٌ بِالْمُؤَنَّنَاتِ

تَأَلَّفَ السَّيِّحُ

صَالِحُ بْنُ فُوزَلَةَ الْفُوزَرَانِ

تَرْجَمَهُ

الْفَارِسِيُّ أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَغْدَادِيُّ

بِاللُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ (مَرْثَاو)

اَشْرَفَتْ وَكَالَتْ شُؤُونَ الْمَطْبُوعَاتِ وَالْبَحْثِ الْعِلْمِيِّ بِالْوِزَارَةِ عَلَى اِصْدَارِهِ

١٤٢٤ هـ

٥٤٤

تَنْبِيْهَاتٌ عَلَى اِسْمَاءِ تَحْقِيقِ اَبَا مُوَيْزَانِ

تأليف الشيخ

صالح بن فوزان الفوزان

ترجمته

الدكتور عبد الملك العتيبي

باللغة الفلسطينية (مترجم)

طبع وشرع

وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

المكتبة العامة المشرفة على المشرفة